

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2023

Bc. Lucie Brdičková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Historie Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné zdravotnické školy
v Hradci Králové po současnost
Diplomová práce

2023

Bc. Lucie Brdičková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Brdičková**
Osobní číslo: **Z21322**
Studijní program: **N5341 Ošetřovatelství**
Studijní obor: **Ošetřovatelská péče v interních oborech**
Téma práce: **Historie Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné zdravotnické školy v Hradci Králové po současnost**
Téma práce anglicky: **History of the Medical School and Nursing School in Hradec Králové to the present**
Zadávající katedra: **Katedra ošetřovatelství**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace průzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **50 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- 1.KAFKOVÁ, Vlastimila. *Z historie ošetrovatelství* . Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 1992. ISBN 80-7013-123-3.
- 2.KORITENSKÁ, Pavla. *Cesta dívek za vzděláním: díčiči školství v Hradci Králové a okolí od konce 60. let 19. století do 1. poloviny 20. století* . Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2013. ISBN 978-80-85031-94-2.
- 3.KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3224-4.
- 4.PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetrovatelství I. 2.*, přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0888-6.
- 5.PTÁČEK, Josef et al. *Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola v Hradci Králové (1949-1999): sborník příspěvků k 50. výročí založení* . Dobruška: Expedice F. L. Věka, 1999. ISBN 80-238-4930-1.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Kateřina Horáčková, Ph.D.**
Katedra ošetrovatelství

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2023**

doc. Ing. Jana Holá, Ph.D. v.r.
děkanka

L.S.

Mgr. et Mgr. Michal Kopecký v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 3. března 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Práci s názvem Historie Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné zdravotnické školy v Hradci Králové po současnost jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 3. 2023

Bc. Lucie Brdičková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych na tomto místě velmi poděkovala vedoucí práce PhDr. Kateřině Horáčkové, Ph.D., za trpělivost, cenné připomínky a rady. Upřímně děkuji i své rodině, manželovi a synům za velkou trpělivost, pomoc a podporu. Mé velké poděkování patří paní Zuzaně Maurové, knihovnici Oblastní nemocnice Náchod.

ANOTACE

Diplomová práce popisuje historii zdravotnického vzdělávání v Hradci Králové po současnou dobu. Vývoj vzdělávání je zaměřený na rozvoj řádového a civilního zdravotnického ošetrovatelství, které je popisováno v teoretické i praktické části.

Teoretická část popisuje vznik a vývoj ošetrovatelského vzdělávání od 10. století po současné období v zahraničí a v Čechách.

Výzkumná část práce je zaměřena na historii ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové od poloviny 19.století do současného školního roku.

Výzkum diplomové práce je výzkumem historickým, mapujícím vývoj ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové. Data pro výzkum byla získána z archivního fondu, obsahující knihy pamětní s výročními i závěrečnými zprávami a knihy správní, obsahující protokoly z porad, spisový materiál, jehož spisy obsahovaly oběžníky, nařízení a statistické výkazy o počtu žáků. Byla analyzována metodou obsahové analýzy dokumentů, podrobených kritikou pramene. Dokumenty byly posuzovány a srovnávány s dalšími získaným materiálem, který se zabýval v minulosti tímto tématem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Historie, Hradec Králové, ošetrovatelství, vzdělávání

TITLE

History of the Medical High School and Nursing School in Hradec Králové to the present.

ANNOTATION

The diploma thesis describes the history of medical education in Hradec Králové to the present. The Development of education is focused on the development of statutory and civilian nursing, which is described in the theoretical and practical parts.

The theoretical part describes the origin and development of nursing education from the 10th century to the present period abroad and in the Czech Republic.

The research part of the work is measured on the history of nursing education in Hradec Králové from the middle of the 19th century to the current school year.

The thesis research is historical research, mapping the development of nursing education in Hradec Králové. The data for the research was obtained from the archive fund, containing memorial books with annual and final reports and administrative books containing meeting minutes, file material, whose files contained circulars, regulations and statistical reports about the number of pupils. It was analyzed using the method of content analysis of documents subjected to criticism of the source. The documents were assessed and compared with other material obtained that dealt with these topics in the past.

KEYWORDS

History, Hradec Králové, education, nursing

OBSAH

ÚVOD	14
1 CÍLE A METODY PRÁCE	16
1.1 Cíl práce.....	16
1.2 Metody k dosažení cíle	16
TEORETICKÁ ČÁST	17
2 POČÁTKY OŠETŘOVATELSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	17
2.1 Ošetřovatelské řády.....	17
2.1.1 Johanitský řád	17
2.1.2 Řád Maltézských rytířů.....	18
2.1.3 Řád sv. Lazara.....	18
2.1.4 Řád Křižovníků s červenou hvězdou	18
2.1.5 Řád sv. Jana z Boha	18
2.1.6 Řád sv. Alžběty.....	19
2.1.7 Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského	19
2.1.8 Kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka.....	19
2.1.9 Kongregace sv. Zdislavy.....	19
2.1.10 Diakonky.....	20
2.2 Vzdělávání sester – 18. a 19. století.....	20
2.3 Ošetřovatelské školy	21
2.4 Vzdělávání sester 1918-1939.....	22
2.5 Vzdělávání sester 1939-1945	23
2.6 Vzdělávání sester 1945-1989.....	24
3 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER 1989-2023	26
3.1 Koncepce ošetřovatelství	26
3.1.1 Koncepce 1998	26
3.1.2 Koncepce 2004	27
3.1.3 Koncepce 2021	28
3.2 Právní normy.....	28
4 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OŠETŘOVATELSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	30
4.1 Osobnosti českého ošetřovatelství.....	30

4.1.1	Anežka Přemyslovna	30
4.1.2	Karolina Světlá	30
4.1.3	Eliška Krásnohorská	30
4.1.4	Alice Masaryková	30
4.1.5	Františka Fajfrová	31
4.1.6	Marta Staňková	31
4.2	Osobnosti světového ošetřovatelství.....	31
4.2.1	Florence Nightingalová.....	31
4.2.2	M. G. Parsonsová.....	32
4.3	První české diplomované sestry.....	32
4.3.1	Sylva Macharová	32
4.3.2	Emilie Ruth Tobolářová.....	32
4.3.3	Jarmila Roušarová.....	33
VÝZKUMNÁ ČÁST.....		34
5	METODIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI.....	35
5.1	Výzkumný cíl 1 – výsledky	37
5.1.1	První městská všeobecná nemocnice	37
5.1.2	Všeobecná veřejná nemocnice arcivévodkyně Elišky	38
5.1.3	Nová okresní nemocnice.....	39
5.2	Výzkumný cíl 2. a 3. - výsledky	43
5.2.1	Vyšší odborná škola pro ženská povolání hospodářská v Hradci Králové.....	43
5.2.2	Soukromá odborná škola pro ženská povolání Školských Sester de Notre Dame v Hradci Králové.....	45
5.2.3	Kongregace Šedých sester III. Řádu sv. Františka v Hradci Králové.....	47
5.2.4	Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové.....	50
5.2.5	Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové	57
5.2.6	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola.....	62
5.3	Výzkumný cíl 4. - výsledky	69
5.3.1	Průběh maturitních a diplomových zkoušek.....	69
6	DISKUZE	82
7	ZÁVĚR	91
8	POUŽITÁ LITERATURA	93

8.1 Primární zdroje	93
8.2 Sekundární zdroje	98
8.3 Odborné články	98
8.4 Internetové zdroje	98
9 PŘÍLOHY.....	101

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Vývoj počtu lůžek v jednotlivých letech v Hradecké nemocnici do roku 2022 ..	42
Tabulka 2	Vývoj počtu studentek Městské odborné školy pro ženská povolání	44
Tabulka 3	Vývoj počtu studentek – Soukromá odborná škola pro ženská povolání Školských Sester de Notre Dame v Hradci Králové	46
Tabulka 4	Počty studentek ošetrovatelské školy v Hradci Králové (1937–1950)	49
Tabulka 5	Počet studentek mimořádného studia vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové 1949-1957	51
Tabulka 6	Počet studentů doškolovacích kurzů Vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové 1954-1955	53
Tabulka 7	Počet studentů Vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové v letech 1949-1958	54
Tabulka 8	Počet studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 1996-2000	58
Tabulka 9	Počty studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 2000-2006	62
Tabulka 10	Počty studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 2006-2022	68
Tabulka 11	Porovnání maturitních zkoušek 1950-2019, obor zdravotní sestra.....	81

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CJ	cizí jazyk
ČJ	český jazyk
ČR	Česká republika
ČSČK	Československý Červený kříž
EU	Evropská Unie
CHIR	chirurgie
ICN	Mezinárodní rada sester
INT	interna
KNV	Krajský národní výbor
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
MP	maturitní předměty
MŠANO	Ministerstvo školství a národní osvěty
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
Mz	maturitní zkouška
NCO NZO	Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
OP	odborná praxe
OŠE	Ošetrovatelská
Prev.	Preventivní
PSYCH	psychologie
PS	praktická sestra
PZ	praktická zkouška
RJ	ruský jazyk

ROH	Revoluční odborové hnutí
Sb.	Sbírka
SOMAT	somatologie
Spol.	společenská
Soc.	sociální
SVVŠ	Střední všeobecně vzdělávací škola
SZŠ	Střední zdravotnická škola
VOZŠ	Vyšší odborná zdravotnická škola
VP	volitelný předmět
VS	všeobecná sestra
WHO	Světová zdravotnická organizace
ZA	zdravotnický asistent
ZP	zdravotnická pracovnice
ZS	zdravotní sestra

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá historií vzdělávání zdravotních sester a vývojem zdravotnického školství v Hradci Králové. Sesterská profese prošla od začátku velkou změnou, vliv na její transformaci měly obě světové války a rozvoj medicíny. Ošetrovatelské vzdělávání podléhalo vždy legislativním normám. Zákony se v průběhu let měnily, ale ne vždy přinesly vyřešení nedostatku nelékařských profesí, zvýšení kompetencí a odborných znalostí. Zásadní změnu přinesl zákon č.96/2004 Sb. o nelékařských zdravotních povoláních, který vymezil vzdělávání, kompetence sester, profesionalitu a volný pohyb pracovních sil po EU.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část práce popisuje historický vývoj sesterské profese a vzdělávání sester v českých zemích od počátku tohoto vzdělávání v 10. století až do současné doby, kdy na začátku vývoje ošetrovatelství stály kongregace a náboženské řády. Vyzdvihuje významné události, osobnosti a průkopníky, jak české, tak i zahraniční, kteří měli velký vliv na vývoj ošetrovatelství. Popisuje vliv našich dějin, světových událostí, koncepcí a právních norem, které přinesly změny ve vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. S těmito informacemi je spojován pokrok a vývoj ošetrovatelských a zdravotnických škol v Čechách, které se propisují do zkoumaného tématu.

Výzkumná část je zaměřena na historický popis ženského vzdělávání v Hradci Králové. S ženským vzděláváním jsou spojena statistická data, důvody a příčiny, které vedly k zavedení ženského ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové. Popisují v čase rozvoj vzdělávání a vznik ošetrovatelských škol a zdravotnické školy v Hradci Králové. A v neposlední řadě i historicky dobové změny, které působily na vzdělávání. Získané historické informace a data byly využity ve srovnání s údaji ze současnosti. Tato práce ukazuje historický vývoj a způsoby vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků v Hradci Králové. Jsou zde zahrnuty tabulky a grafy popisující data vyplývající z výzkumného šetření. Cílem diplomové práce je na základě teoretických poznatků o vzdělávání nelékařských zdravotnických profesí, zejména sester, analyzovat a porovnat stanovené výzkumné cíle. Výzkumné cíle jsou zvoleny čtyři.

1. Zjistit a popsat faktory, které historicky vedly k potřebě ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové.
2. Popsat vývoj zdravotnického a řádového školství v Hradci Králové, zmapovat všechny studijní obory a počet zájemců o studium od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.
3. Zmapovat vedení školy od jejího vzniku do dnešního dne.

4. Popsat průběh maturitních a diplomových zkoušek od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.

Historie zdravotnického vzdělávání je členěna do deseti podkapitol podle data vzniku nemocnic, ošetrovatelských škol, vývoje studijních oborů, maturitních a diplomových zkoušek, které historicky poskytovaly vzdělávání budoucím absolventům.

Hlavní přínos této diplomové práce spočívá ve zpracování uceleného textu, který čtenářům poskytne informace o historickém vzdělávání zdravotních sester a vývoji zdravotnického školství v Hradci Králové. Zmapování historického vzdělávání až do současné doby poskytne zorientování a pochopení ve vzdělávání všeobecných sester, který je stále řešen odborníky i laiky. V diplomové práci jsou z tohoto důvodu popsány historické mezníky, které ukazují vývoj sesterské profese, která neměla vždy rovnoprávné místo ve společnosti. Sesterské vzdělávání procházelo neustálým vývojem, od bylinkářství, přes poskytování charitativní péče, sestry jako pomocníka až po samostatně pracující sestru, která je uznávána jako odborník. Profese sestry je krásné, ale náročné povolání, vyžaduje empatii, umění komunikovat a psychickou odolnost.

1 CÍLE A METODY PRÁCE

1.1 Cíl práce

V části teoretické bylo cílem popsat rozvoj řádového ošetrovatelství, podíl významných osobností na rozvoji řádového a civilního ošetrovatelství, vývoj sesterského vzdělávání, vznik koncepcí a legislativní normy podílející se na dalším rozvoji nelékařských zdravotnických pracovníků.

V části výzkumné definovat okolnosti, které zapříčinily rozvoj ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové. Zjistit průběh ošetrovatelského vzdělávání, vznik ošetrovatelských škol, oborů, počet studentů ošetrovatelských škol, vývoj maturitních a diplomových zkoušek. Zmapovat vedení školy v jednotlivých obdobích.

Cílem výzkumné části je popsat a porovnat způsoby vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků v Hradci Králové od jeho vzniku po současnost.

1.2 Metody k dosažení cíle

Teoretická část je kompilací relevantních literárních zdrojů, která tak tvoří teoretická východiska pro část výzkumnou.

Výzkumná část je historickou studií, která byla vytvořena pomocí obsahové analýzy textu relevantních dokumentů, které byly získány metodou syntézy primárních a sekundárních zdrojů po přiměřené vnější kritice pramene.

TEORETICKÁ ČÁST

2 POČÁTKY OŠETŘOVATELSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Historie ošetrovatelství v českých zemích je datována již do 10. století v době vlády knížete Boleslava. Byl zřízen hospic, útulek pro nemocné kupce v pražském podhradí. Na místě dnešního Staroměstského náměstí a později dostal jméno Špitál v Týně. Místo v něm bylo pro dvanáct nemocných a ošetřování byli sedmi ženami, civilními sestrami. Hospic byl zemský, ženy, které se o muže staraly, jmenoval kníže Boleslav. Později byl založen hospic, který sloužil zároveň i chudým. Vyšehradská kapitule hospic získala roku 1135 darem (Wiltschková, 1970, s. 27).

Století 13. a 14. přineslo velký nárůst nových špitálů na našem území. Kaple, kostely i kláštery byly spojovány s těmito budovami pojmenováním a byly součástí špitálů. Tato doba přinášela a poskytovala pouze laickou službu nemocným a trpícím. Služba byla poskytována osobami bez odborného vzdělání, zkušenosti si předávali mezi sebou. Těchto služeb využívali chudí nemocní, měšťané, kupci i pocestní, kteří projížděli městem. O přínos v českém ošetrovatelství se zasloužila Anežka Přemyslovna založením několika klášterů v Praze. Později i vznikem Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou, který vznikl ze špitálního bratrstva, které založila. Stala se právem zakladatelkou českého ošetrovatelství. Svatořečena byla roku 1289. Roku 1348 Karel IV. založil pražskou univerzitu. Tato univerzita měla čtyři fakulty, fakulta lékařská byla její součástí. Tímto počinem Karel IV. posunul rozvoj českého ošetrovatelství. V 15. a 16. století došlo k velkému posunu tehdy ubohých hygienických poměrů, které způsobila třicetiletá válka. V 17. století s příchodem Milosrdných bratří do českých zemí se mění zdravotní péče. Špitály se mění na nemocnice a spolu s nimi přichází i kvalifikovaný personál, který si řád vychoval a vysílal ho na studia (Plevová a Slowik, 2008, s. 40-42; Kafková, 1992, s. 6).

2.1 Ošetrovatelské řády

2.1.1 Johanitský řád

Roku 1040 založili johanité, nejstarší rytířský řád římskokatolické církve, v Jeruzalémě špitál. Poutníci, kteří putovali k Božímu hrobu mohli využít ošetření v tomto špitále. Ve 14. a 15. století se usadili na ostrově Rhodos. Pro nemocné tam vybudovali lékárnu a špitál.

Od 16. století sídlí na ostrově Malta, který jim daroval císař Karel V. Se sídlem na ostrově Malta souvisí i změna jména johanitů na maltézké rytíře. Roku 1156–1159 se johanité poprvé objevili v Čechách. Jejich domovským kostelem se stal kostel Matky Boží na Malé Straně v Praze (Staňková, 2003, s. 6).

2.1.2 Řád Maltézských rytířů

Řád Maltézských rytířů je nejmenší řád na světě. Má zastoupení v 90 zemích. Provozuje nemocnice, kliniky, hospice, uprchlické tábory, centra první pomoci. Řád je uznáván jako suverénní a v České republice má diplomatické zastoupení. Členy jsou profesní bratři, kteří skládají slib, ale i profesní rytíři. Členy mohou být i laici, kteří pracují ve svém volném čase, skládají pouze slib poslušnosti a křesťanského života. V České republice se stará o církevní zdravotnickou školu a církevní nemocnici (Kutnohorská, 2010, s. 20).

2.1.3 Řád sv. Lazara

Řád svatého Lazara založili křesťané u Jeruzaléma roku 1098. Řád šířil křesťanství, ale jeho hlavní činností byla péče o nemocné s malomocenstvím. Roku 1154 se řád objevil v Praze a Kutné Hoře. V Kuksu v 18. století založili členové řádu špitál. Druhá světová válka ukončila činnost řádu na několik desítek let, obnovení se lazariáni dočkali až v devadesátých letech. Řád nyní provozuje několik hospiců a členové pomáhají v SOS vesničkách, domovech důchodců a LDN (Staňková, 2003, s. 7).

2.1.4 Řád Křižovníků s červenou hvězdou

Řád Křižovníků s červenou hvězdou založila ve 13. století sv. Anežka Česká. V Praze na Františku vybudovala kláštery jako spoluzakladatelka. Darem od své matky získala pozemky, na kterých postavila klášter a špitál sv. Františka při kostele sv. Haštala. Řád poskytoval pomoc, péči, lásku k člověku nemocnému a chudému. Tento mužský řád, založený ženou, je řád český a do současné doby ojedinělý. Patronka českého ošetřovatelství zemřela roku 1282. V 50. letech 20. století byla činnost řádu utlumena a řád byl označen nepřátelský režim. Řád obnovil svoji činnost až po roce 1990 (Kutnohorská, 2010, s. 24).

2.1.5 Řád sv. Jana z Boha

Řád sv. Jana z Boha, u nás nazývaný Špitální řád milosrdných bratří, je laický církevní řád, který byl do našich zemí pozván v roce 1605. Věnuje se péči o nemocné. Ve Valticích založil komunitu, která měla v českých městech zakládat špitály. Špitály vznikly – v Novém Městě

nad Metují, Valticích, v Praze, Kuksu, Brně, Prostějově. Řád se v roce 1920 staral o více než 1200 lůžek. Roku 1950 došlo k zestátnění řádu a činnost řádu byla zrušena. Po roce 1990 dochází k obnovení činnosti řádu (Staňková, 2003, s. 9-10).

2.1.6 Řád sv. Alžběty

Řád sv. Alžběty (alžbětinky) datuje svůj vznik už do 13. století jako tzv. třetí (laický) řád, založený Apolonií Radermecherovou. Od 17. století působí při městském špitále v CÁCHách a odkazuje se na ideály sv. Františka. Řeholnice působily po celé Evropě v nemocnicích a špitálech. Po roce 1990 se navrací činnost řádu do České republiky a pomáhá na farnostech, nemocnicích, v sociálních službách a učí náboženství ve školách (Plevová a Slowik, 2008, s. 32).

2.1.7 Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského (boromejky) má svůj vznik v 17. století ve Francii ve městě Nancy. Kongregace v Čechách byla založena roku 1663. Pět dívek, které dobrovolně ošetřovaly nemocné s morem, dostalo od místního advokáta dům. Tento dům zdobila socha sv. Karla Boromejského. Boromejky zasvětily celý svůj život ošetřování nemocných a jsou v počtu třetí nejstarší ženskou kongregací. V roce 1950 byly nuceny ukončit svoji činnost v péči o nemocné v nemocnicích. Činnost mohla být opět obnovena až po roce 1989 a boromejky se mohly vrátit do nemocnic. Jejich pomoc probíhá např. v nemocnici Pod Petřínem v Praze (Staňková, 2003, s. 12).

2.1.8 Kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka

Kongregace Šedých sester u sv. Bartoloměje v Praze (Kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka) tento řád byl založen v Praze roku 1856 a je to řád původní, domácí. Zájemkyně nemohly vstupovat do kláštera a být milosrdnými sestrami. Zaměřily se proto na péči o nemocné, péči o raněné a šití jim zajistilo obživu. O kongregaci byl velký zájem. Počet zájemkyň se rozšiřoval a po celé republice začaly vznikat filiální domy – Hradec Králové, Plzeň, Poděbrady, Mariánské Lázně (Plevová a Slowik, 2008, s. 32-33).

2.1.9 Kongregace sv. Zdislavy

Kongregace sv. Zdislavy (zdislávky) byla založena v roce 1889 v Řepčíně u Olomouce. Tvořily ji čtyři dominikánky, které byly povolány ze Štýrska, a laické členky. Sv. Zdislava je patronkou kongregace. Zaměřením kongregace bylo vychovávat dívky a působit v charitě, odborných

řádových školách a v sociální péči. Řád byl svým způsobem specifický, členky mohly používat civilní oblečení, mít civilní zaměstnání a žít soukromý život. Musely však dodržovat pravidelné setkávání a slib chudoby, čistoty a poslušnosti. Zdislávkami byly velmi často absolventky zdravotnických škol či lékařky. Protože chodily mimo službu v civilním oblečení, nebyly nuceny nemocnice opustit (Kutnohorská, 2010, s. 26).

2.1.10 Diakonky

Diakonky, význam slova diakonie znamená sloužit, pomáhat a pochází z řeckého slova diakonein. Již od 1. století n. l. najdeme zmínky o služebnicích, které poskytovaly posluhovací služby. Postupně jejich činnost však zanikla. Díky reformaci v 18.-19. století začíná diakonie opět působit. Hlavní rozvoj proběhl v Nizozemsku a Anglii, kde došlo k organizaci a založení mateřské školy, která vychovávala učitelky a ošetřovatelky pro farní sbory a nemocnice. V dalších letech vznikají spolky, které vzdělávají ženy pro práci v ošetřovatelství, nemocnicích a mateřských domech. Nepobíraly plat za svou práci, ale bylo o ně postaráno i ve stáří (Staňková, 2003, s. 16-17).

2.2 Vzdělávání sester – 18. a 19. století

Za vlády Marie Terezie (1740-1780) a poté jejího syna Josefa II. (1741-1790) došlo ke vzniku systému zdravotní správy ve spolupráci s jejím osobním lékařem Gerhardem van Swietenem. Vycházeli ze zásad osvícenství, kdy by se měl stát a panovník postarat o své poddané. Zdravotní stav obyvatelstva byl velmi špatný. Marie Terezie vydala *Generální zdravotní řád*, jeho účel byl jak preventivní, tak dbal na veřejnou zdravotní péči. Popsala v něm zdravotní politiku a chtěla, aby ho dodržovali zdravotníci. Roku 1790 spojil Josef II. do Všeobecné nemocnice všechny špitály a nemocnice. V nemocnici tímto spojením vytvořil prostor pro choromyslné a nalezené (Svobodný a Hlaváčková, 2004, s. 93; Maňková, 1934, s. 75).

Ošetřovatelská péče do poloviny 18. století nebyla kvalitní a nebyla poskytována na odborné úrovni. Personál měl nejnižší postavení, jednalo se o opatrovníky bez ošetřovatelského vzdělání. Pracoval za malou finanční odměnu, bez soukromého života. Personál byl psychicky i fyzicky přetěžován a zdravotní péče o nemocné byla nedbalá. První přednášky pro sestry byly organizovány až na konci 18. století. Do této doby znalosti sestry přebíraly od svých spolupracovnic. Do poloviny 19. století se předávaly ověřené postupy, zkušenosti a poznatky z lidového léčení, odborné vzdělání přišlo až v druhé polovině 19. století (Plevová, 2018, s. 21).

Do češtiny byla na začátku 19. století přeložena z německého jazyka učebnice *Všeobecné opatrovnictví*, kterou napsal František Christian Krügelstein. Do překladu učebnic existovaly pouze příručky řeholních řádů, jak postupovat při ošetřování nemocných (Kutnohorská, 2010, s. 57).

V roce 1874 vyšla kniha od F. Nightingalové *Knih o ošetřování nemocných*, která sloužila ženám, které se zajímaly o ošetřovatelství (Kafková, 1992, s. 14).

Roku 1901 se začaly objevovat knihy a učebnice vydané v českém jazyce, např. Řádem milosrdných bratří *První pokyny pro vzdělávání ošetřovatelů nemocných*. Další kniha byla vydána ředitelem všeobecné nemocnice MUDr. Šťastným *Ošetřování nemocných* (Vučková, 1994, s. 26).

2.3 Ošetřovatelské školy

Florence Nightingalová po návratu z Krymu, kde pečovala o raněné a nemocné ve válečném konfliktu, založila v roce 1860 první ošetřovatelskou školu v Londýně u nemocnice sv. Tomáše (Kafková, 1992, s. 9).

Ošetřovatelská škola byla necírkevní a poskytovala výuku v jednoročním studiu pro dvacet až třicet studentek. Nightingalová hodnotila studentky svým systémem, který si vypracovala. Systém hodnocení aplikovala i na vyučující, kterými byli často lékaři. Toto hodnocení sloužilo ke zkvalitnění výuky. Výuka probíhala v nemocnici a ve třídách. Pro výuku v nemocnici měly studentky uniformu navrhnou F. Nightingalovou. Založila nadační fond, ze kterého umožňovala zaplatit studium cizinkám z Dánska, Německa, Finska, Švédska a Francie. O studium na její škole byl velký zájem. Studentky se učily z knihy, kterou vydala v roce 1859 *Zápisky o nemocnicích a Zápisky o ošetřovatelství*. Zajímala se i o porodní asistentky, které začaly na škole studovat v roce 1862. Sepsala pro ně *Zápisky o porodnicích*, které vydala roku 1871. Z ošetřovatelství se nyní stalo zaměstnání pro ženy ze středních vrstev (Plevová a Slowik, 2008, s. 74-76).

Roku 1874 byla v Praze založena po vzoru F. Nightingalové *První česká ošetřovatelská škola*. Na jejím vzniku se podílely Karolína Světlá a Eliška Krásnohorská, které propagovaly emancipační ženské hnutí. Vyučovala se teorie a praktická cvičení (Vučková, 1994, s. 26).

Na *První české ošetřovatelské škole* se vyučovalo podle knihy F. Nightingalové, díky překladu Paulíny Králové, která knihu přeložila v roce 1874. Podmínkou ukončení studia byla závěrečná

zkouška, na jejímž konci studentky dostaly diplom. Absolventky mohly pracovat jako ošetřovatelky v domácnosti. Pro službu v nemocnici musely ještě podstoupit výuku přímo v nemocnici a získat vyučení. V době Rakousko-Uherska byla tato škola jediného typu. Činnost školy skončila po sedmi letech. Historicky ukazuje na důležité místo v ošetřovatelském vzdělávání (Plevová a Slowik, 2008, s. 54).

Ve Vídni vznikla roku 1882 po vzoru české ošetřovatelské školy *Ošetřovatelská škola ve Vídni*. Škola nebyla nikdy státní, jejím patronem byl korunní princ Rudolf, a proto se absolventkám této školy říká *rudolfinky*. Vídeň neměla pochopení pro zřízení školy, když ale do Vídně dorazili zranění vojáci, potřebnost a užitečnost školy a absolventek zhodnotila (Kutnohorská, 2010, s. 62).

2.4 Vzdělávání sester 1918-1939

Roku 1913 rozeslala zemská vláda oběžník do rukou všem okresním hejtmanům, ve kterém sdělovala nutnost vzniku ošetřovatelských škol při nemocnicích většího typu. Rakouské ministerstvo vnitra vydalo roku 1914 nařízení č. 139 *říšského zákona o ošetřování nemocných z povolání provozovaném*. Takto byla uzákoněna odborná příprava osob ve dvouletých ošetřovatelských školách a zajištění praktického výcviku. Absolventky na konci studia složí diplomovou zkoušku a získají titul diplomovaná ošetřovatelka. Nařízení vlády platí pro školy civilní a řádové (Kafková, 1992, s. 18).

Roku 1916 byla v Praze otevřena *Česká zemská státní dvouletá ošetřovatelská škola pro ošetřování nemocných*. Škola byla součástí Všeobecné nemocnice v Praze. Škola měla kvalitní a vysokou odbornou úroveň, která ji zajistila zůstat v provozu i po skončení první světové války. Sylva Macharová byla jmenována roku 1923 první českou ředitelkou. Své vzdělání spojila se studiem na ošetřovatelské škole ve Vídni. Diplomované sestry Tobolářová a Růžičková byly jmenovány asistentkami ředitelky. V ročníku vždy absolvovalo deset až patnáct studentek. Ukončení studia znamenalo složit diplomovou zkoušku, která se skládala z části praktické a teoretické. Po úspěšném zakončení absolutoria užívaly absolventky titul diplomovaná ošetřovatelka a nosily odznak diplomované sestry. Zájemci o studium museli dovršit dvaceti let věku, věková hranice byla časem posunuta na osmnáct let. Na konci dvouletého studia skládaly slib Florence Nightingalové. Škola byla roku 1920 převzata Československým červeným křížem (ČSČK). Za přípravu budoucích učitelek a ošetřovatelek se zaručil ČSČK. Na konci dvouletého studia skládaly absolventky slib Florence Nightingalové (Plevová a Slowik, 2008, s. 55-56).

Po roce 1918 došlo k velkému rozvoji ve zřizování ošetrovatelských škol po celé české republice, např. Plzeň, Hradec Králové, Znojmo, Brno, Ostrava, Opava. Ve stejném roce se ČSČK v Praze podílel na vzniku Vyšší sociální školy. Studium na škole trvalo jeden rok, následovalo prodloužení studia na dva roky a na školu byli přijímáni i chlapci. O studium byl velký zájem, ale ne vždy se podařilo najít pro personál vhodné místo. Absolventi se uplatňovali v poradnách, humanitních spolcích, výchovných ústavech. Od roku 1920 skládaly sestry dobrovolný slib ČSČK. Slib zaručoval určitý zodpovědný přístup k vykonávané práci. ČSČK začal zřizovat zdravotní stanice, kde sestry nacházely uplatnění. Často jedna sestra měla na starost dvě až tři zdravotní stanice. V roce 1921 bylo v ČSR 21 zdravotních stanic (Kafková, 1992, s. 56-57).

Po roce 1919 začali lékaři požadovat změny ve vzdělávání ošetrujícího personálu, které se dotýkaly ošetrovatelek a porodních asistentek. Prezident Masaryk a jeho dcera Alice podporovali vzdělávání ošetrovatelek a měli velkou zásluhu na vedení kurzů, v nichž školily pozvané americké sestry. Z důvodu velké nezaměstnanosti v roce 1924 se ucházelo o studium 120 zájemkyň. Druhý důvod byl, že českou ošetrovatelskou školu vedla česká sestra Sylva Macharová. Zřídila v časopise *Zprávy ČSČK* rubriku *Ošetrovatelská hlídka*, kam vkládala informace, poučky a povzbuzovala zájemkyně o toto povolání a studium. Ohlas na informace, které poskytovala, byl velký. Nemocnice, ústavy a sanatoria měly o absolventky enormní zájem. Ošetrovatelství se zaměřilo na poskytování kvalitní ošetrovatelské péče v praktické výuce. Toto však mělo negativní dopad na stávající personál, který se choval odtažitě. Nedostatek porodních asistentek a dětských sester přinesl roku 1922 tolik očekávanou změnu, kdy došlo k výuce dětských sester. Takto probíhající výuka byla do roku 1945 v ČSR jediná, která zajistila v nemocnici v Praze–Krči jednorozhodné studium dětských sester. *Státní ústav pro vzdělávání a výcvik porodních asistentek* začal od roku 1930 vyučovat porodní asistentky v desetiměsíčních kurzech. O vzdělávání sester, navyšování počtu diplomovaných sester a zřizování nových ošetrovatelských škol a kurzů se od roku 1921 staral Spolek diplomovaných sester (Plevová a Slowik, 2008, s. 57-58).

2.5 Vzdělávání sester 1939-1945

Roku 1939 došlo k okupaci, Čechy a Morava se staly protektorátem. Mnichovská dohoda byla historicky nejsmutnější, nastala okupace území, Slovensko již nebylo součástí Československa, došlo k jeho odtržení. Ošetrovatelství trpělo nedostatkem zdravotníků. Oslovením Ministerstva sociální a zdravotní správy se Červenému kříži podařilo získat souhlas k otevření *civilní*

ošetřovatelské školy v Brně. V roce 1939 byly otevřeny tři další školy v Praze, Olomouci a Kroměříži (Kafková, 1992, s. 100-101).

Oběžník Ministerstva sociální a zdravotní správy vydaný v roce 1941 ukládal za povinnost všeobecným veřejným nemocnicím zajistit provoz ošetřovatelských služeb. Ve stejném roce došlo k ukončení činnosti *Spolku diplomovaných sester* a vydávání časopisu *Diplomovaná sestra*. Během druhé světové války pracovaly sestry řádové i civilní ve 24-36hodinových turnusech s velkým vypětím sil fyzických a psychických. Podařilo se posílit i řady sester absolventkami, které v roce 1941 ukončily ošetřovatelské vzdělání v Hradci Králové, Praze, Brně (Kafková, 1992, s. 108-109).

2.6 Vzdělávání sester 1945-1989

Po skončení druhé světové války v květnu 1945 byl stav nemocnic neutěšený. Roku 1946 byla v Praze otevřena Vyšší ošetřovatelská škola. Ředitelkou školy byla jmenována Jarmila Roušarová. V září roku 1946 nastoupily do školy zájemkyně z řad civilních a řeholních. Škola poskytovala studium na dva roky a bylo zakončeno diplomovou zkouškou. Škola zajišťovala vzdělání ve dvou oblastech. Poskytovala vzdělání pedagogické, které sestřám umožnilo věnovat se práci učitelky na ošetřovatelské škole, nebo připravovala sestry pro řídicí funkce v ošetřovatelství a ošetřování nemocných v terénu (Kutnohorská, 2010, s. 100-101).

Komunistický převrat v únoru 1948 přinesl českému ošetřovatelství a vzdělávání sester velké změny. Stávající ošetřovatelské školy byly sloučeny do *středních zdravotnických škol (SZŠ)*. Založit sesterskou profesní organizaci nebylo možné. Všechny sestry byly sdruženy v Revolučním odborovém hnutí (ROH). Tehdejší režim komunistické strany rozhodoval na pracovišti i v místě bydliště (Plevová a Slowik, 2008, s. 50).

Vyšší sociálně zdravotní školy byly řízeny ministerstvem školství, věd a umění. Studium bylo zakončeno maturitní zkouškou a bylo čtyřleté. Absolventky našly uplatnění podle oboru, který si zvolily. Ošetřovatelka, dětská sestra, zdravotní pracovnice, sociální pracovnice, porodní asistentka, zdravotní laborant, zubní laborant, pracovník oboru výživy (Kafková, 1992, s. 127).

Roku 1951 vstoupil v platnost zákon č. 103/1951 Sb. o jednotné léčebné preventivní péči. Kvalifikovaných zdravotnických pracovníků bylo v té době málo a nestačili pokrýt poptávku zdravotnických zařízení. Délka studia byla snížena na tři roky. Věk absolventek se jevil nesprávným. Ve věku 17 let mohly těžko zvládat noční směny a samostatně rozhodovat. Zdravotnické školy se vrátily v roce 1953 pod správu ministerstva zdravotnictví a roku 1955

bylo studium na střední zdravotnické škole čtyřleté. Výuka zahrnovala odborné předměty i předměty všeobecně vzdělávací. Zájemci o studium byli přijímáni na základě přijímacích zkoušek z českého jazyka a matematiky. V roce 1954 byly zřízeny doškolovací kurzy pro obory – zdravotní sestra, dětská sestra, zdravotní laborant, zubní laborant, lékárenský laborant, rentgenový laborant, rehabilitační pracovníce. Rok 1956 přinesl změnu v podobě dvouletého pomaturitního studia pro obory – zdravotní sestra, porodní asistentka, rentgenový laborant, rehabilitační pracovník. Studovat bylo možné ve formě večerní, dálkové, externí. Abiturientské studium bylo zavedeno ve školním roce 1956/1957 pro absolventy SVVŠ (Kutnohorská, 2010, s. 109-110).

Ve školním roce 1956/1957 studovalo na 82 zdravotnických školách čtrnáct a půl tisíce žáků. Ve večerním studiu 1600 žáků a externím studiu byl počet 800. Největší zájem byl o obor zdravotních sester, kde studovalo 45 % z celkového počtu zájemců a 28 % dětských sester. Ostatní obory zaujímaly zbývajících 27 %. S vyznamenáním prospělo 15,5 % absolventů. Výstup maturitních zkoušek u večerního a externího studia ukazuje, že absolventi ukázali předpoklady a zájem o studium. S vyznamenáním prospělo 16 % absolventů. Doškolovací kurzy též ukázaly velký zájem v počtu 2900 pracovníků (Zdravotnické školy, 1958, s. 96).

Středisko pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků datuje svůj vznik do roku 1960. Zabývalo se profesním rozvojem sester a přípravou specializačního vzdělávání a celoživotního vzdělávání, které se v padesátých letech ukázalo jako velmi aktuální. Zahájení činnosti střediska bylo v lednu 1961. Od roku 1986 se středisko změnilo na *Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně*. Roku 1991 se institut začal věnovat specializačnímu studiu, vzdělávání jiných odborných pracovníků ve zdravotnictví a následně i vzdělávání vysokoškolských zdravotnických pracovníků včetně lékařů. Roku 2003 byl přejmenován na *Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů* (NCO NZO, 2022).

Roku 1960 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze otevřela magisterské studium pro sestry, budoucí pedagogy v ošetrovatelství. Studium ošetrovatelství psychologie a pedagogiky bylo na fakultě vyučováno pět let. Na stejné fakultě se v letech 1987-1994 otevřelo studium péče o nemocné, doporučené pro hlavní a vrchní sestry (Plevová a Slowik, 2008, s. 61-62).

3 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER 1989-2023

V roce 1989 došlo k velkým změnám politickým a společenským. Tyto změny se dotkly i zdravotní péče. Jejich snahou bylo:

- zlepšit kvalitu zdraví a posunout úroveň ošetrovatelské péče,
- vzdělání sester zajistit tak, aby bylo na úrovni Evropské unie (Kutnohorská, 2010, s. 118).

Evropská komise dále doporučila vysokoškolské vzdělávání sester. Udělit tak akademickou platnost diplomu a titulu, který sestry studiem získají. Pro Českou republiku a zdravotnické pracovníky jsou tyto změny zásadní. ČR je nyní zavázána splněním směrnic EU. Zdravotničtí pracovníci se mohou pohybovat volně pracovním trhem EU s uznanou kvalifikací (Plevová, 2018, s. 46).

Střední a vyšší zdravotnické školy jsou roku 1996 převedeny z Ministerstva zdravotnictví České republiky pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Roku 2000 přecházejí z MŠMT pod krajskou správu (Kutnohorská, 2010, s. 118).

Se vstupem České republiky do EU vstoupil v platnost dne 1. dubna 2004 *Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů*. Zákon takto vymezuje vzdělávání sester a výkon povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu, pod odborným dohledem a přímým vedením (Plevová, 2018, s. 47).

Zákon rozdělil ošetrovatelské vzdělávání na pregraduální – kam je zařazeno studium na středních zdravotnických školách, zdravotnickém lyceu, vyšší odborné zdravotnické škole a vysokých školách a vzdělání postgraduální, které se zaměřuje na specializační studium a celoživotní vzdělávání (Plevová, 2018, s. 48-50).

3.1 Koncepce ošetrovatelství

3.1.1 Koncepce 1998

Koncepce 1998 vyšla jako součást Metodického opatření č. 5 ve Věstníku MZ ČR 6/1998. České ošetrovatelství mělo zájem přiblížit se pokrokovým trendům. S ohledem na doporučení

Světové zdravotnické organizace (WHO), Mezinárodní rady sester (ICN) a Evropské unie vypracovala M. Staňková koncepci.

„Cílem koncepce a ošetrovatelství je vhodnými metodami systematicky a všestranně uspokojovat potřeby člověka ve vztahu k udržení jeho zdraví nebo potřeby ve vztahu k udržení jeho zdraví nebo potřeby vzniklé či pozměněné onemocnění. Při dosahování tohoto cíle sestra úzce spolupracuje s lékaři a dalšími kategoriemi zdravotnických a jiných odborných spolupracovníků“. Součástí vypracované koncepce bylo zařazení pracovníků podle typu – sestra typu A, sestra typu B a ošetrovatelský pracovník typu C. Koncepce byla zaměřena také na hodnocení kvality ošetrovatelské péče, komunitní ošetrovatelství a ošetrovatelský výzkum (Staňková, 2001, s. 7-8).

V rámci zařazení pracovníků dle typu do skupin vznikl registr sester, který byl na pět let. Sestry v rámci Evropské unie měly možnost pohybu, vzdělávání a uplatnění na zahraničím trhu práce (Staňková, 2001, s. 8).

3.1.2 Koncepce 2004

Aktualizace Koncepce ošetrovatelství proběhla v roce 2004, vychází z Koncepce ošetrovatelství z roku 1998. Koncepce 2004 vyšla jako součást Metodického opatření č. 9 ve Věstníku MZ ČR 9/2004.

„Předložená koncepce vychází z Koncepce ošetrovatelství České republiky z roku 1998, respektuje doporučení Organizace spojených národů, Světové zdravotnické organizace, směrnic Evropské unie, doporučení Evropské komise, Mezinárodní organizace práce, Mezinárodní rady sester a Mezinárodní rady porodních asistentek. Tyto dokumenty určují další vývoj a směr ošetrovatelství a porodní asistence v 21. století.

Otevírá cestu k zajištění kvalitní ošetrovatelské péče prostřednictvím ošetrovatelských standardů, které stanovují kritéria k jejímu poskytování a hodnocení. Předložená koncepce vychází ze systému vydávání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu nelékařským zdravotnickým pracovníkům a jejich zápisu do Registru zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu povolání bez odborného dohledu“ (Koncepce ošetrovatelství, 2004).

3.1.3 Koncepce 2021

Koncepce ošetrovatelství 2021 vyšla ve Věstníku MZ ČR 6/2021 a nahradila Koncepci ošetrovatelství z roku 2004.

Cílem Koncepce ošetrovatelství je popsat současný stav českého ošetrovatelství, nastítnit jeho vývoj v následujících letech a prostřednictvím jednotlivých strategických cílů navrhnout postupy směřující k poskytování efektivní ošetrovatelské péče a posílení postavení sester ve společnosti. Koncepce ošetrovatelství se týká těch zdravotnických povolání, jejichž základní činností je poskytování ošetrovatelské péče, tj. příslušníků profesí všeobecná sestra, dětská sestra, praktická sestra (dále i jako „sestry“), ošetrovatel a sanitář (Strnadová et al., 2021, s. 4).

Koncepce je integrálně spojena se Strategickým rámcem rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030 (nebo také zkráceně Strategický rámec Zdraví 2030), který schválila vláda ČR, a respektuje jeho základní cíl (Strnadová et al., 2021, s. 6).

Současné ošetrovatelství je disciplína založená na samostatnosti sestry, týmové spolupráci s lékaři, ostatními zdravotnickými pracovníky a jinými odbornými pracovníky. Od sestry se očekává, že bude samostatným odborníkem v oblasti svého působení (Strnadová et al., 2021, s. 9).

3.2 Právní normy

Vznik regulovaného povolání přineslo ve vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků zavedení nových zákonů a vyhlášek.

Zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů - Zákon č. 201/2017 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků – nahrazena vyhláškou č. 55/2011Sb.

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání – nahrazena Vyhláškou č. 470/2017 Sb.

Metodický pokyn k Vyhlášce č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy vysokých škol – Věstník MZ ČR č. 10/2010

Vyhláška 423/2004 Sb., kterou se stanoví kreditní systém pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnických pracovníků – zrušena k 1. 9. 2017.

Nářízení vlády 31/2010 Sb., kterým se stanoví obory specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí (Plevová, 2018, s. 62).

4 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OŠETŘOVATELSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Osobnosti českého ošetřovatelství

4.1.1 Anežka Přemyslovna

Anežka se oddala bohu, obětovala mu své mládí, postavení. Vedla ji k tomu výchova z dětství, které trávila v klášteře v Třebnicích. Roku 1232 založila špitál sv. Františka. Roku 1233 založila dva kláštery pro muže a ženy. Roku 1234 do kláštera pro ženy vstoupila a stala se abatysí. Ošetřovatelský řád *Křižovníků s červenou hvězdou* založila jako první žena a vypracovala pravidla pro ošetřování nemocných. Celý život pomáhala chudým a nemocným a stala se tak patronkou českého ošetřovatelství. Svatořečena byla až v roce 1989 (Plevová, 2018, s. 32).

4.1.2 Karolina Světlá

Karolina Světlá se věnovala emancipačnímu hnutí. Snažila se zvýšit životní a sociální úroveň zaměstnaných žen. Roku 1871 založila *Ženský výrobní spolek*, který pomáhal ovdovělým a chudým ženám zajistit určitou životní úroveň a práci. Spolek několik let vedla a zajímala se o vznik ošetřovatelské školy (Plevová a Slowik, 2008, s. 66).

4.1.3 Eliška Krásnohorská

Elišku Krásnohorskou přivedla do *Ženského výrobního spolku* Karolina Světlá. Společně s K. Světlou se zajímala a přispěla ke vzniku *první ošetřovatelské školy*. Za svou podporu ženské emancipaci byla ponižována českou veřejností (Plevová, 2018, s. 33).

4.1.4 Alice Masaryková

PhDr. Alice Masaryková finančně podporovala vzdělávání ošetřovatelek, byla předsedkyní ČSČK, který založila roku 1919. V tomtéž roce založila *Vyšší sociální školu*. Pozvala do Prahy tři americké zdravotní sestry z American Red Cross (Americký Červený kříž) v čele s M. G. Parsonsovou, které pomohly vybudovat ošetřovatelskou školu, na které zajistily výuku po obsahové stránce. V nemocnicích zřídily na odděleních školení v praktické výuce. M. Parsonsová se stala ředitelkou školy, svoji funkci v roce 1923 předala Sylvě Macharové.

V roce 1948 po nastolení vlády komunistů odjela do zahraničí (Plevová a Slowik, 2008, s. 68; Zaoralová, 2016, s. 40).

4.1.5 Františka Fajfrová

Františka Fajfrová byla vlastenka a mnoho let prosazovala otevření české ošetrovatelské školy. Roku 1916 byla jmenována představenou otevřené *České ošetrovatelské školy*. Práci sester rozuměla, ačkoli měla pouze odborné školení v ošetrovatelství. K odvolání z funkce představené došlo v roce 1920. Důvodem bylo nedorozumění či nepochopení ze strany studentek, které ji považovaly za příliš náročnou (Kutnohorská, 2010, s. 75).

4.1.6 Marta Staňková

Střední zdravotnickou školu Marta Staňková vystudovala ve Svitavách, na lékařskou fakultu přijata nebyla a šla pracovat do nemocnice ve Svitavách. Z nemocnice odešla do Prahy na studium *Vyšší odborné školy*. Po absolvování kurzu začala vyučovat studentky jako učitelka praktického výcviku na SZŠ ve Svitavách. Obor péče o nemocné na UK začala studovat dálkově. Studium ukončila v roce 1964 (Plevová a Slowik, 2008, s. 69).

Zapojovala svoji činnost v mezinárodních sesterských organizacích, konferencích, seminářích přednášela na lékařských fakultách, psala učebnice, knihy. Zajímala se o nové trendy v ošetrovatelství. Snažila se posunout ošetrovatelské vzdělávání sester na vyšší úroveň, zkvalitnit péči o pacienty a kladla důraz na týmovost zdravotnické profese. Doc. PhDr. Marta Staňková, CSc. vypracovala v roce 1998 první koncepci ošetrovatelství, ošetrovatelského vzdělávání a dobrovolnou registraci sester. *V roce 2001 byla za svou celoživotní práci oceněna v soutěži Sestra roku* (Plevová, 2018, s. 34-35).

4.2 Osobnosti světového ošetrovatelství

4.2.1 Florence Nightingalová

Florence Nightingalová dala ošetrovatelství systém a povýšila ho na hodnotnou profesi. Právem je pokládána za zakladatelku moderního ošetrovatelství. Její vliv na zdravotní péči je celosvětový. Podporovala vzdělávání sester a velmi dbala na svědomitost ošetrovatelek. Během svého života napsala 12 000 dopisů, 200 knih, nespočet článků a zpráv (Kutnohorská, 2010, s. 42, 48).

Podle Nightingalové bylo cílem ošetřovatelství přispět k dosažení zdraví tím, že sestra upraví prostředí. Ženy středních vrstev, které chtěly pracovat v ošetřovatelství, měly díky Nightingalové důstojné civilní zaměstnání (Plevová, 2018, s. 76).

4.2.2 M. G. Parsonsová

M. G. Parsonsová byla americká zdravotní sestra, která v roce 1920 ve spolupráci s Americkým červeným křížem přijela do ČSR na pozvání Alice Masarykové, která byla předsedkyní ČSČK. Společně se svými kolegyněmi spolupracovala při materiálním zařizování školy a zajištění kvalitních osnov pro *Vyšší sociální školu* (Kutnohorská, 2010, s. 75).

4.3 První české diplomované sestry

4.3.1 Sylva Macharová

Roku 1920 obdržela Sylva Macharová medaili F. Nightingalové. Ministerstvo zdravotnictví v roce 1923 jmenovalo Sylvu Macharovou do funkce ředitelky *České ošetřovatelské školy*. V roce 1924 se zapojila do rubriky *Ošetřovatelská hlídka*. Časopis vydával ČSČK pod názvem *Zprávy Československého Červeného kříže*, který povzbuzoval sestry k výkonu svého povolání (Plevová a Slowik, 2008, s. 57-58, s. 89-90).

4.3.2 Emilie Ruth Tobolářová

Roku 1917 začala Emilie Ruth Tobolářová studovat na České ošetřovatelské škole, studium ukončila v roce 1919. Roku 1920 se stala zástupkyní ředitelky Sylvy Macharové. Byla oslovena, aby se zúčastnila sjezdu ICN – Mezinárodní rada sester v Paříži a následně odjela do ošetřovatelské školy při nemocnici sv. Tomáše v Londýně (Kutnohorská, 2010, s. 76).

E. R. Tobolářová byla ambiciózní a hovořila několika jazyky. Roku 1924 odjela do Bagdádu, kde pracovala se zakladatelkou české nemocnice MUDr. Vlastou Kálalovou-Di Lotti. Roku 1931 po odchodu ředitelky Sylvy Macharové jí byl nabídnut post ředitelky školy. V této funkci pracovala dvacet let a snažila se zajistit dostupnost učebnic pro ošetřovatelství. V této době přeložila učebnici *Etika v ošetřovatelství*. Stala se předsedkyní *Spolku absolventek školy*. Díky svým zahraničním kontaktům se snažila zajistit sestrám studijní pobyty. Pro obor dětských sester vypracovala osnovy a na škole zajistila otevření tohoto oboru. Z politických důvodů byla v roce 1948 ze své funkce odvolána. Život zasvětila výchově sester, kladla důraz na etiku a pomoc druhým (Plevová a Slowik, 2008, s. 90-91).

4.3.3 Jarmila Roušarová

Po skončení studia začala roku 1927 ve zdravotní stanici v Praze. Zdravotní stanice spadaly pod organizaci ČSČK. Roku 1928 ČSČK J. Roušarovou vyslal na studium do Londýna do kurzu veřejného zdravotnictví. Po návratu z Londýna se začala věnovat zřízení terénní ošetrovatelské péče v Brně. Vystudovala *Vyšší školu sociální péče* v Praze. Po půlročním studiu v Praze se vrátila do Brna a byla oslovena, zda by se nezačala věnovat otevření ošetrovatelských škol v Brně a Ostravě. Nemocnice na Bulovce, kde pracovala jako sestra a později jako dohlížející pracovnice nad hygienou a ošetrovatelstvím, ji oslovila, aby vypracovala pracovní náplň pro hlavní sestry. Byla první sestrou, která tuto funkci hlavní sestry před druhou světovou válkou vykonávala. Byla členkou a později místopředsedkyní *Spolku diplomovaných sester. Společnost československých nemocnic* ji za její činnost v ošetrovatelství přijala do svých řad. ČSČK po druhé světové válce chtěl po J. Roušarové, aby připravila vznik nových ošetrovatelských škol. Jednalo se o *Ošetrovatelské školy ČSČK a Vyšší ošetrovatelské školy v Praze*. Po otevření škol v roce 1946 byla jmenována ředitelkou obou škol. Po čtyřech letech ji byl post ředitelky odebrán. Vrátila se k práci sestry, publikovala ve *Zdravotnické pracovníci a Pediatrických listech* (Staňková, 2001, s. 46-50).

VÝZKUMNÁ ČÁST

Cíle výzkumné části:

1. Zjistit a popsat faktory, které historicky vedly k potřebě ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové.
2. Popsat vývoj zdravotnického a řádového školství v Hradci Králové, zmapovat všechny studijní obory a počet zájemců o studium od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.
3. Zmapovat vedení školy od jejího vzniku do dnešního dne.
4. Popsat průběh maturitních a diplomových zkoušek od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.

5 METODIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI

Výzkum diplomové práce je výzkumem historickým, mapujícím vývoj ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové. Data pro výzkum byla získána z archivního fondu, obsahujícího knihy pamětní s výročními i závěrečnými zprávami a knihy správní, obsahující protokoly z porad, spisový materiál, jehož spisy obsahovaly oběžníky, nařízení a statistické výkazy o počtu žáků. Data byla analyzována metodou obsahové analýzy dokumentů, podrobených kritikou pramene. Dokumenty byly posuzovány a srovnávány s dalšími získaným materiálem, který se zabýval v minulosti tímto tématem – literatura vydaná Muzeem Východních Čech, časopis Scan, vydávaný FN HK. Archiválie byly získávány ze Státního okresního archivu v Hradci Králové a archivu Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné zdravotnické školy v Hradci Králové. Návštěvy za účelem sběru dat dále probíhaly v knihovně Oblastní nemocnice Náchod, která disponuje velkým výběrem odborné literatury. On-line formou v Národní lékařské knihovně v Praze, kde je možnost vyhledání odborných dobových článků a Státní vědecké knihovně v Hradci Králové, kde byly získávány další dokumenty.

Výzkum probíhal od srpna 2022 do února 2023. Pro účely nahlížení do dokumentů bylo potřeba vyplnit žádost, po udělení souhlasu Státního okresního archivu bylo možné nahlížet do dokumentace. Souhlas byl požadován i po odborném zařízení (SZŠ a VOZŠ Hradec Králové), v tomto případě se jednalo o udělení souhlasu od ředitelky PaedDr. Soni Lamichové z Vyšší odborné školy zdravotnické a Střední zdravotnické školy v Hradci Králové. Bohužel v souvislosti se zákonem č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů nebylo možné důkladně prozkoumat citlivé dokumenty, které by odhalily osobní údaje. Jednalo se o knihy evidenční, které obsahovaly matriční knihy žáků, maturitní protokoly, třídní výkazy a katalogy. Z dokumentů nebylo možné pořizovat fotografické kopie ani vypisovat ručně údaje, což znesnadňovalo provedení výzkumné části práce. Některá data z důvodu zamítnutí výše zmíněného zákona tak nebylo možné získat.

Návštěvou obou archivů byly zjištěny informace o chybějících dokumentech, týkajících se období od roku 1960 do roku 1995, které souvisí se zkoumaným pramenem Střední zdravotnické školy. Nebyl dohledán ani spisový materiál, který by odůvodnil ztrátu dokumentů.

V praktické části jsou použity následující dokumenty – archivní dokumenty týkající se Městské odborné školy pro ženská povolání, Ošetrovatelské školy Šedých sester III. řádu sv. Františka, Kongregace chudých školských sester de Notre Dame, Vyšší sociálně zdravotnické školy za období od roku 1913-1958, Almanachy vydané SZŠ za období 1949-1989, 1949-1999 a 2009-

2019, výroční zprávy SZŠ a VOŠZ za období 1996-2022, vyhlášky, zákony, zprávy z novin a časopisů, internetové stránky SZŠ a VOŠZ, kronika SZŠ psaná od školního roku 1969/1970 do školního roku 1986/1987 kronikářem školy Karlem Spilkou, od školního roku 1987 do školního roku 1992 psaná též kronikářem školy Karlem Spilkou. Kronika SZŠ od školního roku 1998 do školního roku 2006, kterou sepsal kronikář školy PaedDr. Josef Ptáček.

Prezentace výsledků je v časové ose. Prameny, které se týkaly ošetrovatelského vzdělávání, jsou čtyři. Rozvoj nemocnice, vznik ošetrovatelských škol, zdravotnické školy, ředitelé Střední zdravotnické školy v Hradci Králové. Časová osa je zpracována jako samostatná příloha a je vložena do diplomové práce (Příloha A).

5.1 Výzkumný cíl 1 – výsledky

Výzkumný cíl 1

Zjistit a popsat faktory, které historicky vedly k potřebě ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové

5.1.1 První městská všeobecná nemocnice

Na základě analýzy dobových dokumentů můžeme konstatovat, že hlavní faktory, které vedly k potřebě stavby nemocnice byly:

- 1. Velký počet infekčních (tuberkulóza, pravé neštovice) a pohlavních (syfilis) chorob.
- 2. Světové války a tím velký počet raněných a léčba raněných a zmrzačených vojáků i civilních osob.
- 3. Nedostatek nemocnic, lůžek, velký katastrální okruh.

O stavbě první městské všeobecné nemocnice rozhodla rada města 4. června 1867. Tomuto rozhodnutí předcházela epidemie pravých neštovic v roce 1843 a výstavba nemocnice se stala naléhavou. První městská všeobecná nemocnice s infekčním domem vznikla v obecním domě v Dlouhé ulici čp. 98 v Hradci Králové. Otevřena byla v listopadu téhož roku a poskytovala péči v kapacitě 30 lůžek. Léčily se zde nemoci místních prostitutek a nemocní s onemocněním syfilis, svrab a TBC. Nemocnice zde bohužel dlouho nebyla, město bylo nuceno prostory použít pro úřady (Doubek, 2010, s. 94; Stefan, 1957).

Městské špitály v Hradci Králové byly v průběhu času v různých domech a nikdy neměly příliš dlouhého trvání. Dne 24. listopadu 1867 byla nemocnice vysvěcena děkanem Janem N. Raisem a zrušena byla v březnu 1875. Dne 16. června následujícího roku rozhodlo okresní zastupitelstvo, že nová nemocnice bude sloužit nemocným z celého královehradeckého okresu (Stará nemocnice, 2019).

„Nemocní z Hradce Králové se po zrušení městské nemocnice uchýlovali ponejvíce do okresní nemocnice v Nechanicích, otevřené v roce 1872 při silnici k Hrádku. Ale to byl již jiný, nechanický okres.

Okresnímu výboru v Hradci Králové tak vyvstal naléhavý úkol vybudovat okresní veřejnou nemocnici. Podnět ke stavbě byl dán usnesením okresního zastupitelstva ze dne 22.12. 1884, avšak hradbami spoutaném městě nebyl k dispozici vhodný pozemek. A tak teprve po zrušení pevnosti v roce 1884 a povolení výstavby na úzkém pruhu pozemku kolem historického jádra

města, bylo možné v prostorách bývalého fortifikačního pozemku na pravém břehu řeky Orlice, nedaleko Slezské brány, začít budovat okresní nemocnici.

Budova nemocnice se sedmdesáti čtyřmi lůžky byla postavena v letech 1886-1887 stavitelem Josefem Faltou z Hradce Králové podle projektu zdejšího architekta Viktora Weinhengsta. Otevřena byla dne 29. března 1887 pod názvem Okresní nemocnice arcivévodkyně Elišky“ (Koritenská, 2001b, s. 18).

5.1.2 Všeobecná veřejná nemocnice arcivévodkyně Elišky

Otevření *Všeobecné veřejné nemocnice arcivévodkyně Elišky* s kapacitou 74 lůžek se v krátké době i po přístavbách stávajícího areálu nemocnice ukázalo jako nedostačující (Šimůnek, 2019).

Nedostatek lůžek byl především pro infekční nemoci, a proto v roce 1889 došlo k převzetí za roční nájemné 10 zlatých městské epidemické nemocnice s 24 lůžky, která byla postavena v blízkosti nemocnice v roce 1886. Náklady na zařízení pro stavbu byly 11 742 zlatých a 68 krejcarů. Do nemocnice byl zaveden městský vodovod a město uvolnilo 1771 m² pro stavbu dalších pavilonů, které měly sloužit pro léčbu infekčních nemocí a tuberkulózy. Neúspěšné hledání vhodných pozemků k rozšíření nemocnice vedlo město k vykoupení volných pozemků v okolí nemocnice a zvolit výběr projektu přístavby. Přišlo období 1. světové války, která zastavila úsilí města. Po skončení 1. světové války chybí dostatek lůžek ještě více (Stará nemocnice, 2019).

Pokus o výstavbu nové nemocnice pokračoval v roce 1918 po ukončení 1. světové války. Největším problémem bylo najít vhodný pozemek, který by umožňoval výstavbu nemocnice se zamýšlenou kapacitou 500 lůžek (Koritenská, 2001b, s. 19).

Nemocnice realizovala nástavbu roku 1922-1923. Projekt architekta Václava Rejchla k nástavbě druhého patra postavila firma *Capoušek, Šandera a Chudomel*. Do nemocnice byla zavedena teplá voda, ústřední topení, upraveny byly operační sály, pokoje pro nemocné. Uprostřed budovy bylo ubytování pro sestry a kaple. V roce 1924 se nemocnice pyšnila čtyřmi primariáty – chirurgickým, interním, ušním a očním. Kapacita lůžek je 213. Potřeby pacientů není možné stále uspokojit, a tak je město nuceno vybudovat nemocnici novou, moderní (Stará nemocnice, 2019).

Nástavba nemocnice a otevření nového oddělení pro nemoci ušní, nosní, krční nevyřešila příliv nemocných v roce 1924. Město se potýká s problémem nedostačující péče o nemocné. Musí vystavět nemocnici kapacitně dostačující a zřídit chorobinec (Koritenská, 2001b, s. 19).

5.1.2.1 Masarykův okresní chorobinec

Masarykův okresní chorobinec byl otevřen 1. května 1929 po adaptaci stavitelem Václavem Jelínkem. Ústav požádal prezidenta T. G. Masaryka, zda by mohl nést jeho jméno. Kapacita chorobince byla 150 osob. O pacienty se staral jeden lékař, dvě civilní ošetřovatelky, jedna pomocná ošetřovatelka a šest služebných děvčat. Pomocný personál tvořil správce, domovník, kuchařka a pomocná kuchařka. Provoz ústavu zajišťovaly udržovací příspěvky, příspěvky nadací, výnos z vlastního jmění, ošetrovací poplatky a jiné příjmy. Když se nepodařilo pokrýt provoz ústavu z těchto příspěvků, dotoval ústav královehradecký okres a zemský fond. Okresní chorobinec fungoval jako dobročinný ústav a snažil se poskytovat osobám přijatým na lůžko lékařské ošetření, léky, stravu, oděv, při úmrtí i pohřeb. V budově bývalé nemocnice byl chorobinec do roku 1940. Jednání s německou brannou mocí nebyla úspěšná. Budova byla určena k použití rezervního vojenského lazaretu. Obyvatelé stávajícího chorobince byli přestěhováni do budov po celém městě Hradci Králové a jeho okolí. Byla využita budova Rudolfiny, Rolnické a hospodářské školy v Kuklenách, katolický internát Borromeum (Koritenská, 2017, s. 25-26).

5.1.3 Nová okresní nemocnice

Zemský správní výbor, Zemská správa politická, okresní správní komise jednala společně s odborem *Spolku architektů a inženýrů* v Hradci Králové v dubnu 1923. Hlavním úkolem společného jednání bylo zvolit místo pro stavbu nové okresní nemocnice. Došlo k dohodě a bylo rozhodnuto, že nová nemocnice bude stát u řeky *Labe*, na její levé straně ještě před soutokem s řekou *Orlicí*. Tato část Hradce Králové se nacházela v katastru obce *Nový Hradec Králové* (Koritenská, 2001c, s. 19).

Byla vyhlášena soutěž na výstavbu a zhotovení plánů k nové nemocnici. Do výběrového řízení se přihlásil architekt Liska z Hradce Králové a architekt Adámek z Prahy. Oba zhotovili návrh pavilonové nemocnice s parkovou úpravou. V soutěži zvítězil architekt Adámek. Stavba nemocnice byla spuštěna 21. dubna 1926 (Doubek, 2010, s. 95).

„Stavba nové okresní nemocnice probíhala ve dvou etapách. Na jaře r. 1926 byly postaveny pavilon chirurgický a gynekologický, interní pavilon, infekční pavilon a prosektura. Na konci

roku 1926 proběhla dostavba administrativní a hospodářské budovy. V druhé etapě, která byla zahájena v červenci 1927, proběhla výstavba dvojpavilonu pro oddělení oční a ušní.

Nová okresní nemocnice v Hradci Králové byla otevřena 4. listopadu 1928. Provoz nemocnice byl zahájen 12. listopadu 1928. Do konce listopadu byli z budovy staré nemocnice přestěhováni všichni pacienti do nové nemocnice. Nemocnice měla 360 lůžek pro pacienty.

Ve všech nemocničních pavilonech bylo zavedeno ústřední topení, elektrické osvětlení, budovy byly vybaveny automatickými telefony připojenými na státní telefonní síť, teplou a studenou vodou, v operačních sálech fungovalo také nouzové osvětlení, technickou vymožeností byla kanalizace s vlastní čistící a přečerpávací stanicí. Stavební náklady s vnitřním vybavením byly vyčísleny na téměř 20 miliónů korun.

V roce 1929 vzrostl počet lůžek pro pacienty na 422, koncem roku ještě na 464“ (Koritenská, 2001a, s. 19-20).

Okresní nemocnice byla stavěna s kapacitou 360 lůžek. Šest let po jejím otevření, roku 1934, bylo průměrně v nemocnici 582-420 pacientů přijatých k hospitalizaci. Stále se ukazovalo, že lůžka nestačí pokrýt aktuální stav, hlavně pro rodící ženy, pro nemoci gynekologické, kožní a pohlavní. Tato oddělení byla součástí chirurgického pavilonu, který už dispozicí lůžek je nedostačující. Bohužel světová hospodářská krize pozdržela výstavbu o několik let. V září 1936 okresní výbor schválil stavbu nového pavilonu. Stavitelské práce byly ihned započaty a stavba byla hotova koncem roku 1937. Do nového pavilonu pacienti nastupovali v dubnu 1938. Pavilon byl určen i pro pacienty s nemocemi venericko-kožními. S dostavbou nemocnice přišla i nabídka nových pracovních míst. Roku 1938 v měsíci březnu měla nemocnice „8 primářů, 18 sekundářů, 10 úředníků, 9 úředníků pomocné kancelářské služby, 29 řádových ošetřovatelek, 8 civilních ošetřovatelek a 75 osob pomocného personálu“ (Koritenská, 2001d, s. 20).

„Personální obsazení k srpnu 1939: 8 primářů, 23 sekundářů, 23 úředníků, 54 řádových a 16 diplomovaných sester, 57 služek a 24 zřízenců“ (Koritenská, 2001e, s. 16).

V roce 1941 bylo zaměstnáno v nemocnici kolem dvou set pracovníků. Počet pacientů se neustále zvyšoval a nedostatek lůžek byl velkým problémem. Nemocnice se nadále snažila o další navazující stavební úpravy areálu, ale události Protektorátu Čechy a Morava stavbu pozdržely (Koritenská, 2001f, s. 17).

Stavební práce v nemocnici pokračovaly až po skončení války. Infekční pavilon, který byl rozestavěn, se dočkal svého dokončení až v roce 1946 (Koritenská, 2021, s. 30).

„Nová nemocnice patřila svým technickým vybavením a uspořádáním k nejmodernějším v bývalé ČSR. Architektonická podoba je prakticky dochována dodnes. Budování původního nemocničního areálu bylo završeno v roce 1938. Nemocnice v té době dosáhla počtu lůžek 752. V roce 1930 bylo přijato do nemocnice k hospitalizaci 8 800 pacientů. V roce 1937 to bylo již 19 317 pacientů“ (Fakultní nemocnice Hradec Králové, 2023).

Na konci třicátých let docházelo k omezení v investování v nové okresní nemocnici z důvodu hrozícího válečného konfliktu a složité mezinárodní situaci. Zřízení Protektorátu Čechy a Morava zhoršilo i personální obsazení v nemocnici. Byl nařízen odchod neárijských zaměstnanců. V lednu 1940 proběhlo jednání na dobudování nemocnice. *Okresní stavební úřad* v dubnu 1940 vydal stavební povolení ke stavbě *infekčního pavilonu, adaptaci hospodářské budovy s rozšířením kotelny*. *Okresní královehradecké zastupitelstvo* se usneslo zažádat o výpůjčku a požádalo *ministerstvo sociální a zdravotní správy* o převzetí půjčky do státní záruky v hodnotě 3 miliony korun. Neustálý nedostatek lůžek nutil *správní a okresní výbor* přístavbami zvyšovat počet lůžek. Bylo nutné řešit i ubytování sester, sekundářů, služek. Počet zaměstnanců rychle vzrůstal z důvodu zvyšujícího se počtu pacientů. V roce 1941 bylo zaměstnáno v nemocnici více než 200 pracovníků. V roce 1942 dramatické události *Protektorátu Čechy a Morava* výstavbu nemocnice výrazně prodloužily (Koritenská, 2001f, s. 16-17).

Vládní nařízení č. 166/1941 Sb. o zákazu staveb zastavilo stavební práce v nemocnici. Byly nutné pracovní síly pro zbrojní průmysl. Běžný chod nemocnice postihla válka, i zde platil systém válečných potravinových lístků, které nemocní pobývající v nemocnici odevzdávali při přijetí do nemocnice. Během válečného konfliktu byly služby *královehradecké okresní nemocnice* neustále zaplněné. Velký příliv pacientů byl na ortopedickém oddělení, které kapacitně nestačilo a s pacienty vypomáhala *nechanická nemocnice* (Koritenská, 2002, s. 15).

Po konci druhé světové války bylo potřeba obnovit především ekonomickou situaci. Hospodářství se vzpamatovávalo z války a bylo nutné postavit v první řadě byty. 18. prosince 1945 se za účasti zástupců *fakultní pobočky, místního a okresního národního výboru, ministerstva školství a osvěty, ministerstva zdravotnictví*, konala v Praze schůze, která potvrdila stanovisko, že celá *královehradecká nemocnice* bude vyhrazena fakultním účelům. Tím se stává odpovědnou za další rozvoj nemocnice (Panoušek, 2002, s. 20).

„Dnes je královéhradecká fakultní nemocnice se svými 24 klinikami a téměř 1400 lůžky hlavním místním zaměstnavatelem a jedním z největších firem na území východních Čech, ale i celé České republiky. Ročně je zde hospitalizováno na 41.000 pacientů, z nichž kolem 40 % je operováno. Ambulantně je v nemocnici ošetřeno přibližně 700.000 pacientů. Rozvoj nemocnice a lůžek je významný, kapacita počtu lůžek se od roku 1867 zvětšila 45x (viz tab. 1, příloha graf č. 1). Jsou zde prováděny nejsložitější chirurgické výkony a používanými technologiemi v oblasti diagnostiky, léčby i léčebnými výsledky snese FN Hradec Králové srovnání s obdobnými nemocnicemi v Evropě. Fakultní nemocnice Hradec Králové je také významným výzkumným a výukovým pracovištěm úzce spojeným s Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové“ (Šimůnek, 2019).

Tabulka 1 Vývoj počtu lůžek v jednotlivých letech v Hradecké nemocnici do roku 2022

Roky	1867	1887	1924	1929	1938	1939	2022
počty lůžek	30	74	213	422/464	752	750/800	1360

Zdroj – Doubek, 2010, s. 94; Stefan, 1957; Šimůnek, 2019; Stará nemocnice, 2019; Koritenská, 2001a, s. 19-20; Fakultní nemocnice Hradec Králové, 2023; Šimůnek, 2019

5.2 Výzkumný cíl 2. a 3. - výsledky

Výzkumný cíl 2.

Popsat vznik a vývoj řádového a civilního zdravotnického vzdělání v Hradci Králové.

Popsat vývoj počtu zájemců o studium řádového a zdravotnického vzdělání v Hradci Králové.

Výzkumný cíl 3.

Zjistit vedení školy od jejího vzniku do dnešního dne.

5.2.1 Vyšší odborná škola pro ženská povolání hospodářská v Hradci Králové

Na základě analýzy dobových dokumentů můžeme konstatovat, že hlavní faktory, které vedly k potřebě vzniku ošetrovatelských škol byly:

- 1. Potřeba vzdělání řádových sester, založení škol.
- 2. Nedostatek řádových sester v nemocnicích.
- 3. Konec druhé světové války.
- 4. Nástup období komunismu – konec řádových sester.
- 5. Nedostatek zdravotních sester, vznik Středních zdravotnických škol.
- 6. Změny ve vzdělávání zdravotních sester – obory.
- 7. Vysokoškolské vzdělávání.

Faktory ovlivňující výběr vedoucích pracovníků:

- 1. Období komunismu.
- 2. Rok 1989, pád komunismu.
- 3. Demokratické řízení státu.

První škola tohoto typu v Čechách vznikla v Hradci Králové na žádost městského zastupitelstva v roce 1913, schválena byla místodržitelstvím v Praze. První ročník byl pro uchazečky otevřen 9. 9. 1913. Škola byla připojena k městskému dívčímu lyceu. Ředitelem lycea byl Alois Vaňura. Studium bylo tříleté a absolventky nacházely uplatnění v hospodářsko-administrativních, výchovných zařízeních, charitativních, ale i jako nemocniční ošetrovatelky. Do systému školství ČSR byla škola přiřazena v roce 1918 (Encyklopedie města Hradce Králové, 2011, s. 707).

Organizační změny v roce 1919-1920 přinesly do školy změny, na jeden rok zde byla otevřena škola pro domácí hospodářství. V roce 1920 národní školství ČSR otevřelo kurz pro učitelky domácích nauk, kterých byl velký nedostatek. Kurzy se v roce 1921-1922 změnily a byl otevřen ústav – vzdělávání učitelek domácích nauk. Školní rok 1921-1922 přinesl změny v organizaci a učebních osnovách a došlo ke změně názvu školy na školu jednorocní rodinnou. Dozor nad všemi odbornými školami mělo Kuratorium odborných škol, které vzniklo v roce 1924-1925 (Fond Městské odborné školy pro ženská povolání Hradec Králové 1913-1949, inv. č. 10- 01,02).

Dne 1. 1. 1941 se stal ředitelem školy Alois Valenta. Roku 1942-1943 škola uvolnila místo pro žákyně ze zrušené *Soukromé odborné školy pro ženská povolání Školských sester de Notre Dame v Hradci Králové*, která v roce 1945 opět pokračovala. Od vzniku školy stoupl zájem o studium v oboru ošetřovatelka, které od roku 1913 stouplu 18x (viz tab. 2, příloha graf č. 2). Škola zanikla 1. 4. 1949 společně se *Soukromou odbornou školou pro ženská povolání Školských sester de Notre Dame v Hradci Králové a školou Presidenta Dr. Edvarda Beneše, Ošetřovatelskou školou Šedých sester III. Řádu sv. Františka v Hradci Králové* (Encyklopedie města Hradce Králové, 2011, s. 707-708).

Tabulka 2 Vývoj počtu studentek Městské odborné školy pro ženská povolání

Školní rok	Počet studentek	Počet oborů – ošetřovatelky
1913/1914	14	1
1916/1917	69	1
1922/1923	143	1
1932/1933	157	1
1938/1939	185	1
1942/1943	338	1
1947/1948	254	1

Zdroj – Fond Městské odborné školy pro ženská povolání Hradec Králové 1913-1949, inv. č. 10-01,02

5.2.2 Soukromá odborná škola pro ženská povolání Školských Sester de Notre Dame v Hradci Králové

Kongregace Chudých Školských sester de Notre Dame začala v českých zemích působit v polovině 19. století. *Královehradecká městská rada* už v roce 1855 jednala o potřebě založit školu pro řeholní sestry. V roce 1858 přišly do Hradce Králové řádové sestry. Vyučovaly na obecné dívčí škole a staraly se opatrovnu zřízenou městem. Řád byl umístěn do budovy čp. 62 v Rokitanské ulici dostavěné v roce 1858. V budově se nacházela též škola, školka a klášter. Od roku 1881 se sestry staraly i o školu pro hluchoněmé děti. Mezi roky 1899–1901 se kongregace rozhodla ke stavbě budovy. Nesla jméno *Penzionát císaře Františka Josefa I.* Budovu stojící na Pospíšilově třídě vysvětil *biskup Eduard Brynych* a navrhl architekt *Viktor Weinhengst*. Ke stavbě další budovy kongregace přistoupila mezi roky 1931-1932. Sloužila pro výuku kurzů, které sestry vedly (Koritenská, 2013, s. 47).

Ministerstvo školství a národní osvěty v Praze povolilo svým výnosem z 18. 6. 1940, č. 58.367/40 – II/4 dne 27.4.1940 otevřít *Soukromou odbornou školu pro ženská povolání Školských sester de Notre Dame v Hradci Králové*. Žádost podala za kongregaci generální představená řádu. Výuka ve dvouleté škole probíhala v českém jazyce. Ředitelkou školy byla jmenována M. Gizela Výthová (Koritenská, 2013, s. 49).

Přijato bylo ve školním roce 1940/1941 23 zájemkyň z celkového počtu 26. Zájemkyně o studium musely splnit dovršení věku 15 let a doložit dosažené vzdělání. Požadavkem dosaženého vzdělání byla měšťanská škola. Průměrný věk zájemkyň o studium ve školním roce 1940/1941 byl 17–18 let. Zájem o obor řádového ošetřovatelství od vzniku školy v roce 1913 se zvedl dvojnásobně (viz tab. 3, příloha graf č. 2). Na škole se učil dějepis, počty, vychovatelství, vyučovalo se náboženství římsko-katolické, německý jazyk. Studentky se vzdělávaly i v předmětech kreslení stříhů, šití prádla, zpívání, tělocvik, i jak pečovat o domácí hospodářství a potraviny. *Ministerstvo školství a národní osvěty* vydalo výnos č. 63497/41-II/4 dne 27. 5. 1941, kdy nebylo škole odepřeno právo veřejnosti (Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1).

Dne 8. 9. 1942 byla škola zrušena výnosem MŠANO, č. 92.678/42. Sestry musely v roce 1943 opustit penzionát pro potřeby německého internátu a školy. Na konci války využívaly budovy ranění vojáci a v roce 1945 sloužil dům sovětské armádě. Dne 27. 7. 1945 MŠANO školu opět otevřelo. Vyučování bylo zahájeno 17. 9. 1945 výnosem MŠANO č. A-34.925/45-IV/7. Do 1. ročníku nastoupilo 33 uchazeček. Ve školním roce 1946/47 bylo v 1. ročníku

22 uchazeček, ve 2. ročníku 28. Ve školním roce 1948/49 nastoupilo do 1. ročníku 29 uchazeček, po druhé světové válce měly uchazečky o studium zvýšený zájem. Výuka byla rozšířena o předměty ruský jazyk, nauka o výživě a potravinách, vaření a vedení domácnosti, domácí hospodářství a občanská výchova. Součástí výuky byly pravidelné návštěvy dětského oddělení v nemocnici, jeslí, mateřské školy na Pospíšilově třídě Na Příkopech a v Poradně pro matky a kojence. Výnosem KNV v Hradci Králové 31. 3. 1949 došlo ke zrušení školy. Škola připadla státu a správa KNV ji přiřadila k *hradecké odborné škole pro ženská povolání* (Příloha E, F). Roku 1949, 1. 4., škola ukončila svoji činnost. Sestry odcházely v roce 1950 do klášterů většinou v pohraničí, jejich odchod nebyl dobrovolný. Majetek, který kongregace nashromáždila, byl zabaven státem (Koritenská, 2013, s. 50-52).

Tabulka 3 Vývoj počtu studentek – Soukromá odborná škola pro ženská povolání Školských Sester de Notre Dame v Hradci Králové

Školní rok	Počet studentek	Počet oborů – řádové sestry
1913/1914	14	1
1914/1915	26	1
1915/1916	30	1
1916/1917	30	1
1933/1934	25	1
1934/1935	28	1
1935/1936	33	1
1937/1938	30	1
1938/1939	35	1
1939/1940	34	1
1940/1941	23	1
1945/1946	33	1
1946/1947	22	1
1948/1949	29	1

Zdroj – Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1

5.2.3 Kongregace Šedých sester III. Řádu sv. Františka v Hradci Králové

Kongregace Šedých sester vznikla v Praze roku 1856. Sestry skládaly jednoduchý slib a staly se členkami řádu. Pečovaly o nemocné během válek, pracovaly v nemocnicích, ale jejich prioritou bylo postarat se o staré, nemocné, opuštěné a chudé bez nároku na plat (Ptáček et al., 1999, s. 14).

Do nemocnice v Hradci Králové přišlo pět sester roku 1889, osmého října. Ošetřovatelská škola v Praze poskytla sestřím školení. Roku 1935, kdy proběhl v Římě kongres katolických ošetřovatelek, se rozhodlo o založení ošetřovatelské školy v Praze. Kongregace ve spolupráci s hradeckou okresní nemocnicí přišla s návrhem na založení ošetřovatelské školy v Hradci Králové. V Čechách se jedná o zřízení druhé školy tohoto typu. Aby mohla být škola legalizována, musela splňovat podmínky rakousko-uherského ministerstva vnitra, jež vydalo 25. 6. 1914 nařízení č. 139/1914 o ošetřování nemocných z povolání provozovaném a které určuje zaměření, cíle, organizační strukturu, učební osnovy a podmínky přijetí ke studiu. Platnost tohoto nařízení přetrvala i po vzniku Československé republiky. Vznik ošetřovatelské školy byl podmíněn zárukou nemocnice, která se postará o praktickou výuku sester (Koritenská, 2013, s. 55; Zelinka, 2014).

Velký podíl na zřízení školy měl doc. MUDr. Vladimír Ulrich společně s generální představenou kongregace S. M. Kateřinou Rauchovou. Budova školy se začala stavět roku 1936 staviteli z Hradce Králové. Bylo vybráno místo v ulici Hradecká č. 868. Třicet sester se do nové budovy stěhovalo roku 1937, v měsíci říjnu. Kongregace financovala vnitřní vybavení pro sestry, ale i celou stavbu. Hradecká nemocnice dvouletou ošetřovatelskou školu podporovala v letech 1935-1937. Jedenáct absolventek tehdy ukončilo studium prvního ročníku ve školním roce 1936–1937. Studentky následujících ročníků již absolvovaly výuku v nově postavené budově. Školní rok 1937-1938 úspěšně ukončilo 29 studentek. Škola měla úřední název: *Presidenta Dr. Edvarda Beneše Ošetřovatelská škola Šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové*. První rok studia se věnoval hlavně teorii, v předmětech se vyučovaly základy anatomie, fyziologie, patologie, hygiena, jak ošetřovat nemocné na interně, chirurgii, ale i ošetřování batolat a dětských onemocnění. Druhý rok probíhal v nemocnici, probíhala praktická výuka na odděleních jednotlivých klinik (Příloha B). Ukončení měšťanské školy a plnoletost bylo nutné ke splnění podmínky přijetí ke studiu. Internátní ubytování musely splnit všechny zájemkyně. Diplom a odznak *Diplomovaná sestra – ošetřovatelka* získaly studentky po ukončení studia druhého ročníku, jehož součástí bylo úspěšné absolvování státní

zkoušky. Státní zkouška měla dvě části, část teoretickou a část praktickou (Ptáček et al., 1999, s. 16), (Příloha C – tablo).

V té době si civilní zájemkyně o studium hradily školné v hodnotě 450 korun společně se zápisným, které bylo v hodnotě 30 korun. Touto částkou civilní zájemkyně zaplatily studium řádovým sestřám. Na škole bylo možné získat mimo jiné i stipendium a zaručeno bylo po studiu pracovní místo určené školou. Škola se věnovala programu tzv. Elévek. Byly to žadatelky o studium, které byly přijaty na školu, ale rok před nástupem do školy mohly vykonávat praxi na určených klinikách hradecké nemocnice za poplatek 500 korun, které zahrnovalo ubytování, stravu, pojištění a kapesné (Koritenská, 2013, s. 58-59).

V následujících letech vzrostl zájem o studium, v poválečném období se zájem o studium čtyřnásobně zvýšil (viz tab. 4, příloha graf č. 2). Kapacita školy a internátu nedostačovala a bylo nutné počet míst navýšit. Zpočátku převažovaly počty sester řádových, postupem času přibývalo více civilních zájemkyň. Škola byla koncipována pro 60 uchazeček. Z důvodu velkého zájmu byl na internátu navýšen počet ještě o 16 lůžek. V roce 1945 nahradil doc. MUDr. Ulricha na postu ředitele školy doc. MUDr. Antonín Fingerland, který školu vedl v letech 1945-1949 (Ptáček et al., 1999, s. 17).

Tabulka 4 Počty studentek ošetřovatelské školy v Hradci Králové (1937–1950)

Roky studia	řádové	civilní	celkem	Obor diplomovaná sestra – ošetřovatelka
1935-1937	11	-	11	1
1937-1939	12	15	27	1
1938-1940	9	15	24	1
1939-1941	5	16	21	1
1940-1942	8	17	25	1
1941-1943	16	19	35	1
1942-1944	3	23	26	1
1943-1945	7	20	27	1
1944-1946	11	22	33	1
1945–1947	1	16	17	1
1946-1948	-	22	22	1
1947-1949	7	39	46	1
1948–1950	5	33	38	1

Zdroj – Ptáček, 1999, s.19

„Po únoru 1948 nastalo tažení proti římskokatolické církvi a jejím řádům a kongregacím a hledaly se důvody pro jejich rozpuštění. Dle výnosu KNV Hradec Králové ze ne 26. března 1949 (zn. 198-26-3-1948 I/B) byla škola k 1. dubnu 1949 zestátněna. Předávací protokol ze dne 15. dubna 1949 konstatuje odevzdání správy ústavu představenou ošetřovatelské školy diplomovanou sestrou S. M. Ludmilou Ambrosií Kopeckou nástupkyni, a sice diplomované sestře Marii Šulové, pověřené správkyni ústavu.“

„Zajímavým dokumentem zdůvodňujícím tyto kroky je Zpráva o svědeckých výpovědích ve věci politického a ideového vedení ošetřovatelské školy dr. Edvarda Beneše v Hradci Králové. Konstatuje se v ní, že: Na krajském národním výboru v Hradci Králové učinila řada osob znalých poměrů na zdejší ošetřovatelské škole protokolární výpovědi o poměrech na škole. Z výpovědi je zřejmo, že na ošetřovatelské škole byla nejen zanedbána občanská a politická výchova žákyň, nýbrž žákyňe byly vedeny přímo k nepřátelskému poměru k lidové demokracii.“

Už výzdoba školy, záporný postoj k žákovské organizaci i skupině SČM, které na škole neexistovaly, svědčí o výchovném duchu na škole. Ze všech výpovědí vyplývá, že žákyně i absolventky školy ve své naprosté většině se netají svým nepřátelským postojem k lidové demokratickému zřízení a někdy ho i demonstrativně projevují. Svě lidové demokracii nepřátelské názory rozšiřují i ve svém povolání ošetřovatelek, což působí odpor u pacientů a pohoršení na veřejnosti.“

„Dosavadní vedení školy není tedy schopno vésti školu tak, aby z ní vycházely sestry schopné pracovat v duchu lidově – demokratické republiky a je nutno je nahradit novým vedením, které by zaručovalo státně-politickou výchovu žákyň v duchu lidové demokracie“ (Příloha D).

„Od 1. září 1949 přebírá tradici této řádové školy nově ustanovená Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové. Posledních pět řádových sester (přijatých v roce 1948) absolvovalo v roce 1950, a to již na škole civilní. Z nemocnice byly poslední řádové sestry odsunuty 14. července 1955, a tím byla po více než šedesáti pěti letech násilně ukončena jejich obětavá činnost v Hradci Králové. Téměř stovka kvalifikovaných řádových sester – ošetřovatelek, absolventek královehradecké školy, nuceně odešla do dělnických profesí a do ústraní internačních klášterů“ (Ptáček et al, 1999, s. 17) (Příloha E, F).

5.2.4 Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové

*Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové byla založena 1. 9. 1949. Došlo ke spojení dvou škol. Byla to škola pro ženská povolání, která byla založena roku 1913 v Hradci Králové, a ošetřovatelská škola řádu Šedých sester, která byla zestátněna (Příloha G, H). Vyučovaly se dva studijní obory, studium bylo čtyřleté. Obor zdravotních sester a zdravotních pracovníků vznikl z původního oboru ošetřovatelek. Ředitelkou školy se stala Františka Svatošová. Školu vedla do roku 1969. Roku 1989 byla Františka Svatošová požádána o rozhovor. SZŠ oslavovala 40 let svého vzniku. Františka Svatošová říká: *“Bojovali jsme s různými problémy, ale často s únavou a depresí. Znova a znova jsme zkoušeli nové formy a metody výuky a výchovy. Myslím, že dobré dílo se podařilo. Dvacet let jsem prožila jako ředitelka školy, tvoří velmi výraznou část mého života. Téměř dalších dvacet let sleduji úspěšnou práci školy již jako důchodkyně“* (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 9 a 37).*

Do roku 1951 sídlila škola v budově na rohu Pospíšilovy třídy. V roce 1951 došlo ke stěhování školy do ulice Komenského, budovy bývalého reálného gymnázia, kde škola sídlí do současné doby (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 10).

Ve školním roce 1949-1950 vznikly na škole i tzv. mimořádné formy studia. Zájem o tento typ studia byl po zřízení této přípravy dostatečný (viz tab. 5). Byly to šestiměsíční přípravy pro pomocné dětské sestry a pomocné zdravotní sestry. Dvanáctiměsíční přípravy pro pomocné sociálně zdravotní pracovníce (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, kart. č. 1).

Roku 1952 byla na škole založena školská skupina ČSČK. Byla to první školská skupina ve Východočeském kraji. Studentky vykonávaly zdravotní hlídky a zdravotní službu při významných akcích (SZŠ HK, 1969-1986).

Tabulka 5 Počet studentek mimořádného studia vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové 1949-1957

Obor	Rok	Počet studentů
Přípravka dětské sestry	8/1949-1/1950	29
Přípravka dětské sestry	5/1950-10/1950	23
Přípravka dětské sestry	5/1951–10/1951	31
Přípravka soc.zdr.pracovnice	5/1950-5/1951	32
Přípravka zdravotní sestry	10/1956-3/1957	22

Zdroj – Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, karton č. 1

Rok 1950 přinesl změny v organizaci studijních oborů. Další změny se týkaly čtyřletého studia a škola je přejmenována na vyšší zdravotní školu. Ukončení studia probíhalo buď maturitní zkouškou nebo zkouškou diplomovou, která neobsahovala všeobecně vzdělávací předměty. Absolventi mohli vykonávat zdravotnické povolání (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, kart. č. 1).

Studijní obory v roce 1950:

- ošetřovatelky – změna oboru na obor zdravotních sester,
- zdravotnické pracovníce – obor skončen v roce 1952,
- dětské sestry,
- porodní asistentky – obor skončen v roce 1955,
- zdravotní laboranti – dvouleté specializační studium od roku 1950, současně otevřeno i první ročníky tříletého studia, od roku 1951 je studium čtyřleté.

V roce 1951 bylo čtyřleté studium na vyšší zdravotní škole ukončeno. Škola poskytovala tříleté studium, zakončené maturitní zkouškou.

Studijních oborů bylo pět:

- zdravotní sestry,
- zdravotnické pracovnice,
- dětské sestry,
- porodní asistentky,
- zdravotní laboranti.

V tomto školním roce byly přidány ročníky vyšší školy výživy, která byla dříve pouze pod správou zdravotní školy a fungovala samostatně. Rozhodnutím KNV v Hradci Králové byla zrušena 4. 5. 1950. Studentky třetích a čtvrtých ročníků maturovaly v letech 1952 a 1953 jako kvalifikované dietní sestry (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 10).

V roce 1953 došlo ke změně v řízení zdravotních škol. Byly řízené Ministerstvem zdravotnictví, jako celostátní resortní školy. K velké změně došlo v praktické výuce. Na přelomu 50. a 60. let získala střední zdravotnická škola v Hradci Králové statut krajské školy a tím se významně podílela na kontrolní činnosti ostatních zdravotnických škol v kraji (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, kart. č. 1).

V roce 1954 byly zřízeny doškolovací kurzy pro obory:

- zdravotních sester,
- dětských sester,
- zdravotních laborantů,
- zubních laborantů,
- lékařských laborantů,
- rentgenových laborantů,
- rehabilitačních pracovníků.

Doškolovací kurzy v letech svého vzniku byly vyhledávány, největší zájem doškolovacího kurzu byl o obor zdravotního laboranta (viz tab. 6).

Tabulka 6 Počet studentů doškolovacích kurzů Vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové 1954-1955

Doškolovací kurz	1954/1955	1957/1958
Zdravotní sestry	66	30
Dětské sestry	75	26
Zdravotní laborant	111	-
Zubní laborant	70	-
Lékařenský laborant	43	-
Rehabilitační pracovník	16	-
Rentgenový laborant	26	-

Zdroj – Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, karton č. 1

Dne 1. 9. 1956 se změnila tříletá zdravotní škola na čtyřletou a studium je zakončeno maturitní zkouškou. Na škole se v roce 1956-1957 vyučovaly tři obory:

- zdravotních sester,
- dětských sester,
- zdravotních laborantů (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, kart. č. 1).

Tabulka 7 Počet studentů Vyšší sociálně zdravotní školy v Hradci Králové v letech 1949-1958

Školní rok	Počet studentů	Počet oborů	Doškolovací kurz	Přípravka	Pomaturitní studium	ABI Kurz
1949/1950	249	2	-	1	-	-
1950/1951	363	5	-	2	-	-
1951/1952	542	6	-	1	-	-
1952/1953	475	6	-	-	-	-
1953/1954	338	4	4	-	-	-
1954/1955	342	4	7	-	-	-
1955/1956	281	3	4	-	-	-
1956/1957	319	3	5	1	4	1
1957/1958	317	3	3	-	4	1
1958/1959	324	3	3	-	3	1

Zdroj – Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, karton č. 1

Ve školním roce 1956/1957 bylo na zdravotnické škole zřízeno dvouleté studium absolventů jedenáctiletých všeobecně vzdělávacích škol, později gymnázií. Abiturientský kurz zdravotních laborantek vzdělával studenty od roku 1956 do roku 1958. Abiturientský kurz dětských sester probíhal od roku 1956 do roku 1957 a abiturientský kurz zdravotních sester 1958/1959. Zahájení studia pro pracující ve třech formách – večerní, dálkové a externí studium proběhlo ve školním roce 1956/1957. Zájem o studium na Vyšší sociálně zdravotnické škole byl stabilní, s výjimkou mezi roky 1951-1953 (viz tab. 7, příloha graf č. 3). V roce 1960 vznikl na škole studijní obor rentgenový laborant – dnes radiologický laborant. Obor byl dvouletý, určený pro absolventy gymnázií. V roce 1962 vznikl na škole studijní obor zdravotní laborant – čtyřleté studium a dvouleté pomaturitní studium – obor rehabilitační pracovník. Škola byla od roku 1969 do roku 1973 pod vedením ředitele Ing. Zdeňka Šandery, který od roku 1964 ve škole vykonával funkci zástupce ředitele (Střední zdravotnická škola 1989, s. 11; SZŠ HK, 1969-1986).

Obory střední školy:

- zdravotní sestry,
- dětské sestry,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant – od roku 1973,
- rehabilitační pracovník.

Dva obory pomaturitní:

- rehabilitačních pracovníků,
- radiologických laborantů.

Dvouletá zdravotnická škola byla zřízena na krátké období jako součást Střední zdravotnické školy. Škola poskytovala dvouleté vzdělání bez maturitní zkoušky v 60. a 70. letech, v oboru pěstounka a ošetřovatelka. Studium zaniklo, když byla zřízena střední odborná učiliště zdravotnická, poskytující vzdělání v učebních oborech (Střední zdravotnická škola Hradec Králové, 1989, s. 11).

Od roku 1973 do roku 1985 školu vedl ředitel JUDr. Josef Tulach. Roku 1969 Josef Tulach absolvoval právnickou fakultu v Praze. Od roku 1970 pracoval na KNV v Hradci Králové, kde vedl odbor zdravotnictví. Roku 1973 byl radou KNV jmenován do funkce ředitele SZŠ v Hradci Králové. Hodnocení *Vzorný učitel* získal v roce 1981. Pověření MZ ČSR a Ústav pro dalšího vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně (ÚDV SZP) udělilo škole od roku 1978 do roku 1979 pověření vést pomaturitní specializační studium pro absolventky v oboru dětská sestra a oboru zubní laborant. Od roku 1985 do roku 1990 byla ve funkci ředitele školy PhDr. Marie Doležalová. V letech 1972-1978 vystudovala FF UK v Praze a roku 1982 ukončila studium rigorózní zkouškou. Od 1. 9. 1971 učila na SZŠ jako odborná učitelka, před svým jmenováním do funkce ředitelky vykonávala funkci zástupkyně ředitele (SZŠ HK, 1969-1986).

Školní rok 1988/1989 nabízel tyto středoškolské studijní obory:

- zdravotní sestry,
- dětské sestry,
- farmaceutický laborant,
- rehabilitační pracovník,
- radiologický laborant,
- zdravotní a dětské sestry – studium při zaměstnání,

- rehabilitační pracovník – elokovaná třída – Luže–Košumberk (Ptáček et al., 1999, s. 135-136; SZŠ HK, 1986-1992).

Střední zdravotnická škola za působení všech ředitelů poskytovala studentům zapojení v různých akcích pořádaných školou. Studenti se účastnili chmelových a bramborových brigád v zemědělství, škola vysílala studenty na soutěž v recitaci „Puškinův památník“, pěvecké soutěže. Studenti získávali ocenění i za reprezentaci školy v soutěžích sportovních, zejména v odbíjené. Škola udržovala družbu se SZŠ v Banské Bystrici. Probíhala výměnná odborná praxe se zdravotnickou školou v NDR ve městě Stralsund. Výměnné praxe se oboustranně zúčastnilo 15 studentek a dvě odborné učitelky (Příloha J). I v této době se rozvíjela od roku 1970 soutěž v obvazové technice, která se od roku 1971 změnila na soutěž předlékařské první pomoci. Škola pořádala školní kola soutěže pro své studenty, ale účastnila se i kol krajských. Roku 1976 se soutěž rozšířila na ošetřování raněných v terénu, v zanořeném terénu a v ambulantních zařízeních (Příloha K). Soutěží se škola účastní i v současné době, na škole studenti mohou navštěvovat kroužek první pomoci ve svém volném čase. Studenti vyjížděli na soutěže, ve kterých získali mnoho ocenění a často obsazovali místa na předních příčkách (Příloha L). Škola každoročně pořádala pro všechny studenty 2. ročníků soutěž OČMU (Ochrana člověka za mimořádných událostí), kdy si studenti na modelových situacích vyzkouší poskytnutí první pomoci, kterou se učí při studiu 1. ročníku na SZŠ (Příloha M) (SZŠ HK, 1969-1986).

Od roku 1990 do roku 1992 byla ředitelkou školy Mgr. Stanislava Pospíšilová, která kladla důraz ve své funkci na slušnost žáků a humanistické vedení. Od roku 1992 do roku 1994 byl ředitelem Ing. Luděk John. Od roku 1994 byla pověřena vedením školy Mgr. Alena Beránková (Ptáček et al., 1999, s. 53).

Školní rok 1992/1993 poskytoval tyto středoškolské studijní obory:

- všeobecná sestra i v externí formě studia,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant,
- zubní technik.

Denní pomaturitní kvalifikační studium pro absolventy středních škol:

- všeobecná sestra i v externí formě studia,
- dětská sestra i v externí formě studia od 1. 9. 1995,
- zdravotní laborant i v externí formě studia,

- zubní technik i v externí formě studia,
- radiologický laborant,
- farmaceutický laborant – studium externí,
- specializační studium – sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaný fyzioterapeut - 1. 9. 1996.

Roku 1989 bylo ukončeno pomaturitní kvalifikační studium. Vznikly vyšší zdravotnické školy, zdravotnické školy přešly z Ministerstva zdravotnictví pod Ministerstvo školství (SZŠ HK, 1996; Ptáček et al., 1999, s. 23).

5.2.5 Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové

Na žádost ze dne 12. 12. 1995 o zařazení do sítě vydalo MŠMT rozhodnutí. Od 1. 9. 1996 byla zdravotnická škola v Hradci Králové zařazena mezi školy s názvem *Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové*.

Obory střední zdravotnické školy:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant,
- zubní technik.

Studium bylo čtyřleté a bylo ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Na škole bylo zavedeno vyšší odborné studium pro vzdělávání zdravotnických pracovníků podle norem Evropské unie. MŠMT ČR schválilo tyto obory pro absolventy středních škol s maturitou.

Na škole byly zavedeny od 1. 9. 1996 obory tříletého studia:

- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaný fyzioterapeut.

Od 1. 9. 1997 byly zavedeny další obory:

- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaný radiologický asistent.

VOŠZ poskytovala tříleté studium, ukončené absolutoriem. Zkouška se skládala z teoretické a odborné části, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Školní rok 1997/1998 ukončil studium v pomaturitním kvalifikačním studiu. Nepokračovala výuka v oborech všeobecná sestra, zubní technik, zdravotní laborant a diplomovaný fyzioterapeut (SZŠ a VZŠ HK, 1998).

Školní rok 1998/1999 přinesl změnu ve výuce pro studenty na středoškolské úrovni. Absolventi středních škol se mohli vzdělávat na vyšším odborném studiu. Studium pokračovalo i ve školním roce 1999/2000 (viz tab. 8, příloha graf č. 3).

Obory čtyřletého studia s maturitní zkouškou:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- zubní technik,
- farmaceutický laborant.

Obory vyššího odborného studia – absolutorium:

- diplomovaný fyzioterapeut,
- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaný radiologický asistent (SZŠ a VZŠ HK, 1999).

Tabulka 8 Počet studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 1996-2000

Školní rok	Počet studentů	Obory SŠ	Obory VOŠ
1996/1997	612	4	2
1997/1998	612	4	5
1998/1999	705	4	5
1999/2000	693	4	5

Zdroj: SZŠ a VZŠ HK, 1997; SZŠ a VZŠ HK, 1998; SZŠ a VZŠ HK, 1999; SZŠ a VZŠ HK, 2000

Královehradecký kraj se stal 1. 4. 2001 zřizovatelem školy. Dle zákona č. 129/2000 Sb. o krajích a č. 157/2000 Sb. o přechodu některých věcí, práv a majetku ČR do majetku krajů. Královehradecký kraj vydal zřizovací listinu s názvem: *Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234*

Obory čtyřletého studia:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant,
- zubní technik.

Obory vyššího odborného studia:

- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaný fyzioterapeut,
- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaný radiologický asistent (Lamichová et al., 2001).

Ředitelkou školy byla od roku 1995 do roku 2002 PhDr. Iva Smolejová. Roku 2002 byla ředitelkou školy jmenována PaedDr. Soňa Lamichová. Ve funkci ředitelky je i v současné době. Po ukončení studia na gymnáziu začala v letech 1983-1988 studovat na Pedagogické Fakultě v Hradci Králové. Poté nastoupila jako učitelka na SOU Kavčí plácek v Hradci Králové. Roku 1991 nastoupila na SZŠ v Hradci Králové jako učitelka anglického jazyka, následně přijala jmenování zástupkyně školy a roku 1992 byla jmenována ředitelkou školy. PaedDr. Soňa Lamichová vede školu dlouhou dobu a škola studentům na škole zajišťuje kromě kvalitní výuky i další akce, mezi které patří účast studentů na různých kulturních a sportovních akcích. Studenti se účastní olympiád, soutěží v první pomoci, recitačních soutěží, besed, pořádají studentský den, mikulášské besídky. Škola spolupracuje se Speciální základní školou při Fakultní nemocnici v Hradci Králové. Studenti pravidelně vyjíždějí na turistické, lyžařské kurzy. Studentům jsou v rámci výuky nabízeny projekty Erasmus. Studenti mohou navštívit nemocnice v zahraničí, mezi které patří Španělsko, Švédsko, Finsko, Malta (Ptáček et al., 1999, s. 53; SZŠ a VZŠ HK, 1998-2002).

V roce 2016 se konal první ročník soutěže o nejlepší zdravotnickou školu. Z výběru 70 zdravotnických škol se královehradecká zdravotnická škola umístila na prvním místě

a získala titul *Nejlepší zdravotnická škola roku 2016*. V divadle Karlín dne 28. března 2017 PaedDr. Soňa Lamichová převzala ocenění (Vaňkát,2017).

5.2.5.1 Střední zdravotnická škola Nový Bydžov

Škola byla zařazena do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení rozhodnutím *MŠMT ČR č.j. 320-06-02-1996-52, ze dne 31. 5. 1996*. Poslední platnou změnu zařazení vydalo *MŠMT ČR pod č.j. 29 578/02-21 dne 11. 2. 2003*.

Zřizovací listinou č.j. 580/15-HK/2001 došlo od 1. července 2004 ke ztrátě právní subjektivity školy. Škola poskytovala pouze teoretickou výuku a byla součástí Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy. Celková kapacita školy byla 200 žáků. *Sloučením se SZŠ Nový Bydžov došlo k odstranění zbytečné a neekonomické konkurence v regionu. Vznikla silná, stabilní vzdělávací instituce s dlouhodobou perspektivou rozvoje* (Lamichová et al., 2004).

Provoz *Střední zdravotnické školy v Novém Bydžově* byl ukončen k 30. 6. 2009 (Lamichová et al., 2009).

5.2.5.2 Regulovaná povolání – studijní obory

Roku 2007 skončila výuka oboru zdravotních sester, obor vznikl v roce 1949. Tuto velkou změnu přinesl rok 2004 (Kutnohorská, 2010, s. 119), kdy zdravotnické školy prošly změnami, které přinesl zákon o způsobilosti k výkonu nelékařských povolání. EU přinesla do ČR nový systém vzdělávání, který se dotkl výuky a vyučovaných oborů (Lamichová et al., 2005).

Regulované povolání, které platí pro nelékařské zdravotnické povolání, se řídí zákonem *č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů* a *Věstníkem MZ ČR č. 9/2004, koncepce ošetřovatelství* (Kutnohorská, 2010, s. 124).

Obory, které byly zrušeny:

- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaný fyzioterapeut,
- diplomovaný radiologický asistent,
- farmaceutický laborant.

Obory, které byly změněny:

- všeobecná sestra – zdravotnický asistent,
- diplomovaná všeobecná sestra – prodloužení délky studia na 3,5 roku,
- zdravotní laborant – laboratorní asistent,
- zubní technik – asistent zubního technika.

Zavedení nových oborů:

- diplomovaný farmaceutický asistent,
- zdravotnické lyceum.

Ve školním roce 2004/2005 bylo plánované přijímání studentů SZŠ do oborů zdravotnické lyceum, zdravotnický asistent a laboratorní asistent. Na VZŠ to byly obory diplomovaná všeobecná sestra, diplomovaný farmaceutický asistent a diplomovaný zubní technik (Lamichová et al., 2005).

Studijní obory středoškolské:

- všeobecná sestra – denní – 4 roky,
- všeobecná sestra – dálková – 5 let,
- zdravotnický asistent – denní – 4 roky,
- zdravotní laborant – denní – 4 roky,
- farmaceutický laborant – denní – 4 roky,
- zubní technik – denní – 4 roky.

Studijní obory vyšší zdravotnické školy:

- diplomovaná všeobecná sestra – denní – 3 roky,
- diplomovaná všeobecná sestra – denní – 3 roky 6 měsíců,
- diplomovaná dětská sestra – denní – 3 roky,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči – denní – 2 roky,
- diplomovaný fyzioterapeut – denní – 3 roky,
- diplomovaný zdravotní laborant – denní -3 roky,
- diplomovaný zubní technik – denní – 3 roky,
- diplomovaný radiologický asistent – denní – 3 roky (Lamichová et al., 2005).

Školní rok 2005/2006 vyučovala škola největší počet studentů ve velkém počtu oborů (viz tab. 9, příloha graf č. 3).

Tabulka 9 Počty studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 2000-2006

Školní rok	Počet studentů	Obory SŠ	Obory VOŠ
2000/2001	674	4	5
2001/2002	664	4	6
2002/2003	664	4	7
2003/2004	682	5	7
2004/2005	962	6	8
2005/2006	969	9	8

Zdroj – Lamichová et al., 2001; SZŠ a VZŠ HK, 2002; Lamichová et al., 2003; Lamichová et al., 2004; Lamichová et al., 2005; Lamichová et al., 2006

5.2.6 Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola

Školní rok 2006/2007 přinesl změnu názvu školy. Škola byla přejmenována na *Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola*. Obor Zdravotnické lyceum bude poskytovat vzdělávání uchazečů ve dvou třídách. Obor Zdravotnický asistent bude poskytovat vzdělávání uchazečů v jedné třídě. Důvodem bylo podpořit gymnaziální vzdělávání na zdravotnických školách, se kterým souhlasil i Královehradecký kraj (Lamichová et al., 2007).

Středoškolské obory, ukončené maturitní zkouškou:

- všeobecná sestra,
- všeobecná sestra – dálková - 5 let,
- zdravotnický asistent,
- zdravotnický asistent – dálková – 5 let,
- laboratorní asistent,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant,
- zubní technik,
- zdravotnické lyceum (Lamichová et al., 2007).

Studijní obory ukončené absolutoriem:

- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaná všeobecná sestra – denní – 3 roky 6 měsíců,
- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaný fyzioterapeut,

- diplomovaný zdravotní laborant,
- diplomovaný farmaceutický asistent,
- diplomovaný zubní technik,
- diplomovaný radiologický asistent.

Obory, které byly zrušeny v červnu 2007:

- všeobecná sestra – denní studium,
- diplomovaný radiologický asistent.

Obory, které byly změněny:

- všeobecná sestra – zdravotnický asistent,
- diplomovaná všeobecná sestra – prodloužení délky studia na 3,5 roku,
- zdravotní laborant – laboratorní asistent,
- zubní technik – asistent zubního technika.

Zavedení nových oborů:

- diplomovaný farmaceutický asistent,
- zdravotnické lyceum (Lamichová et al., 2007).

Systém nových oborů střední školy:

- zdravotnický asistent – počet studentů 2 třídy ve školním roce,
- zdravotnické lyceum – počet studentů 2 třídy ve školním roce,
- asistent zubního technika – studenti přijímáni v sudý rok, 1 třída,
- laboratorní asistent – studenti přijímáni v lichý rok, 1 třída.

Systém nových oborů vyšší odborné školy:

- diplomovaná všeobecná sestra – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný farmaceutický asistent – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zubní technik – jeden ročník za tři roky (ve školním roce 2006/7: 2. ročník),
- diplomovaný zdravotní laborant – jeden ročník za tři roky (ve školním roce 2006/7: 3. ročník).

Ve školním roce 2006/2007 jsme dokončili práce na akreditaci vzdělávacích programů vyšší odborné školy a v květnu a červnu 2007 jsme na MŠMT podali žádost o akreditaci všech

4 vzdělávacích programů, které v současnosti nabízíme. Dne 10. července 2007 MŠMT udělilo akreditaci tříletému vzdělávacímu programu 53-41-N/11 Diplomovaná všeobecná sestra (Rozhodnutí čj. 14674/2007-23/2). Následně byl na základě naší žádosti tento program zapsán do rejstříku škol a školských zařízení, a to s účinností od 1. 9. 2007 (Rozhodnutí čj. 19 018/2007-21 ze dne 22. 8. 2007) (Lamichová et al., 2007).

Středoškolské obory ve školním roce 2007/2008:

- všeobecná sestra – dálková I 5 let,
- zdravotnický asistent – denní – 4 roky,
- zdravotnický asistent – dálková – 5 let,
- laboratorní asistent – denní – 4 roky,
- zdravotní laborant – denní – 4 roky,
- farmaceutický laborant – denní – 4 roky,
- zubní technik – denní – 4 roky,
- asistent zubního technika – denní – 4 roky,
- zdravotnické lyceum – denní – 4 roky.

Studijní obory ukončené absolutoriem:

- diplomovaná všeobecná sestra – denní – 3 roky 6 měsíců,
- diplomovaná všeobecná sestra – denní – 3 roky,
- diplomovaný zdravotní laborant – denní - 3 roky,
- diplomovaný farmaceutický asistent – denní – 3 roky,
- diplomovaný zubní technik – denní – 3 roky (Lamichová et al., 2008).

Obory, které byly zrušeny v červnu 2008:

- farmaceutický laborant,
- zubní technik,
- zdravotní laborant.

System nových oborů střední školy:

- zdravotnický asistent – 2 třídy ve školním roce,
- zdravotnické lyceum – 2 třídy ve školním roce,
- asistent zubního technika – studenti přijímáni v sudý rok, 1 třída,
- laboratorní asistent – studenti přijímáni v lichý rok, 1 třída.

System nových oborů vyšší odborné školy:

- diplomovaná všeobecná sestra – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný farmaceutický asistent – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zubní technik – jeden ročník za tři roky (ve školním roce 2007/8: 3. ročník),
- diplomovaný zdravotní laborant – jeden ročník za tři roky (ve školním roce 2007/8: 1. ročník).

Dne 10. července 2007 MŠMT udělilo akreditaci tříletému vzdělávacímu programu 53-41-N/11 Diplomovaná všeobecná sestra (Rozhodnutí čj. 14674/2007-23/2). Následně byl na základě naší žádosti tento program zapsán do rejstříku škol a školských zařízení, a to s účinností od 1. 9. 2007 (Rozhodnutí čj. 19 018/2007-21 ze dne 22. 8. 2007) (Lamichová et al., 2008).

Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola v Hradci Králové slavila v roce 2009 šedesát let své existence. Od školního roku 2008/2009 došlo k ustálení poskytovaného vzdělání stejným systémem, který byl dán na konci června 2008 (Lamichová et al., 2009). Výuka probíhala stejným systémem ve stávajících oborech až do školního roku 2020/2021 (viz tab. 10, příloha graf č. 3).

Všechny vzdělávací programy VOŠZ jsou akreditovány rozhodnutími MŠMT:

Diplomovaná všeobecná sestra: Rozhodnutí MŠMT č.j. 14674/2007-23/2 ze dne 10. července 2007 s účinností do 30. 6. 2013,

Diplomovaný farmaceutický asistent: Rozhodnutí MŠMT č.j. 25595/2008-23 ze dne 13. února 2009 s účinností od 1. 9. 2009 do 31. 8. 2015,

Diplomovaný zubní technik: Rozhodnutí MŠMT č.j. 25596/2008-23 ze dne 13. února 2009 s účinností od 1. 9. 2009 do 31. 8. 2015,

Diplomovaný zdravotní laborant: Rozhodnutí MŠMT č.j. 25592/2008-23 ze dne 13. února 2009 s účinností od 1. 9. 2009 do 31. 8. 2015 (Lamichová et al., 2011).

Pro uchazeče oboru diplomovaného zdravotního laboranta bylo studium umožněno od školního roku 2012/2013 jednou za dva roky. Studium zubního technika lze studovat každoročně (Lamichová et al., 2013).

Akreditace programů *Diplomovaný zubní technik* a *Diplomovaný zdravotní laborant* proběhla ve školním roce 2013/2014, o další akreditaci je nutné požádat po roce 2020 (Lamichová et al., 2014).

Škola požádala o akreditaci kombinované formy vzdělávání oboru *Diplomovaná všeobecná sestra* k MZČR ve školním roce 2014/2015 (Lamichová et al., 2015).

Systém oborů střední školy:

- zdravotnický asistent – 2. třídy ve školním roce,
- zdravotnické lyceum – 2. třídy ve školním roce,
- asistent zubní technika – studenti přijímáni v sudý rok, 1. třída,
- laboratorní asistent – studenti přijímáni v lichý rok, 1. třída.

Systém oborů vyšší odborné školy:

- diplomovaná všeobecná sestra – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný farmaceutický asistent – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zubní technik – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zdravotní laborant – jeden ročník za dva roky (ve školním roce 2015/16: 1. ročník) (Lamichová et al., 2015).

Obor *Diplomovaná dětská sestra* se dočkal akreditace ve školním roce 2017/2018 (Lamichová et al., 2018).

Systém oborů vyšší odborné školy:

- diplomovaná všeobecná sestra – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný farmaceutický asistent – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zubní technik – jeden ročník každoročně,
- diplomovaný zdravotní laborant – jeden ročník za dva roky (Lamichová et al., 2018).

Školní rok 2019/2020–2021/2022 nabídl studium v 5 oborech na střední škole a v 5 oborech na vyšší odborné škole:

- zdravotnický asistent (končící obor),
- praktická sestra,
- laboratorní asistent,
- asistent zubní technika,
- zdravotnické lyceum.

Obory na vyšší odborné škole:

- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaná všeobecná sestra – kombinovaná forma,
- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaný zdravotní laborant,
- diplomovaný farmaceutický asistent,
- diplomovaný zubní technik (Lamichová et al., 2020, Lamichová et al., 2022).

Tabulka 10 Počty studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 2006-2022

Školní rok	Počet studentů	Obory SŠ	Obory VOŠ
2006/2007	906	10	5
2007/2008	915	9	5
2008/2009	871	4	4
2009/2010	871	4	4
2010/2011	832	4	4
2011/2012	837	4	4
2012/2013	847	4	4
2013/2014	899	4	4
2014/2015	865	4	4
2015/2016	845	4	4
2016/2017	812	4	4
2017/2018	849	4	5
2018/2019	826	5	5
2019/2020	840	5	6
2020/2021	867	5	6
2021/2022	921	4	6

Zdroj – Lamichová et al., 2007; Lamichová et al., 2008; Lamichová et al., 2009; Lamichová et al., 2010; Lamichová et al., 2011; Lamichová et al., 2012; Lamichová et al., 2013; Lamichová et al., 2014; Lamichová et al., 2015; Lamichová et al., 2016; Lamichová et al., 2017; Lamichová et al., 2018; Lamichová et al., 2019; Lamichová et al., 2020; Lamichová et al., 2021; Lamichová et al., 2022

5.3 Výzkumný cíl 4. - výsledky

Výzkumný cíl 4.:

Popsat průběh maturitních a diplomových zkoušek od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.

5.3.1 Průběh maturitních a diplomových zkoušek

Na základě analýzy dobových dokumentů můžeme konstatovat, že hlavní faktory, které vedly ke změně maturitních a diplomových zkoušek, byly:

- 1. Nabídka a změny oborů na zdravotnických školách.
- 2. Vývoj a přeměna zdravotnických škol.
- 3. Koncepce ošetřovatelství.
- 4. Změna legislativy.
- 5. Vstup ČR do EU.

Ve školním roce 1950/1951 probíhaly závěrečné zkoušky u oborů – zdravotnické pracovníce a ošetřovatelky. Diplomové zkoušky skládaly zdravotní sestry. Zdravotnické pracovníce se podrobily závěrečné zkoušce podle *výnosu ministerstva školství, věd a umění ze dne 18.2. 1949, č. 30074/49-III/1*. Studentky skládaly ústní zkoušku z českého jazyka, ruského jazyka, společenské nauky, preventivního a sociálního zdravotnictví, právních nauk nebo pracovního lékařství. Tyto dva předměty byly volitelné. Písemná zkouška probíhala z předmětů – jazyk český a ruský, preventivní a sociální zdravotnictví. Praktickou závěrečnou zkoušku zdravotnické pracovníce neskládaly (viz tab. 11). Během svého studia však musely absolvovat praxi ve zdravotnickém zařízení. Ve 3. ročníku – 4 týdny na dětském odd., 1 týden – odd. interna, chirurgie, porodnice, laboratoř. Ve 4. ročníku – 3 týdny protituberkulózní odd., 5 týdnů odd. dětské, školní a prenatální poradna, 1 týden – závodní ordinace (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.13, 14, kniha 13, 14).

Ošetřovatelky se podrobily závěrečné zkoušce podle *výnosu ministerstva školství, věd a umění ze dne 23.1. 1951 č. 15.674-III*. Studentky skládaly závěrečnou zkoušku z jazyka českého a ruského, společenské nauky, chorob vnitřních a chirurgické a předmětů volitelných choroby ženské a porodnické, péče o kojence, ošetřování při chorobách dětských a sociální péče a ochrana zdraví lidu. Písemná zkouška se skládala z předmětů – jazyk český a ruský, vnitřní choroby. Praktická závěrečná zkouška probíhala ze znalostí ošetřovatelských technik.

Studentky během svého studia musely splnit praxi 39 týdnů na oddělení dětském, očním, ušním, gynekologickém, chirurgickém, interním, kožním, fyzikální terapie (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 15, 16, kniha 15, 16).

Zdravotní sestry se podrobily diplomové zkoušce podle *výnosu ministerstva školství, věd a umění z 16. 5. 1951 č. 16878/51-III/b*. Sestry vykonávaly zkoušku z předmětů – chirurgie, první pomoc, nemoci vnitřní, dietetika, neurologie, gynekologie a politická ekonomie. Studentky skládaly praktickou závěrečnou zkoušku z ošetrovatelské techniky. Součástí studia bylo splnění praxe v délce 39 týdnů na odd. interním, chirurgickém, gynekologickém, kožním, dětském, ušním, očním, neurologickém, psychiatrickém (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.17, kniha 17).

Ve školním roce 1951/1952 probíhaly diplomové zkoušky pro obor zdravotních sester. Závěrečné zkoušky skládaly v tomto roce studenti z oborů – zdravotnická pracovníce, zdravotnický laborant a zdravotní sestry. Zdravotnické pracovníce se podrobily závěrečné zkoušce podle *výnosu ministerstva školství, věd a umění ze dne 16.1.1952 č. 10.105/52-III.1*. Zkoušky probíhaly stejnou formou, oproti roku 1950/1951 nezaznamenaly žádnou změnu (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.20, kniha 20).

Závěrečná zkouška oboru zdravotní sestra, konaná v tomto školním roce, se ve čtvrtém ročníku skládala z jazyka českého, ruského, chirurgie a interny. Probíhala ve formě písemné a ústní. U ústní formy si studenti volili zkoušku ještě z jednoho volitelného předmětu – sociální péče a ochrana zdraví lidu nebo gynekologie. Součástí byla i praktická závěrečná zkouška a plnění praxe na daných odděleních (viz tab. 11) (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 18, 19, kniha 18, 19).

Závěrečné zkoušky v tomto školním roce probíhaly i pro obor zdravotních laborantů. Studenti se zúčastnili závěrečné zkoušky podle *výnosu ministerstva školství, věd a umění ze dne 23. 1. 1951, č. 15674 – III*. Ústní a písemná závěrečná zkouška se skládala z jazyka českého, ruského, klinických a biochemických vyšetřovacích metod a volitelných předmětů – mikrobiologie, hematologie, histologie. Praktická závěrečná zkouška byla z předmětu klinických a biochemických vyšetřovacích metod. Splnění praxe bylo součástí zakončení studia v délce 31 týdnů na odděleních interna, chirurgie, kožní a pohlavní, ušní, nosní, krční a laboratoře – biochemické, hematologické, histologické, mikrobiologické a mikrofotografické (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 21, kniha 21).

Ve školním roce 1952/1953 se studenti podrobili závěrečné zkoušce podle oběžníku *ministerstva školství, věd a umění ze dne 16. 1. 1952 č. 10105/52-III/1*. Závěrečnou zkoušku vykonávali absolventi těchto oborů. Zdravotnický laborant – studium čtyřleté a tříleté. Porodní asistentky – studium čtyřleté a tříleté. Dětské sestry – studium čtyřleté a tříleté. Zdravotní sestry – studium čtyřleté a tříleté. Obor zdravotnický laborant ke splnění závěrečné zkoušky provedl jednu změnu týkající se zavedení dvouměsíční souvislé praxe na všech pracovních úsecích v hodnotě 384 hodin (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 29-32, kniha 29-32).

Obor zdravotních sester u čtyřleté formy studia místo gynekologie zavedl předmět choroby ženské a porodnické. Obor v délce studia tři roky změnil volitelný předmět – nauka o dítěti (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 23, 24, kniha 23, 24).

Obor porodních asistentek poskytoval studium tříleté a čtyřleté. Závěrečná zkouška se skládala z ústní a písemné části z předmětů – jazyk český, ruský, nauka o dítěti, nauka o mateřství, gynekologie a sociální péče/péče o zdraví lidu – u oboru studia tříletého. Studentky vykonávaly praktickou závěrečnou zkoušku z ošetrovatelských technik. Během studia bylo povinností splnit praxi na daných odděleních. Dva týdny – oddělení chirurgie, interna, gynekologie a porodnice. Jeden týden – kožní. Šest týdnů – oddělení dětské. Osm týdnů – porodní sál. Sedm týdnů – oddělení šestinedělí (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 27, 28, kniha 27, 28).

Obor dětských sester v tento školní rok končily oba obory tříletý a čtyřletý. Závěrečné zkoušky probíhaly v ústní a písemné formě z předmětů – jazyk český a ruský, nemoci novorozenců a kojenců, péče o nedonošené, ošetrovatelská technika, volitelné předměty preventivní a zdravotní péče o dítě nebo choroby infekční. U tříletého oboru byl změněn volitelný předmět – normální a dietní výživa u dětí a choroby větších dětí. Péče o zdraví lidu nahradila předmět preventivní a zdravotní péče o dítě. Studentky musely během studia splnit praxi v délce 52 týdnů na oddělení – novorozeneckém, nedonošených dětí, mléčná kuchyně, větších dětí, na dětském zdravotním středisku, v jeslích, v OÚNZ – poradna pro matky i děti, chirurgické oddělení s operačním sálem, ortopedie, gynekologie, prenatální poradna, kojenecké oddělení, školní zdravotní služba, kožní, ušní, neurologie, psychiatrie a v mateřské škole (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 25, 26, kniha 25, 26).

Ve školním roce 1953/1954 studenti konali závěrečnou zkoušku podle oběžníku *ministerstva školství, věd a umění ze dne 18. 1. 1954 č. 1539/54-D/1*. Obor dětských sester tříletý

nezaznamenal žádné změny v závěrečných zkouškách. Obor zdravotních sester tříletý konal závěrečné zkoušky dle oběžníku ministerstva školství, věd a umění ze dne 16. 1. 1952 č. 10105/52-III/1. Změna se týkala pouze délky praxe studentů na odděleních klinické nemocnice, která byla 52 týdnů (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 34, kniha 34).

Obory zdravotnických laborantů a porodních asistentek – závěrečné zkoušky probíhaly beze změn (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 35, 36, kniha 35, 36).

Školní rok 1954/1955 pro stávající obory zdravotních laborantů, porodních asistentek, dětských sester a zdravotních sester nepřinesl jinou podobu závěrečných zkoušek. Závěrečné zkoušky probíhaly dle oběžníku *ministerstva školství, věd a umění ze dne 18. 1. 1954 č. 1539/54-D/1* (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.37-41, kniha 37-41).

Školní rok 1955/1956 pro stávající obory dětských sester a zdravotních sester nepřinesl jinou podobu závěrečných zkoušek. Závěrečné zkoušky probíhaly dle oběžníku *ministerstva školství, věd a umění ze dne 18. 1. 1954 č. 1539/54-D/1 pozměněného a doplněného instrukcí ministerstva školství ze dne 1. 2. 1956, č.j. 327/56-BI. /1* (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 42-46, kniha 42-46).

Školní rok 1956/1957 pro stávající obory zdravotních laborantů, porodních asistentek, dětských sester a zdravotních sester nepřinesl jinou podobu závěrečných zkoušek. Závěrečné zkoušky probíhaly dle oběžníku *ministerstva školství, věd a umění ze dne 18. 1. 1954 č. 1539/54-D/1* (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 47-50, kniha 47-50).

Školní rok 1957/1958 přinesl změnu v závěrečných zkouškách u večerního studia oborů – rehabilitační pracovník, zdravotnický laborant, dětská a zdravotní sestra. Zájemce o večerní studium, pokud vystudoval např. jedenáctiletou střední školu, nemusel konat závěrečnou zkoušku z všeobecně vzdělávacích předmětů. Další změna se týkala ABI kurzů u oborů – dětská sestra a zdravotnický laborant. ABI kurzy byly dvouleté.

Večerní studium rehabilitačních pracovníků

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z jazyka českého, ruského, léčebného tělocviku, ortopedie a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 56, kniha 56).

Večerní studium zdravotnických laborantů

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z biochemických vyšetřovacích metod a laboratorní techniky, mikrobiologie a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 54, kniha 54).

Večerní studium dětských sester

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z jazyka českého, ruského, hygieny, nauky o dítěti a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 53, kniha 53).

Večerní studium zdravotních sester

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z jazyka českého, ruského, hygieny, chirurgie a vnitřních nemocí. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 53, kniha 53).

Abiturientský kurz zdravotních laborantů

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z biochemických vyšetřovacích metod a laboratorní techniky, mikrobiologie, hematologie a transfuzní služby a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 52, kniha 52).

Abiturientský kurz dětských sester

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z hygieny, nauky o dítěti a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 51, kniha 51).

Školní rok 1958/1959 pro stávající obory zdravotních laborantů, dětských sester a zdravotních sester nepřinesl jinou podobu závěrečných zkoušek. Večerní studium a ABI kurzy probíhaly beze změn. Závěrečné zkoušky probíhaly dle oběžníku *ministerstva zdravotnictví ze dne 28. 3. 1958 č. Šk.-6210- 12. 3. 1958* (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 57-62, kniha 57-62).

Školní rok 1959/1960 pro stávající obory zdravotních laborantů, dětských sester a zdravotních sester nepřinesl jinou podobu závěrečných zkoušek. Večerní studium probíhalo beze změn.

Poprvé v tomto školním roce končilo studium závěrečnou zkouškou externí studium oboru zdravotních sester. Závěrečné zkoušky probíhaly dle směrnic *ministerstva zdravotnictví ze dne 28. 3. 1958 č. Šk.-6210- 12. 3. 1958* (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 63, kniha 63).

Externí studium zdravotních sester

Ústní a písemnou část závěrečné zkoušky konali absolventi z předmětu choroby vnitřní, chirurgie a organizace zdravotnictví. Součástí závěrečné zkoušky byla praktická zkouška z předmětu ošetrovatelské techniky (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 64, kniha 64).

Rok 1960 přináší nový studijní obor rentgenový laborant – dnes radiologický asistent. Obor byl dvouletý, určený pro absolventy gymnázií. Dnes pro absolventy středních škol jako pomaturitní kvalifikační studium. V roce 1962 vznikl na škole studijní obor zdravotní laborant – čtyřleté studium a dále dvouleté pomaturitní studium – obor rehabilitační pracovník. V roce 1973 vznikl na škole další studijní obor farmaceutický laborant – čtyřleté studium. Ve školním roce 1978/1979 maturovali absolventi těchto čtyřletých oborů:

- zdravotních sester,
- dětských sester,
- zdravotních laborantů,
- farmaceutických laborantů.

Dva obory pomaturitní:

- rehabilitačních pracovníků,
- radiologických laborantů (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 11).

Zdravotní sestry studují obor čtyři roky a je ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky je zkouška praktická, ústní a písemná z českého a ruského jazyka. Sestry vykonávaly zkoušku z předmětů – jazyk český, ruský, choroby vnitřní a chirurgie. Studentky skládaly praktickou závěrečnou zkoušku z teorie ošetřování, péče o nemocné, a odborné praxe (viz tab. 11) (Příloha I) (Ptáček et al., 1999, s. 135-136).

Ve školním roce 1988/1989 maturovali absolventi těchto oborů:

- zdravotní sestry,
- dětské sestry,
- farmaceutický laborant,
- rehabilitační pracovník,
- radiologický laborant,
- zdravotní a dětské sestry – studium při zaměstnání,
- rehabilitační pracovník – elokovaná třída – Luže–Košumberk (Ptáček et al.,1999, s. 135-136).

Ve školním roce 1996/1997 maturovali absolventi těchto oborů:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant.

Studium bylo čtyřleté a bylo ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Všeobecné sestry studovaly obor čtyři roky a studium bylo ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická, ústní a písemná z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky. Sestry vykonávaly zkoušku z předmětů – jazyk český, vnitřní lékařství a ošetrovatelství. Součástí maturitní zkoušky byl vybraný předmět z volitelných předmětů – chirurgie, cizí jazyk, psychologie. Studentky skládaly praktickou závěrečnou zkoušku z odborných předmětů (viz tab. 11).

Zdravotní laboranti studovali obor čtyři roky a byl ukončen maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická, ústní a písemná z českého, cizího jazyka nebo matematiky. Laboranti vykonávali zkoušku z předmětů – jazyk český, klinická biochemie a hematologie a krevní transfuze. Součástí maturitní zkoušky byl vybraný předmět z volitelných předmětů – mikrobiologie, cizí jazyk, imunologie a epidemiologie, histologie a histologická technika a chemie. Studenti skládali praktickou závěrečnou zkoušku z odborných předmětů.

Farmaceutický laborant studoval obor čtyři roky, obor byl ukončen maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická, ústní a písemná z českého, cizího jazyka nebo matematiky. Laboranti vykonávali

zkoušku z předmětů – jazyk český, příprava léků a farmakologie. Součástí maturitní zkoušky byl vybraný předmět z volitelných předmětů – farmakognozie, cizí jazyk, chemie. Studenti skládali praktickou závěrečnou zkoušku z odborných předmětů (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Ve školním roce 1996/1997 absolvovali studenti tohoto pomaturitního studia:

- dětská sestra – studium dvouleté kvalifikační,
- radiologický laborant – studium dvouleté kvalifikační,
- zubní technik – studium kvalifikační tříleté večerní,
- sestra pro intenzivní péči (SIP) – specializační studium jednoleté,
- diplomovaný fyzioterapeut – vyšší studium tříleté.

Dvouleté kvalifikační studium se skládalo z praktické zkoušky z odborných předmětů a zkoušky teoretické. Dětská sestra skládala zkoušku z ošetřovatelství a pediatrie, radiologický laborant z radiodiagnostiky a radioterapie, zubní technik z předmětů stomatologické protézy a protetické technologie. Studium diplomovaný fyzioterapeut na VOŠZ bylo tříleté a bylo ukončeno absolutoriem, které se skládalo ze zkoušky z teoretické části odborné, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce. SIP skládaly teoretickou zkoušku z odborných předmětů, cizího jazyka a obhajoby absolventské práce (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Školní rok 1997/1998 maturovali studenti těchto oborů:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- zubní technik.

Studium bylo čtyřleté a bylo ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická. U oboru všeobecná sestra a zdravotní laborant nedošlo u maturitních zkoušek ke změně.

Zubní technik studoval obor čtyři roky, obor byl ukončen maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická, ústní a písemná z českého, cizího jazyka nebo matematiky. Technik vykonával zkoušku z předmětů – jazyk český, stomatologická protéza a protetická technologie. Součástí maturitní zkoušky byl vybraný předmět z volitelných předmětů – somatologie a stomatologie, matematika. Studenti skládali praktickou závěrečnou zkoušku z odborných předmětů (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Ve školním roce 1997/1998 absolvovali studenti tohoto pomaturitního studia:

- všeobecná sestra – studium dvouleté kvalifikační,
- zdravotní laborant – studium dvouleté kvalifikační,
- zubní technik – studium kvalifikační tříleté večerní,
- diplomovaný fyzioterapeut – vyšší studium tříleté,
- diplomovaná dětská sestra – vyšší studium tříleté.

Dvouleté kvalifikační studium se skládalo z praktické zkoušky z odborných předmětů a zkoušky teoretické. Všeobecná sestra skládala teoretickou zkoušku z ošetřovatelství a vnitřního lékařství. Studium diplomovaný fyzioterapeut na VOŠZ bylo tříleté a bylo ukončeno absolutoriem, které se skládalo ze zkoušky z teoretické části odborné, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce. U ostatních oborů nedošlo ke změně zkoušek (SZŠ a VZŠ HK, 1998).

Ve školním roce 1998/1999 maturovali absolventi těchto oborů:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant.

Ve školním roce 1998/1999 absolvovali studenti VOŠZ:

- diplomovaný fyzioterapeut,
- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči.

Studium na VOŠZ bylo tříleté a bylo ukončeno absolutoriem, které se skládalo ze zkoušky z teoretické části odborné, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce (SZŠ a VZŠ HK, 1999).

Ve školním roce 1999/2000 maturovali absolventi těchto oborů:

- všeobecná sestra
- zdravotní laborant
- farmaceutický laborant
- zubní technik

Ve školním roce 1999/2000 absolvovali studenti VOŠ:

- diplomovaný fyzioterapeut

- diplomovaná dětská sestra
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči
- diplomovaná všeobecná sestra
- diplomovaný radiologický asistent (SZŠ a VZŠ HK, 2000)

Ve školním roce 2000/2001 maturovali absolventi těchto oborů:

- všeobecná sestra,
- zdravotní laborant,
- farmaceutický laborant,
- zubní technik

Ve školním roce 2000/2001 absolvovali studenti VOŠZ:

- diplomovaný fyzioterapeut,
- diplomovaná dětská sestra,
- diplomovaná sestra pro intenzivní péči,
- diplomovaná všeobecná sestra,
- diplomovaný radiologický asistent,
- diplomovaný zubní technik.

U maturitních zkoušek na střední škole a na VOŠZ nedošlo ke změně (Lamichová et al., 2001).

Obsah a průběh maturitních zkoušek u oborů na střední zdravotnické škole a vyšší odborné škole se nezměnil. Školní rok 2001/2002 přinesl změnu ve studijních oborech na VOŠZ, kde byl zařazen nový studijní obor diplomovaný zdravotní laborant. Do VOŠZ bylo zařazeno sedm studijních oborů (Lamichová et al., 2002).

Školní rok 2002/2003 absolvovaly na střední škole a vyšší odborné škole studenti v oborech všeobecná sestra, zdravotní laborant, farmaceutický laborant, zubní technik. Na VOŠZ diplomovaná všeobecná sestra, sestra pro intenzivní péči a diplomovaný fyzioterapeut (Lamichová et al., 2003).

Změny, které se týkaly přijetí zákona o regulovaných povoláních, přinesly změnu ve studijních oborech. Průběhu maturitních zkoušek a absolutorí se změny nedotkly (viz tab. 11). MŠMT vydalo dne 11. 6. 2004 rozhodnutí s účinností od 1. 7. 2004 pod č.j. 20 737/04-21 (Lamichová et al., 2004).

Střední škola nyní nabízí vzdělávání v čtyřletém maturitním oboru – *praktická sestra*. Tento nejstarší obor, který vzdělával a vychovával budoucí zdravotní sestry se neustále měnil a vyvíjel. Jedná se o nejstarší sesterský obor, který prošel velkými změnami. Obor všeobecná sestra byl ukončen v roce 2004 a nahradil ho obor zdravotnický asistent do roku 2018. Absolventi oboru jsou žádáni ve všech zdravotnických zařízeních, nebo mohou pokračovat ve studiu na vyšších zdravotnických školách a vysokých školách. Maturitní zkoušku studenti konají z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky, formou didaktického testu a zadáním písemné práce. Ústní maturitní zkouška je složená ze třech povinných zkoušek. Studenti konají ústní zkoušku z všeobecné ošetrovatelské péče, somatologie nebo psychologie a komunikace. Součástí maturitní zkoušky je praktická zkouška z předmětu ošetřování nemocných (viz tab. 11), kterou studenti vykonávají na vybraných odděleních FN HK (Lamichová et al., 2019; VOŠZ a SZŠ HK, 2023a).

Zdravotnické lyceum je čtyřletý maturitní studijní obor, ve kterém škola nabízí vzdělání od roku 2005. Výuka v tomto oboru poskytuje gymnaziální vzdělání. Absolventi jsou připraveni pokračovat ve studiu na vyšších zdravotnických školách a vysokých školách v oborech zdravotnických a medicínských. Maturitní zkoušku studenti skládají z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky, formou didaktického testu a zadáním písemné práce. Ústní zkouška probíhá z biologie, chemie, fyziky, psychologie a komunikace, somatologie, žák si zvolí dva předměty nebo má na výběr z předmětů biologie, fyzika, chemie, odborné zdravotnické předměty (propedeutika, první pomoc, výchova ke zdraví), vybrané laboratorní metody, psychologie a komunikace. Součástí maturitní zkoušky je obhajoba vypracované maturitní práce (Lamichová et al., 2019; VOŠZ a SZŠ HK, 2023a).

Laboratorní asistent je čtyřletý maturitní obor, který podléhá legislativě a absolventi po ukončení studia pracují pod odborným dohledem. Ve vzdělávání pokračují na vyšších odborných školách a vysokých školách. Uplatnění nachází v laboratořích zdravotnických zařízení, vědeckých pracovištích, výzkumných ústavech, farmaceutických firmách. Obor je na škole otevírán každý lichý rok. Maturitní zkoušku studenti absolvují z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky, která vyplývá ze školského zákona, tj. formou didaktického testu a zadáním písemné práce. Studenti konají ústní zkoušku z klinické biochemie, hematologie a transfuzní služby, mikrobiologie, imunologie a epidemiologie a histologie a histologické techniky (Lamichová et al., 2019; VOŠZ a SZŠ HK, 2023a).

Asistent zubního technika je čtyřletý maturitní obor, který připravuje žáky pro práci v zubních laboratořích pod odborným dohledem. Pokračující studium je možné na vyšších odborných školách a školách vysokých. Uplatnění absolventi oboru najdou v zubních laboratořích. Obor je na škole otevírán každý sudý rok. Maturitní zkoušku studenti absolvují z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky, která vyplývá ze školského zákona, tj. formou didaktického testu a vypracováním písemné práce. Studenti konají ústní zkoušku z předmětu stomatologická protetika, protetická technologie a praktickou zkoušku z předmětu zhotovování stomatologických protéz (Lamichová et al., 2019; VOŠZ a SZŠ HK, 2023a).

Obory vyšší odborné školy, hlavně obory sesterské, prošly významnými změnami. V současné době jsou na vyšší odborné škole nabízeny tyto obory. Obory vyšší odborné školy jsou tříleté, zakončené absolutoriem. Všechny obory jsou otevírány každoročně. Výjimku tvoří obor *diplomovaný zdravotní laborant*, který je možné studovat jednou za dva roky.

Diplomovaná všeobecná sestra je obor, který byl na škole poprvé otevřen ve školním roce 1997/1998. Obor prošel změnami, týkajícími se délky studia, kdy obor tříletý byl změněn na 3,5letý a od roku 2007 je opět obor tříletý. Forma studia zaznamenala také změny, obor je nyní poskytován ve formě denní, ale i kombinované, ale v délce 3,5let. Obor diplomovaná sestra je zakončen absolutoriem, jehož součástí je obhajoba absolventské práce, zkouška z cizího jazyka a teoretická zkouška z odborných předmětů ošetřovatelství (teorie ošetřovatelství, ošetřovatelský proces, potřeby člověka, multikulturní ošetřovatelství, výzkum v ošetřovatelství), ošetřovatelství v klinických oborech (ošetřovatelství v interních a chirurgických oborech), humanitní vědy (psychologie, pedagogika a etika v ošetřovatelství) (VOŠZ a SZŠ HK, 2023b).

Diplomovaná dětská sestra je obor, který byl na škole poprvé otevřen ve školním roce 1996/1997. V té době nahradil stávající obor *dětská sestra*. Obor byl zrušen z důvodu změn vzdělávání zdravotnických pracovníků v roce 2006. Škola obor *diplomovaná dětská sestra* nabízí od školního roku 2018/2019. Obor je zakončen absolutoriem, jehož součástí je obhajoba absolventské práce, zkouška z cizího jazyka a teoretická zkouška z odborných předmětů – neonatologie a pediatrie, dětská chirurgie, psychologie, teorie ošetřovatelství, edukace a výzkum.

Diplomovaný zdravotní laborant je obor, který absolventy připravuje k samostatné práci v laboratořích klinické biochemie, hematologie, mikrobiologie a histologie. V praxi jsou absolventi vystudovaného oboru velmi žádaní. Obor je zakončen absolutoriem, jehož součástí

je obhajoba absolventské práce, teoretická zkouška z odborných předmětů – klinická biochemie, hematologie, mikrobiologie a epidemiologie a zkouška z cizího jazyka.

Diplomovaný zubní technik je obor, jehož absolventi zvládají dovednosti v složitých pracovních postupech, umí pracovat s moderním materiálem a ovládají nové technologické postupy. Obor je zakončen absolutoriem, jehož součástí je obhajoba absolventské práce, teoretická zkouška z odborných předmětů – stomatologie, stomatologická protetika, protetická technologie a zkouška z cizího jazyka (Lamichová et al., 2019).

Diplomovaný farmaceutický asistent pracuje samostatně bez odborného dohledu. Uplatnění absolventi tohoto oboru najdou v lékárnách, prodejnách zdravotnických potřeb nebo laboratořích, které se specializují na přípravu léčiv. Obor je zakončen absolutoriem, jehož součástí je obhajoba absolventské práce, teoretická zkouška z odborných předmětů – farmakologie, příprava léčiv, farmakognozie, lékárenství a zkouška z cizího jazyka (VOŠZ a SZŠ HK, 2023b).

Tabulka 11 Porovnání maturitních zkoušek 1950-2019, obor zdravotní sestra

Školní rok	1950/1951	1951/1952	1988/1989	1996/1997	2004/2005	2018/2019
Obor	ZP	ZS	ZS	VS	ZA	PS
Mz	písemná ústní	písemná ústní	písemná ústní	písemná ústní	Didaktický test Písemná práce Ústní zkouška	Didaktický test Písemná práce Ústní zkouška
MP	ČJ RJ Nauka spol. Zdravot. - prev. - soc.	ČJ RJ INT CHIR Ústní: ČJ RJ INT CHIR	ČJ RJ CHIR Choroby vnitřní Ústní: Čj RJ CHIR Choroby vnitřní	ČJ CJ/MAT Ústní: ČJ vnitřní lékařství ošetřovatelství	ČJ CJ/MAT Ústní: oš. péče somat/psy komunikace	ČJ CJ/MAT Ústní: oš. péče somat/psy komunikace
VP	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO
PZ	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
OP	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO

Zdroj – Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.13, 14, kniha 13, 14; Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.17, kniha 17; SZŠ a VZŠ HK, 1989; SZŠ a VZŠ HK, 1997; Lamichová et al., 2005; Lamichová et al., 2019

6 DISKUZE

Výzkumný cíl 1. Zjistit a popsat faktory, které historicky vedly k potřebě ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové.

Ke vzniku ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové vedlo hned několik důvodů. Z provedené analýzy dobových dokumentů byly sepsány důvody, které vedly k vzniku ošetrovatelského vzdělávání. Jedním z důvodů byl velký počet nemocných postižených epidemií neštovic a velký počet postižených, kteří onemocněli infekčními chorobami. Zvýšený počet nemocných, raněných a zmrzačených osob způsobily světové války. Důvody vzniku ošetrovatelského vzdělávání ukázaly nejen potřebu v Hradci Králové, ale i v celé české republice.

Tyto důvody vedly v Hradci Králové ke stavbě nemocnice v roce 1867, následovalo otevření Všeobecné veřejné nemocnice arcivévodkyně Elišky a stavba nemocnice nové v roce 1926, která se neustále rozrůstala. V roce 1945 se stala nemocnicí fakultní. Stavby nemocnic se významně podílely na rozvoji ošetrovatelské péče o nemocné v Hradci Králové. Bylo potřeba zajistit ošetrovatelský personál na zvyšující se počet nemocných a lůžek pro nemocné (Doubek, 2010, s. 94-95).

Tento vývoj ošetrovatelství se dotýkal celého českého zdravotnictví, nejen vzniku nemocnic v Hradci Králové. Od poloviny 18. století začaly vznikat nemocnice také v Brně, Olomouci a Praze (Plevová, Slowik, 2008, s. 43).

Tabulka 1 zobrazuje vývoj počtu lůžek od vzniku první nemocnice v Hradci Králové. Od roku 1867 do roku 2022 se kapacita počtu lůžek zvětšila 45x. Z původních 30 lůžek v roce 1867 se postupně počet lůžek navyšoval a v roce 2022 je péče poskytována na 1400 lůžkách. Data v minulosti ukazují, v roce 1930 bylo k hospitalizaci přijato 8800 pacientů a rok 1937 přinesl velký nárůst počtu hospitalizovaných pacientů na 19317. Dnes je ročně hospitalizováno 41000 pacientů ve 24 klinikách (Fakultní nemocnice Hradec Králové, 2023; Šimůnek, 2019).

Trend nově vznikajících nemocnic si vynutil odborné vzdělání sester a vznik ošetrovatelských škol. V bývalém Československu začaly vznikat ošetrovatelské školy. První česká ošetrovatelská škola byla založena roku 1874 a 1916 v Praze (Kutnohorská, 2010, s. 60, 68).

Vznik ošetrovatelské školy byl potřebný i v Hradci Králové. První škola tohoto typu v Čechách vznikla právě zde na žádost městského zastupitelstva v roce 1913, schválena byla

místodržitelstvím v Praze. Byla to vyšší odborná škola pro ženská povolání hospodářská, která vzdělávala dívky ve studiu a mohly pracovat jako nemocniční ošetřovatelky. V roce 1940 byla otevřena Soukromá odborná škola pro ženská povolání Školských sester de Notre Dame v Hradci Králové. Kongregace Šedých sester ve spolupráci s hradeckou okresní nemocnicí přišla s návrhem na založení ošetřovatelské školy v Hradci Králové – *Presidenta Dr. Edvarda Beneše Ošetřovatelská škola Šedých sester III. Řádu sv. Františka v Hradci Králové* (Encyklopedie HK, 2011, s. 707; Koritenská, 2013, s. 49 a 55).

Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové byla založena 1.9.1949. Došlo ke spojení dvou škol. Byla to *škola pro ženská povolání*, která byla založena roku 1913 v Hradci Králové a *ošetřovatelská škola řádu Šedých sester*, která byla zestátněna (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 9).

Obdobný trend lze zaznamenat i v jiných částech republiky. Např. v Moravskoslezském kraji vznikla v Orlové Odborná škola pro ženská povolání. V roce 1910 jako Veřejná odborná škola pro ženská povolání a od roku 1928 jako Odborná škola pro ženská povolání. Škola připravovala zájemkyně o studium do začátku 2. světové války. Poté byla výuka ve škole utlumena do podzimu roku 1945. Ve školním roce 1948/1949 vyučovala škola i uchazečky polské národnosti. Ve školním roce 1949/1950 je škola změněna Vyšší sociálně zdravotní školu a od roku 1950/1951 Vyšší zdravotní škola v Orlové. V tomto školním roce vzniklo v Moravskoslezském kraji mnoho zdravotnických škol, v Karviné, Českém Těšíně, Jablunkově, Frýdku-Místku, Krnově, Opavě, Novém Jičíně, Ostravě (Frantová, 2009).

Výzkumný cíl 2. Popsat vývoj zdravotnického a řádového školství v Hradci Králové, zmapovat všechny studijní obory a počet zájemců o studium od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.

Na vzniku zdravotnického a řádového školství v Hradci Králové, jak ukazují data z provedených analýz se podílely hlavní faktory, mezi které patřila důležitost vzdělání řádových a zdravotních sester, jejich nedostatek v nemocnicích a založení ošetřovatelských škol. Velký nedostatek ošetřujícího personálu ukázaly obě světové války. Nástup komunismu ukončil působení řádových sester v nemocnicích, tím vznikl problém nedostatku zdravotních sester a začaly vznikat v bývalém Československu zdravotnické školy. Zdravotnické školy se postupem času změnil na školy, které poskytují vyšší odborné a středoškolské vzdělání. Škola vždy nabízela dostatečný počet oborů a tím uspokojila velký počet zájemců o studium.

Tabulka 2 ukázala vývoj počtu studentek *Městské odborné školy pro ženská povolání v Hradci Králové*. V roce 1913 vzdělával 14 studentek a ve školním roce 1947/1948 studovalo obor ošetrovatelka 254 studentek. Od vzniku školy se zvýšil zájem uchazeček o studium 18x (viz tab. 2, příloha graf č.2).

Ke zvýšení počtu studentek přispělo zrušení *Soukromé odborné školy pro ženská povolání Školských sester de Notre Dame v Hradci Králové*. Roku 1942-1943 škola uvolnila místo pro žákyně ze zrušené školy (Fond Městské odborné školy pro ženská povolání, inv. č. 10-01,02).

Tabulka 3 ukázala vývoj počtu studentek v letech 1913-1949 *Soukromé odborné školy pro ženská povolání Školských Sester de Notre Dame v Hradci Králové*. Zájem o obor řádového ošetrovatelství od vzniku školy v roce 1913 se zvedl dvojnásobně (viz tab. 3, příloha graf č.2).

Tabulka 4 ukázala vývoj počtu studentek ošetrovatelské školy v Hradci Králové v letech 1937–1950, které vzdělávala uchazečky v oboru diplomovaná sestra – ošetrovatelka, sestry řádové i civilní. Zájem o studium, hlavně v poválečném období se čtyřnásobně zvýšil (viz tab. 4, příloha graf č.2).

Vzdělávání sester narušila 2. světová válka. Výuka pokračovala až v roce 1945. Zdravotnické školství v roce 1947 vzdělávalo na území české republiky zájemkyně o studium ve 40 církevních a civilních školách. Rok 1948 přinesl celorepublikové změny, kdy byly ošetrovatelské školy zařazeny mezi vyšší odborné školy, nazývané vyšší sociálně zdravotní školy. Studium bylo čtyřleté a ukončené maturitou. Od školního roku 1950/51 byly vyšší sociálně zdravotní školy přejmenovány na vyšší zdravotní školy. Z důvodu nedostatku sester bylo v roce 1951 zavedeno studium tříleté. V letech 1951–1960 byly pro nekvalifikované pracovníky zdravotnických zařízení organizovány dvouleté doškolovací kurzy a šestiměsíční kurzy pro pomocné zdravotnické pracovníky. Od roku 1955 bylo studium na zdravotnických školách prodlouženo zpět na čtyři roky (SZŠ a VOŠZ Liberec, 2012).

Tabulka 5 ukázala zájem o tzv. mimořádné formy studia. Zájem o tento typ studia byl po zřízení této přípravy dostatečný (viz tab. 5). Byly to šestiměsíční přípravy pro pomocné dětské sestry a pomocné zdravotní sestry. Dvanáctiměsíční přípravy pro pomocné sociálně zdravotní pracovníce (Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester De Notre Dame Hradec Králové (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1).

Doškolovací kurzy byly poskytovány pro obory zdravotních sester, dětských sester, zdravotních laborantů, zubních laborantů, lékařských laborantů, rentgenových laborantů,

rehabilitačních pracovních, v letech svého vzniku byly vyhledávány, největší zájem doškolovacího kurzu byl o obor zdravotního laboranta (viz tab. 6), (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 286, kart. č. 1).

Podobné kurzy pro nekvalifikované pracovníky zdravotnických zařízení, kterých byl nedostatek, byly dohledány pouze na Střední zdravotnické škole v Novém Jičíně. Kde probíhaly tyto kurzy ve školním roce 1950-1951. Šestiměsíční kurz pro vedení domácnosti, večerní čtyřměsíční kurz správné výživy, večerní čtyřměsíční kurz udržování prádla a šatů (Frantová, 2009).

Ve školním roce 1956/1957 byly na zdravotnické škole zřízeny dvouletá studia pro absolventy jedenáctiletých všeobecně vzdělávacích škol, později gymnázií. Abiturientské kurzy vzdělávaly zdravotní laborantky, dětské sestry a zdravotní sestry. Zahájení studia pro pracující probíhalo ve třech formách – večerní, dálkové a externí studium od školního roku 1956/1957. Zájem o studium na Vyšší sociálně zdravotnické škole byl stabilní, jak ukázaly data v tabulce 7 a škola poskytovala vzdělání pro velký počet zájemců v mnoha oborech (viz tab. 7, příloha graf č.3) (Střední zdravotnická škola 1989, s. 11; SZŠ HK, 1969-1986).

Celorepublikové faktory ukázaly na potřebu vzdělávání i v jiných formách výuky, ale nepodařilo se získat podobná data pro srovnání s jinými zdravotnickými školami.

Roku 1989 bylo ukončeno pomaturitní kvalifikační studium. Vznikly vyšší zdravotnické školy, zdravotnické školy přešly z Ministerstva zdravotnictví pod Ministerstvo školství (Ptáček et al., 1999, s. 23).

Zásadní změny přinesl rok 1991, kdy došlo ke změně oboru zdravotní sestra a dětská sestra. Tyto dva obory nahradil obor nový – všeobecná sestra. Obor bylo možné studovat jako čtyřletý nebo dvouleté pomaturitní studium. Další změnu přinesl *Zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních*, který změnil studium ošetrovatelských oborů. Od školního roku 2004/2005 došlo na středních zdravotnických školách ke zrušení oboru všeobecná sestra. Tento obor byl nahrazen oborem zdravotnický asistent. Zdravotnický asistent nemůže vykonávat povolání bez odborného dohledu. Další studium nabízí vyšší odborná škola zdravotnická v oboru diplomovaná všeobecná sestra, nebo vysoká škola s bakalářským studijním programem ošetrovatelství v oboru všeobecná sestra (SZŠ a VOŠZ Liberec, 2012).

Na žádost ze dne 12.12.1995 o zařazení do sítě vydalo MŠMT rozhodnutí. Od 1.9. 1996 byla zdravotnická škola v Hradci Králové zařazena mezi školy s názvem *Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové* (SZŠ HK, 1996).

Tabulka 8 ukázala vývoj počtu studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové v letech 1996-2000. Škola poskytovala vzdělání zhruba pro 700 studentů ve 4 středoškolských oborech a 5 oborech na VOŠ, které se postupně rozrostly z původních 2 poskytovaných oborů.

Studium středoškolské bylo čtyřleté a bylo ukončeno maturitní zkouškou z předmětů všeobecně vzdělávacích a odborných. Součástí maturitní zkoušky byla zkouška praktická. VOŠ poskytovala tříleté studium, ukončené absolutoriem. Zkouška se skládala z teoretické části odborné, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce (SZŠ a VZŠ HK, 1997).

Po prozkoumání dat v Moravskoslezském kraji ve stejném období poskytovala vzdělání Střední zdravotnická škola v Ostravě-Vítkovicích v 13 oborech. Ve školním roce 1996/1997 se ke Střední zdravotnické škole připojila Vyšší zdravotnická škola s 6 poskytovanými obory (Frantová, 2009).

Tabulka 9 ukázala počty studentů Střední zdravotnické a Vyšší zdravotnické školy v Hradci Králové 2000-2006. Zkoumaná data přinesla výsledek, který ukazuje, že ve školním roce 2005/2006 vyučovala škola největší počet studentů - 969, ve velkém počtu oborů – 8 oborů SŠ a 9 oborů VOŠ (viz tab. 9, příloha graf č.3).

Pro srovnání byla použita data ze Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Liberci, která ve školním roce 2005/2006 poskytovala vzdělání ve 3 oborech SŠ a 2 oborech VOŠ v celkovém počtu studentů 298 (Bubeníková et al., 2006).

Školní rok 2006/2007 přinesl změnu názvu školy. Škola byla přejmenována na *Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola*. Obor Zdravotnické lyceum bude poskytovat vzdělávání uchazečů ve dvou třídách. Obor Zdravotnický asistent bude poskytovat vzdělávání uchazečů v jedné třídě. Důvodem bylo podpořit gymnaziální vzdělávání na zdravotnických školách, se kterým souhlasil i Královehradecký kraj (Lamichová et al., 2007).

Od školního roku 2008/2009 došlo k ustálení poskytovaného vzdělání stejným systémem, který byl dán na konci června 2008 (Lamichová et al., 2009). Od školního roku 2019/2020 byl přejmenován obor zdravotnický asistent na obor praktická sestra. Výuka probíhala stejným systémem ve stávajících oborech až do školního roku 2020/2021, škola v tomto školním roce

poskytuje vzdělání pro 867 studentů, v 5 oborech SŠ a 6 oborech VOŠ (viz tab. 10, příloha graf č.3).

Pro srovnání byla použita data ze Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Liberci, která ve školním roce 2020/2021 poskytovala vzdělání v oboru praktická sestra a ošetřovatel které jsou určené pro absolventy ZŠ a jsou vyučovány v SZŠ. Obor Diplomovaná všeobecná sestra, Diplomovaná dětská sestra a Diplomovaný zdravotnický laborant jsou obory určené pro studenty s ukončeným středním vzděláním – jedná se o pomaturitní obor a je vyučován na VOŠ. V celkovém počtu studentů 494 (Urbanová et al., 2022).

Výzkumný cíl 3. Zmapovat vedení školy od jejího vzniku do dnešního dne.

Na výběru vedoucích pracovníků mělo vliv období komunismu, které po únoru 1948 měnilo podmínky v ošetřovatelském vzdělávání. Toto období bylo trvalo až do roku 1989, kdy se bývalé Československo dočkalo změny režimu a od roku 1989 byla republika řízena demokraticky.

Vedení školy bylo zmapováno a byla vytvořena časová osa, která je označena jako Příloha A, která je vložena na zadní stranu diplomové práce.

Vyšší sociálně zdravotní škola v Hradci Králové byla založena 1.9.1949. Ředitelkou školy se stala Františka Svatošová. Školu vedla do roku 1969. Roku 1989 byla Františka Svatošová požádána o rozhovor. SZŠ oslavovala 40 let svého vzniku. Františka Svatošová říká: “*Bojovali jsme s různými problémy, ale často s únavou a depresí. Znova a znova jsme zkoušeli nové formy a metody výuky a výchovy. Myslím, že dobré dílo se podařilo. Dvacet let jsem prožila jako ředitelka školy, tvoří velmi výraznou část mého života. Téměř dalších dvacet let sleduji úspěšnou práci školy již jako důchodkyně*“ (Střední zdravotnická škola, 1989, s. 9 a 37).

Škola byla od roku 1969 do roku 1973 pod vedením ředitele Ing. Zdeňka Šandery, který od roku 1964 ve škole vykonával funkci zástupce ředitele (Střední zdravotnická škola 1989, s. 11; SZŠ HK, 1969-1986).

Od roku 1973 do roku 1985 školu vedl ředitel JUDr. Josef Tulach. Roku 1969 JUDr. Josef Tulach absolvoval právnickou fakultu v Praze. Od roku 1970 pracoval na KNV v Hradci Králové, kde vedl obor zdravotnictví. Roku 1973 byl radou KNV jmenován do funkce ředitele SZŠ v Hradci Králové. Hodnocení *Vzorný učitel* získal v roce 1981.

Od roku 1985 do roku 1990 byla ve funkci ředitele školy PhDr. Marie Doležalová. V letech 1972-1978 vystudovala FF UK v Praze a roku 1982 ukončila studium rigorózní zkouškou. Od 1.9.1971 učila na SZŠ jako odborná učitelka, před svým jmenováním do funkce ředitelky, vykonávala funkci zástupkyně ředitele (SZŠ HK, 1986-1992).

Od roku 1990 do roku 1992 byla jmenována ředitelkou školy Mgr. Stanislava Pospíšilová, která kladla důraz ve své funkci na slušnost žáků a humanistické vedení.

Od roku 1992 do roku 1994 byl jmenován ředitelem Ing. Luděk John a od roku 1994 byla pověřena vedením školy Mgr. Alena Beránková (Ptáček et al., 1999, s. 53).

Ředitelkou školy byla od roku 1995 do roku 2002 PhDr. Iva Smolejová.

Roku 2002 byla ředitelkou školy jmenována PaedDr. Soňa Lamichová. Ve funkci ředitelky je i v současné době. Po ukončení studia na gymnáziu začala v letech 1983-1988 studovat na Pedagogické Fakultě v Hradci Králové. Poté nastoupila jako učitelka na SOU Kavčí plácek v Hradci Králové. Roku 1991 nastoupila na SZŠ v Hradci Králové jako učitelka anglického jazyka, následně přijala jmenování zástupkyně školy a roku 1992 byla jmenována ředitelkou školy. PaedDr. Soňa Lamichová vede školu dlouhou dobu a škola studentům na škole zajišťuje kromě kvalitní výuky i další akce, mezi které patří účast studentů na různých kulturních a sportovních akcích. Studenti se účastní olympiád, soutěží v první pomoci, recitačních soutěží, besed, pořádají studentský den, mikulášské besídky. Škola spolupracuje se Speciální základní školou při Fakultní nemocnici v Hradci Králové. Studenti pravidelně vyjíždějí na turistické, lyžařské kurzy. Studentům jsou v rámci výuky nabízeny projekty Erasmus. Studenti mohou navštívit nemocnice v zahraničí, mezi které patří Španělsko, Švédsko, Finsko, Malta (Ptáček et al., 1999, s. 53; SZŠ a VZŠ, 1998-2002).

Komunistické období se podepisovalo do výuky na středních zdravotnických školách. Do výuky se vkládaly politicko ideové příspěvky. Podrobné zmapování vedoucích pracovníků středních zdravotnických škol v jiných městech nebo krajích nebylo dohledáno z důvodu nezpracování podobných informací.

Výzkumný cíl 4. Popsat průběh maturitních a diplomových zkoušek od vzniku Střední zdravotnické školy v Hradci Králové do současné doby.

Z analýzy dobových dokumentů byly vysledovány faktory, které ukázaly změny maturitních a diplomových zkoušek. Během sledovaného období byla přeměněna nabídka oborů, která

souvisela s přeměnou zdravotnických škol, změnou legislativy, koncepcí ošetrovatelství a vstup ČR do EU.

Tabulka 11 ukázala porovnání maturitních zkoušek od roku 1950 do roku 2019 pro obor zdravotní sestra. Od školního roku 1950/1951 vykonávaly maturitní zkoušku zdravotnické pracovnice, které skládaly ústní zkoušku z českého jazyka, ruského jazyka, společenské nauky, preventivního a sociálního zdravotnictví, právních nauk nebo pracovního lékařství. Tyto dva předměty byly volitelné. Písemná zkouška probíhala z předmětů – jazyk český a ruský, preventivní a sociální zdravotnictví. Praktickou závěrečnou zkoušku zdravotnické pracovnice neskládaly. Během svého studia však musely absolvovat praxi ve zdravotnickém zařízení (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č.13, 14, kniha 13, 14).

Obor zdravotních sester vykonával závěrečnou zkoušku ve čtvrtém ročníku se skládala z jazyka českého, ruského, chirurgie a interny. Probíhala ve formě písemné a ústní. U ústní formy si studenti volili zkoušku ještě z jednoho volitelného předmětu – sociální péče a ochrana zdraví lidu nebo gynekologie. Součástí byla i praktická závěrečná zkouška a plnění praxe na daných odděleních (Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960, č. AP 1217, inv. č. 18, 19, kniha 18, 19).

Změna u maturitního oboru zdravotní sestra nastala ve školním roce 1996/1997, kdy byl obor přejmenován na všeobecnou sestru. Maturitní zkouška z ruského jazyka byla nahrazena cizím jazykem nebo matematikou. Obor všeobecná sestra absolvovali v roce 2007 poslední studenti (Kutnohorská,2010, s.119).

Změnu ve vývoji maturitních zkoušek přinesl rok 2004, kdy byli na školách vyučování zájemci v oboru zdravotnický asistent. Tento obor byl nahrazen od roku 2018 oborem praktická sestra. Maturitní zkoušky probíhají beze změn. Maturitní zkoušku studenti konají z českého jazyka, cizího jazyka nebo matematiky, formou didaktického testu a zadáním písemné práce. Ústní maturitní zkouška je složená ze třech povinných zkoušek. Studenti konají ústní zkoušku z všeobecné ošetrovatelské péče, somatologie nebo psychologie a komunikace. Součástí maturitní zkoušky je praktická zkouška z předmětu ošetrování nemocných, kterou studenti vykonávají na vybraných odděleních FN HK (VOŠZ a SZŠ, 2019; Zdravotnická škola Hradec Králové, 2023a).

Stejně změny lze zaznamenat i v jiných částech republiky. Změny, které provázely vývoj oborů na středních zdravotnických školách už v minulosti vplynuly vždy z dané legislativy. S těmito

změnami souvisela i změna maturitních zkoušek. V roce 1996 ovlivnil maturitní zkoušky vznik vyšších zdravotnických škol a rozvoj bakalářské formy studia ošetřovatelství.

Bakalářskou formu studia ošetřovatelství v Hradci Králové mohou absolventi studovat na LF UK. Tříletý bakalářský obor je zakončen státní závěrečnou zkouškou, která se skládá z obhajoby bakalářské práce a ústní zkoušky z ošetřovatelství. Absolventi získají titul Bc. a odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry. LF UK v Hradci Králové vzdělává absolventky už od roku 1993 (Univerzita Karlova, 2023).

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem výzkumné práce bylo zmapování vzdělávání ošetrovatelství v Hradci Králové a popis faktorů, které vedly ke vzniku ošetrovatelství. Diplomová práce popisuje historii zdravotnického vzdělávání v Hradci Králové. Vývoj vzdělávání je zaměřený na rozvoj řádového a civilního zdravotnického ošetrovatelství, které je popisováno v teoretické i praktické části. Teoretická část popisuje vznik a vývoj ošetrovatelského vzdělávání od 10. století po současné období v zahraničí a v Čechách. Tento teoretický základ sloužil jako podklad pro zpracování výzkumné části práce.

Teoretická část popisuje vývoj českého ošetrovatelství. Nejen vznik řádů, ale i osobnosti, které se ošetrovatelstvím zabývaly a měly na vznik ošetrovatelství velký vliv. Součástí práce je popis vývoje vzdělávání sester, na které měl velkou zásluhu vznik první ošetrovatelské školy.

Výzkumná část práce je změřena na historii ošetrovatelského vzdělávání v Hradci Králové od poloviny 19. století do současného školního roku. Práce je rozdělena do čtyřech výzkumných celků, ve kterých jsou roztríděná získaná historická data.

Prvním výzkumným celkem byl vznik nemocnice v Hradci Králové a její následný rozvoj, který se významně podílel na rozvoji ošetrovatelského vzdělávání. Řádové ošetrovatelství v Hradci Králové vzniklo mezi prvními školami a poskytovalo vzdělávání sestřám.

Další navazující výzkumný cíl ukázal rychlý vznik řádových a civilních zdravotnických škol v Hradci Králové, ale i velký počet zájemců o studium a vývoj zdravotnických oborů. V Hradci Králové vznikly tři školy poskytující ošetrovatelské vzdělání. Po únorových událostech školy zanikly a vznikla vyšší škola sociálně zdravotní, která se měnila během let. Zachovala se až do dnešní doby.

Při kategorizaci cílů byly zjišťovány osobnosti, které byly ve vedení školy. Vytvořením časové osy s fotografiemi ředitelů, která je jako příloha součástí diplomové práce vznikl ucelený obrazový přehled, který by mohl posloužit pro zájemce dané problematiky.

Posledním cílem bylo zmapování vývoje maturitních zkoušek u jednotlivých oborů, které při zjišťování výsledných dat neprošly významnou změnou.

Získaná historická data jsou zpracována i prostřednictvím tabulek, které přinesly ucelené údaje k porovnání. Součástí diplomové práce je obrazová dokumentace, která obsahuje fotografie, vysvědčení a dokumenty ukazující zestátnění škol a jejich sloučení.

Závěr práce přinesl zjištění, že ošetrovatelství doprovází lidstvo po celou dobu, od nejstarších dob až po současnost. Nemocní a zranění byli a budou v jakékoliv době. Toto zjištění vedlo k rozvoji ošetrovatelství v dobách minulých, až do doby současné, jak je známe. Na počátcích ošetrovatelství stála církev a řády. S rozvojem medicíny přišel rozvoj ošetrovatelství a sesterské profese, tak jak ji známe dnes.

Přínos své práce vidím ve zpracování uceleného přehledu, který propojil historii nemocnice, řádových škol, které jsou předchůdci SZŠ až po stávající vzdělání VOZŠ a SZŠ. Teno ucelený přehled by mohl sloužit široké veřejnosti, která se zajímá o danou oblast nebo jako výukový materiál či učební pomůcka pro studenty. Diplomová práce by mohla poskytnout základ pro publikaci, která by mohla škole sloužit jako propagační materiál. Součástí diplomové práce je obrazová příloha, tzv. časová osa, popisující významná data, osobnosti a události školy.

8 POUŽITÁ LITERATURA

8.1 Primární zdroje

BUBENÍKOVÁ, Božena et al., 2006. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2005/2006*. Liberec: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola. 12. 10. 2006.

DOUBEK, Zdeněk a Helena REZKOVÁ, 2010. *Pohled do historie Nového Hradce Králové*. Vlkov: Helena Rezková. ISBN 978-80-904449-0-4.

Encyklopedie města Hradce Králové, 2011. Sv. N-Z, Hradec Králové: Garamon. ISBN 978-80-86472-52-2.

Fond Městské odborné školy pro ženská povolání Hradec Králové 1913-1949, inv. č. 10-01, 02. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Fond Ošetrovatelská škola šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové (1939-1949), inv. č. 8, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Fond Ošetrovatelská škola šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové (1939-1949), inv. č. 12, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester De Notre Dame Hradec Králové (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Fond Zdravotnická škola Hradec Králové 1949-1960 (1968), č. AP 1217, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

FRANTOVÁ, Světlana, 2009. *Historie a současnost zdravotnického školství v Moravskoslezském kraji*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra antropologie a zdravotní vědy.

KAFKOVÁ, Vlastimila, 1992. *Z historie ošetrovatelství*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. ISBN 80-7013-123-3.

Koncepce ošetrovatelství, 2004. *Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky*. 2004(9), 2-6. ISSN 1211-0868.

KORITENSKÁ, Pavla, 2013. *Cesta dívek za vzděláním: dívčí školství v Hradci Králové a okolí od konce 60. let 19. století do 1. poloviny 20. století*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech. ISBN 978-80-85031-94-2.

KORITENSKÁ, Pavla, 2017. *Velká vizita!: ...v Hradci Králové za první republiky*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech. ISBN 978-80-87686-13-3.

KUTNOHORSKÁ, Jana, 2010. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3224-4.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2001. Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2000/2001. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové. 8. října 2001.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2004. Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2003/2004. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové. 30. září 2004.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2005. Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2004/2005. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové. 9. září 2005.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2007. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2006/2007*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 12. října 2007.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2008. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2007/2008*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 17. října 2008.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2010. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2009/2010*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 14. října 2010.

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2011. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2010/2011*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 10. října 2011.

LAMICHOVÁ, S. Soňa et al., 2013. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2012/2013*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 11. října 2013.

LAMICHOVÁ, S. Soňa et al., 2014. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2013/2014* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola

Hradec Králové. 9. října 2014 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/vyrocní_zprava_13_14_def_web.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2015. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2014–2015* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 9. října 2015 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/vyrocní_zprava_14_15_def_web.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2016. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2015/2016* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 14. října 2016 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/vyrocní_zprava_15_16_def.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2017. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2016–2017* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 13. října 2017 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/vyrocní_zprava_16_17.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2018. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2017/2018* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 12. října 2018 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/Vyrocní_zprava_2017_2018.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2019. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2018/2019* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 14. října 2019 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2019/10/povinne_udaje_VZ_2018_19_def_titulka.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2020. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2019/2020* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 12. října 2020 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2020/10/Vyrocní-zprava-skolni-rok-2019_2020.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2021. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2020–2021* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. 13. října 2021 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2021/11/Vyrocní-zprava-skolni-rok-2020_2021.pdf

LAMICHOVÁ, Soňa et al., 2022. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2021–2022* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola. 11. října 2022 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/wp-content/uploads/2022/10/1_VZ_povinne_udaje_2021_2022.pdf

MAŇKOVÁ, A, 1934. Dějiny ošetřovatelství. *Československá nemocnice*. 4(3), 71-79. ISSN 2694-8206.

NCO NZO, 2022. *Profil organizace* [online]. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Upraveno 30.06.2022 [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/profil-organizace-nconzo/profil-organizace-menu>

PTÁČEK, Josef et al., 1999. *Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola v Hradci Králové (1949-1999): sborník příspěvků k 50. výročí založení*. Dobruška: Expedice F. L. Věka. ISBN 80-238-4930-1.

PLEVOVÁ, Ilona a Regina SLOWIK, 2008. *Vybrané kapitoly z historie ošetřovatelství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 978-80-7368-506-5.

STAŇKOVÁ, Marta, 2003. Z historie charitativní a řádové ošetřovatelské péče. *Sestra*. **13** (Mimořádná příloha 6 červen), 3-18. ISSN 1210-0404.

STAŇKOVÁ, Marta, 2001. *České ošetřovatelství: praktické příručky pro sestry*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-7013-329-5.

STAŇKOVÁ, Marta, 1998. *České ošetřovatelství: praktická příručka pro sestry*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. ISBN 8070132639.

STRNADOVÁ, Alice et al., 2021. Koncepce ošetřovatelství. *Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky* [online]. **2021**(6), 2-87. ISSN 1211-0868. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/05/Vestnik-MZ_6-2021.pdf

Střední zdravotnická škola Hradec Králové: Komenského ulice: 1949-1989: almanach, 1989. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola.

SVOBODNÝ, Petr a Ludmila HLAVÁČKOVÁ, 2004. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-424-1.

SZŠ HK, 1969-1986. *Kronika SZŠ HK: 1969-1986* [rukopis]. Kronikář Karel Spilka. Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ HK, 1986-1992. *Kronika SZŠ HK: 1986-1992* [rukopis]. Kronikář Karel Spilka. Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ HK, 1996. *Výroční zpráva o činnosti školy 1995/1996*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ a VZŠ HK, 1997. *Výroční zpráva o činnosti školy 1996/1997*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ a VZŠ HK, 1998-2002. *Kronika SZŠ a VZŠ HK: 1998-2002*. Kronikář Josef Ptáček. Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ a VZŠ HK, 1998. *Výroční zpráva o činnosti školy 1997/1998*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ a VZŠ HK, 1999. *Výroční zpráva o činnosti školy 1998/1999*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ s VZŠ HK, 2000. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 1999/2000*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ s VZŠ HK, 2002. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2001/2002*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ s VZŠ HK, 2003. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2002/2003*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

SZŠ s VZŠ HK, 2006. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2005/2006*. Hradec Králové: Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Hradec Králové.

URBANOVÁ, Jana et al., 2022. *Výroční zpráva o činnosti školy (školského zařízení) za školní rok 2021/2022*. Liberec: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická. Schváleno 18. 10. 2022.

VOŠZ a SZŠ HK, 2009. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2008/2009*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

VOŠZ a SZŠ HK, 2012. *Výroční zpráva o činnosti školy: školní rok 2011/2012*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

VOŠZ a SZŠ HK, 2019. *ZSHK'70: zdravotnická škola Hradec Králové: 2009-2019*. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové.

VUČKOVÁ, Jaroslava, 1994. *Ošetrovatelství I: pro 1. ročník středních zdravotnických škol, obor všeobecná sestra*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-151-2.

WILTSCHKOVÁ, Marie, 1970. Příspěvek k historii ošetrovatelství v českých zemích: stručný historický přehled ošetrovatelské péče od nejstarších dob do roku 1850. *Československé ošetrovatelství*. **1**(1), 27-32. ISSN 0862-5891.

Zdravotnické školy v číslech, 1958. *Praktický lékař*. **38**(2), 96. ISSN 0032-6739.

8.2 Sekundární zdroje

PLEVOVÁ, Ilona, 2018. *Ošetrovatelství I. 2.*, přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0888-6.

8.3 Odborné články

STEFAN, Hvězdoslav, 1956. Předchůdci dnešní klinické nemocnice v Hradci Králové. *Časopis lékařů českých*. **95**(30), 824-828. ISSN 0008-7335.

ZAORALOVÁ, Růžena, Jana KUTNOHORSKÁ a Zdeňka MIKŠOVÁ, 2016. Americký podíl na reorganizaci české ošetrovatelské školy v Praze v letech 1920–1923. *Profese online* [online]. **9**(2), 33-41 [cit. 2022-04-26]. ISSN 1803-4330. Dostupné z: doi:10.5507/pol.2016.010

ZELINKA, Patrik, 2014. Historie ošetrovatelství. *Florence Plus*. Publikováno 19. 6. 2014 [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <https://www.florence.cz/odborne-clanky/florence-plus/historie-oseetrovatelskych-skol/>

8.4 Internetové zdroje

FAKULTNÍ NEMOCNICE HRADEC KRÁLOVÉ, 2023. *Historie nemocnice* [online]. ©2023 [cit. 2023-01-08]. Dostupné z: <https://www.fnhk.cz/o-fakulni-nemocnici/historie-nemocnice>

KORITENSKÁ, Pavla, 2001a. Nová okresní nemocnice. *Scan* [online]. **11**(3), 19-20 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_3.pdf

- KORITENSKÁ, Pavla, 2001b. Proměny „Staré nemocnice“. *Scan* [online]. **11**(1), 18-19 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_1.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla, 2001c. Před výstavbou „Nové nemocnice“. *Scan* [online]. **11**(2), s. 19–20. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_2.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla 2001d. Výstavba pavilonu dnešní Porodnické a gynekologické kliniky. *Scan* [online]. **11**(4), 19-20 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_4.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla, 2001e. Výstavba v nemocnici koncem 30. let. *Scan* [online]. **11**(5), 15-16 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_5.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla, 2001f. Výstavba v nemocnici v období 2. světové války. *Scan* [online]. **11**(6), 16-17 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2001_6.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla, 2002. Střípky z dějin královéhradecké nemocnice za 2. světové války. *Scan* [online]. **12**(1), 15 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2002_1.pdf
- KORITENSKÁ, Pavla, 2021. Hradec Králové ve fotografiích: Fakultní nemocnice v Hradci Králové: infekční pavilon. *Scan* [online]. **31**(3), 30 [cit. 2022-12-15]. ISSN 1211-295X. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2021_3.pdf
- PANOUŠEK, Vladimír, 2002. Výstavba v nemocnici v prvních poválečných letech. *Scan* [online]. **12**(2), 20 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: https://www.fnhk.cz/data/casopis/2002_2.pdf
- Stará nemocnice v Hradci Králové* [online], 2021. Hradec Králové, 22. 4. 2019. Poslední aktualizace 13. 10. 2021 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/stara-nemocnice-v-hradci-kralove/detail>
- SZŠ a VOŠZ LIBEREC, 2012. *Dvě stě let Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy zdravotnické v Liberci: 1812-2012* [online]. Liberec: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.libereckazdravka.cz/wp-content/uploads/2016/01/szs-a-vos-zdravotnicka-liberec-historie-publikace-k-200-letemu-vyroci.pdf>

ŠIMŮNEK, Marek, 2019. *Nahlédnutí do historie sociálně-zdravotní oblasti v Hradci Králové* [online]. Hradec Králové: oficiální web. Vytvořeno 20. 2. 2019 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/nahlednuti-do-historie-socialne-zdravotni-oblasti-v-hradci-kralove/d-68055>

UNIVERZITA KARLOVA, 2023. *Proč studovat na LFHK studijní program Všeobecné ošetrovatelství?* [online]. Praha: Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Hradci Králové. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.lfhk.cuni.cz/Uchazeci-o-studium/Bakalarske-studium/Proc-studovat-na-LFHK-studijni-program-Vseobecne-osetrovatelstvi/>

VANĀKÁT, Lukáš, 2017. Nejlepší zdravotní škola v zemi je v Hradci Králové, porazila 70 konkurentů. *City.cz* [online]. Zveřejněno 30.03.2017 [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.city.cz/zpravodajstvi/nejlepsi-zdravku-maji-v-hradci-kralove--porazila-vice-nez-70-skol/9434>

VOŠZ a SZŠ HK, 2023a. *Zdravotnická škola Hradec Králové: obory SŠ* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.zshk.cz/obory-ss/>

VOŠZ a SZŠ HK, 2023b. *Zdravotnická škola Hradec Králové: obory VOŠ* [online]. Hradec Králové: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.zshk.cz/obory-vos/>

9 PŘÍLOHY

Příloha A Časová osa - vložena do diplomové práce	
Příloha B Výťah učiva a zkoušek	102
Příloha C Ošetřovatelská škola v Hradci Králové 1940-1942 (tablo)	103
Příloha D Zpráva o svědeckých výpovědích ve věci politického a ideového vedení ošetřovatelské školy (1949).....	104
Příloha E Předávací protokol ošetřovatelské školy (1949).....	105
Příloha F Zpráva o převzetí správy postátněné školy (1949)	108
Příloha G Protokol o předání správy soukromé odborné školy pro ženská povolání (1949) ..	109
Příloha H Vyrozumění o postátnění soukromé odborné školy pro ženská povolání (1949) ..	110
Příloha I Vysvědčení o maturitní zkoušce (1968)	112
Příloha J Výměnná praxe Stralsund (1985)	113
Příloha K Školní kolo první pomoci (1976)	114
Příloha L Školní kroužek první pomoci (2022)	115
Příloha M Soutěž OČMU (2022).....	116
Příloha N Vývoj počtu lůžek	117
Příloha O Vývoj počtu studentek.....	118

Příloha A Časová osa - vložena do diplomové práce

Příloha B Výťah učiva a zkoušek

vyťah učiva a zkoušek.

Předmět	Učitel	Ročník			Počet hodin	Den zkoušky	Známka
		Z.	I	II			
Tělověda	<i>Moučálek</i>				30	20. IX. 44	1
Fysiologie	<i>Moučálek</i>				30	30. XI. 44	1
Bakteriologie	<i>Simpulani</i>				26	20. IX. 45	2+
Hygiena	<i>Simpulani</i>						2+
Techn. ošetrovatelská	<i>Pa. Konečná</i>				30	18. XII. 44	1
Složení potravin	<i>Simpulani</i>						
Pathologie	<i>Simpulani</i>				22	23. II. 45	2
Mravouka	<i>Simpulani</i>						
Gynaekologie	<i>Svanalder</i>				15	12. III. 45	1
Chirurgie	<i>M. K.</i>				30	15. VI. 45	1-
Elektro-hydro-therapie							
Masáž	<i>Simpulani</i>						
Nemoci vnitřní	<i>Simpulani</i>				25	1. VI. 45	1
Dieta v nemoci	<i>Simpulani</i>						
Porodnictví	<i>Svanalder</i>				15	12. III. 45	1
Péče o kojence							
Péče o dítě							
Nakažlivé nemoci	<i>Simpulani</i>				15	20. IX. 45	2+
Dermatologie	<i>Simpulani</i>				10	25. IV. 45	1
Nemoci oční	<i>S. Bz.</i>				10	22. III. 45	1
Ušní, nosní a krční							
Psychiatrie	<i>Simpulani</i>				10	10. II. 45	1-
Adm. nemocnice							
Občanská nauka							
Sociální péče							
Veřejné ošetrování							
Farmakologie							
Dietní vaření							
Rozbor moče							

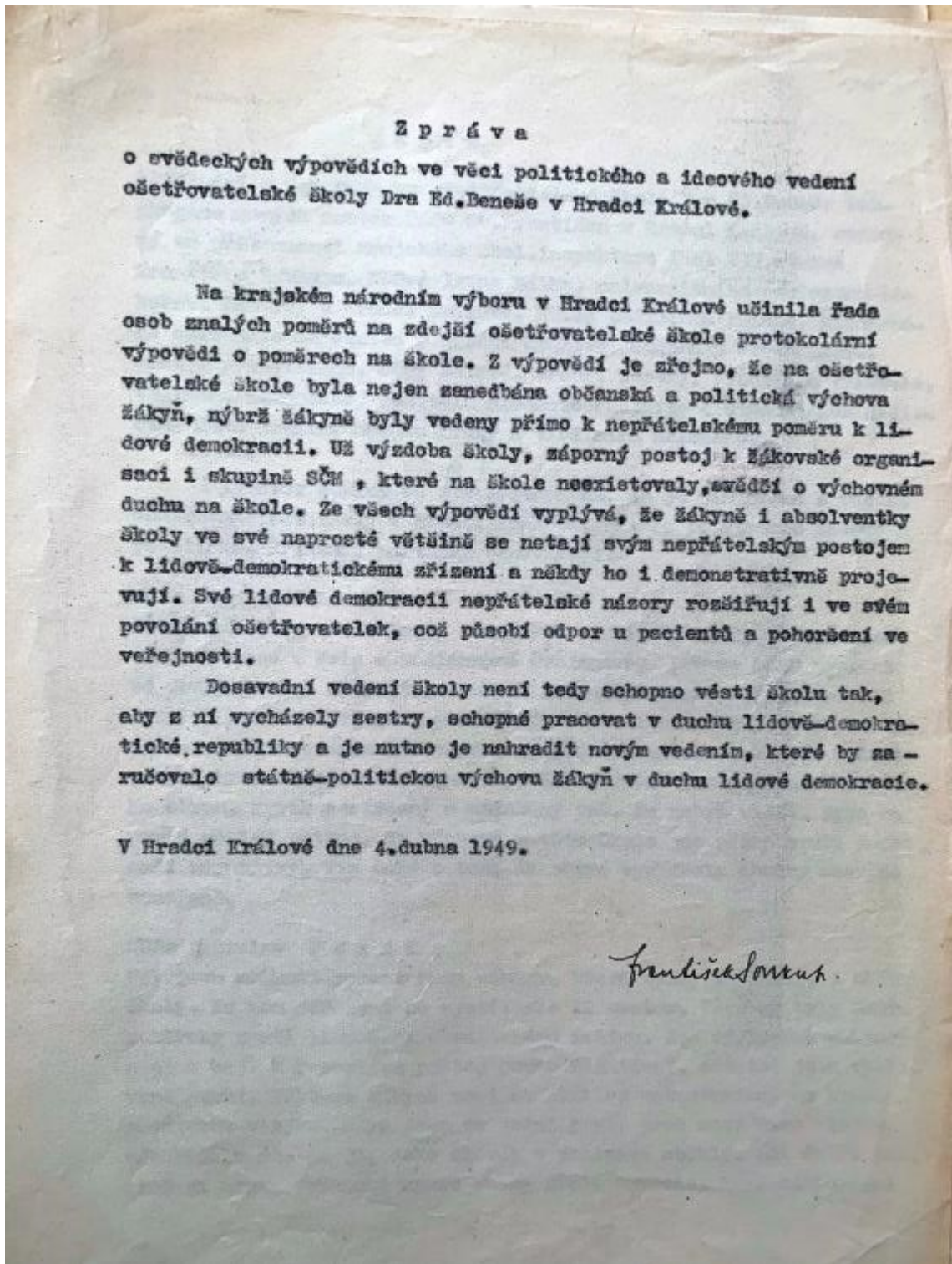
Zdroj: Fond Městské odborné školy pro ženská povolání Hradec Králové 1913-1949, inv. č. 10-01,02. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Příloha C Ošetřovatelská škola v Hradci Králové 1940-1942 (tablo)

Zdroj: Fond Ošetřovatelská škola šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové (1939-1949), inv. č. 8, karta č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Příloha D Zpráva o svědeckých výpovědích ve věci politického a ideového vedení ošetřovatelské školy (1949)

Zdroj: Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester De Notre Dame Hradec Králové (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Příloha E Předávací protokol ošetřovatelské školy (1949)

květen 7. 4. 1949

Protokol

sepsaný dne /5. dubna 1949 za přítomnosti podepsaných.

P ř e d m ě t: Odevzdání správy ústavu představenou ošetřovatelské školy, diplomovanou sestrou Ludmilou - Ambrosií Kopeckou, nastupkyni, diplomované sestře Marii Šulové, pověřené správkyni ústavu podle výnosu KNV v Hradci Králové, zn. 198-36-3-1949-I/2 ze dne 26. března 1949.

I.

Převzaté bylo:

1. Pokladní kniha s příslušnými doklady, t.j. s revidovanými účty úředníkem KNV, panem Hájkem.
2. Pokladní hotovost k 1. dubnu 1949
 - a/ provozní hotovost..... 187.771,40 Kčs,
 - b/ subvence cvičných stanic... 143.963,60 Kčs,

 - C e l k e m..... 331.735,— Kčs**
3. Z toho okresní spořitelna a záložna v Hradci Král. 176.956,80 Kčs, hotovost..... 154.778,80 Kčs,

- C e l k e m..... 331.735,— Kčs.**

II.

Dále byla řádně odevzdána razítka /viz příloha k protokolu/, jakož i klíče od psacích stůlů a dvou registratur.

III.

Ú ř e d n í k n i h y:

1. Matrika žákyní od založení školy, t.j. od r. 1935 do r. 1949.
2. Přesněční knihy od zahájení vyučování v budově školy, t.j. od roku 1937 do r. 1949 /3 svazky/.
3. Záznamy přednášek od r. 1935 do r. 1949 /6 svazků/.
4. Jednací protokoly z r. 1948 a z roku 1949.
5. Rejstřík žákyní od r. 1935 do r. 1949.
6. Kniha poptávek zdravotního personálu.
7. Kniha eldévek a uchazeček o přijetí.
8. Kartoteka žákyní od r. 1937 do r. 1949.
9. Policejní přihlášky všeho obsazenstva školy.
10. Kartoteka inventáře /původní a vložky, t.j. přílohy dle revize KNV/.
 - a/ seznam textilií /viz přílohy k protokolu/,
 - b/ seznam knih zábavných a poučných,
 - c/ seznam nádobí,
 - d/ seznam zásob,
 - e/ seznam nábytku,
 - f/ seznam pomůcek v kabinetě,
 - g/ seznam léků,
 - h/ seznam živého inventáře.

Zdroj: Fond Ošetřovatelská škola šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové (1939-1949), inv. č. 12, karta č. 1

11. Zásoba speciálních tiskopisů pro kartotéka DURI.
12. Veškeré osobní doklady I. a II. ročníka s podepsanými reverzy o stipendiích.
13. Podepsané reverzy stipendií z r. 1946 až 1948.
14. Doklady Šákyn pro rok 1948-1950.
15. Záznamy a kartotéka vystoupilých Šákyn.
16. Výsledky psychotechnických vyšetření posledních tří ročníků.
17. Veškeré tiskopisy pro ošetrovatelské školy a veškeré cyklostilované tiskopisy pro ošetrovatelské školy, veškeré úřední spisy ministerstev, jakož i zdravotní kartotéka Šákyn I. a II. ročníka speciální a společná v kartotéce DURI.
18. Kmenový seznam na starování osazencek školy, 4 díly/.
19. Dvě požární pojistky a dvě proti vloupání, dále jedna povinného ručení a dvě pojistky zašek.
20. Listina zajištěných věcí slečny Mariety Parishové, t.ž. v cizině.
21. Kniha cenin Šákyn.
22. Odmnaky pro diplomované sestry, celkem 49 kusů.

IV.

Vnitřní zařízení ústavu, jakož i ústav sám byl odevzdán v pořádku a bude kontrolován úředníky KNV.

Tím byl protokol skončen, přečten a podepsán. Sepsán byl ve čtyřech stejnopisech, z nichž po jednom obdržel ministerstvo školství, věd a umění v Praze, krajský národní výbor v Hradci Králové, Ředitelství ošetrovatelské školy a odstupující představená.

V Hradci Králové dne 1. dubna 1949.

S. M. G. Hojná
.....
správkyně ústav odevzdávající.

M. C. Pulová
.....
správkyně ústav přijímající.

L. Božena Kubová
.....
zástupce KNV

J. Janský
.....
svědek.

Příloha k protokolu.

Seznam razítek.

1. správa ošetřovatelské školy presidenta Dra Edv. Beneše

2. Ředitelství ošetřovatelské školy pres. Dra Edv. Beneše

3. Správa ošetřovatelské školy pres. Dra Edv. Beneše.

Správa ošetřovatelské školy
presidenta Dr. Eduarda Beneše
v Hradci Králové.

4. Konto.

Konto	Pen. ust.
	Pol.

5. Hradec Králové.

Hradec Králové

6. Tiskopis.

TISKOPIS.

Devatenáct příloh k hlasování protokolu publikací
se skutečností.

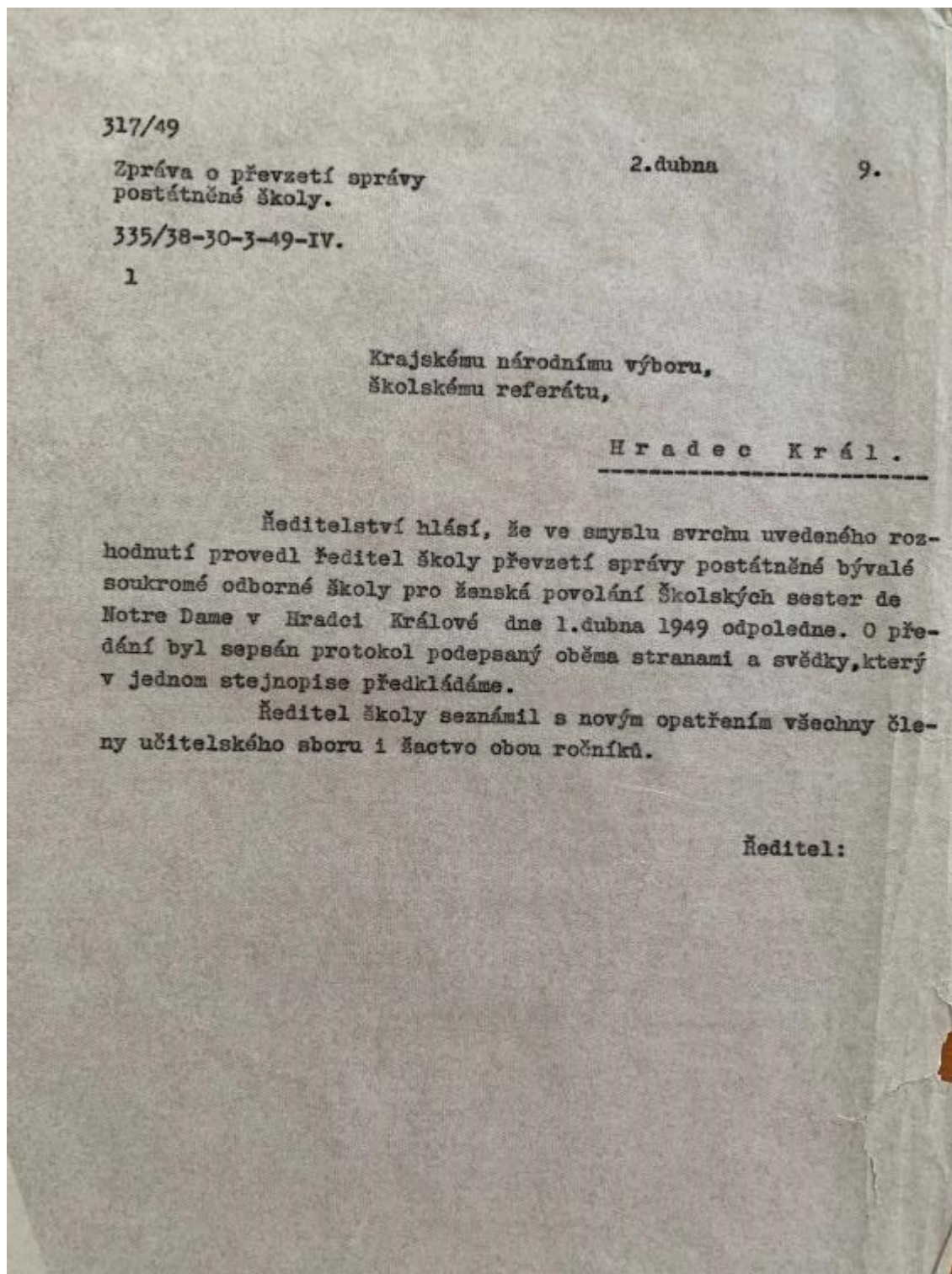
v Hradci Králové 20. IV. 1949.

L. a. Kopecký, d. s.

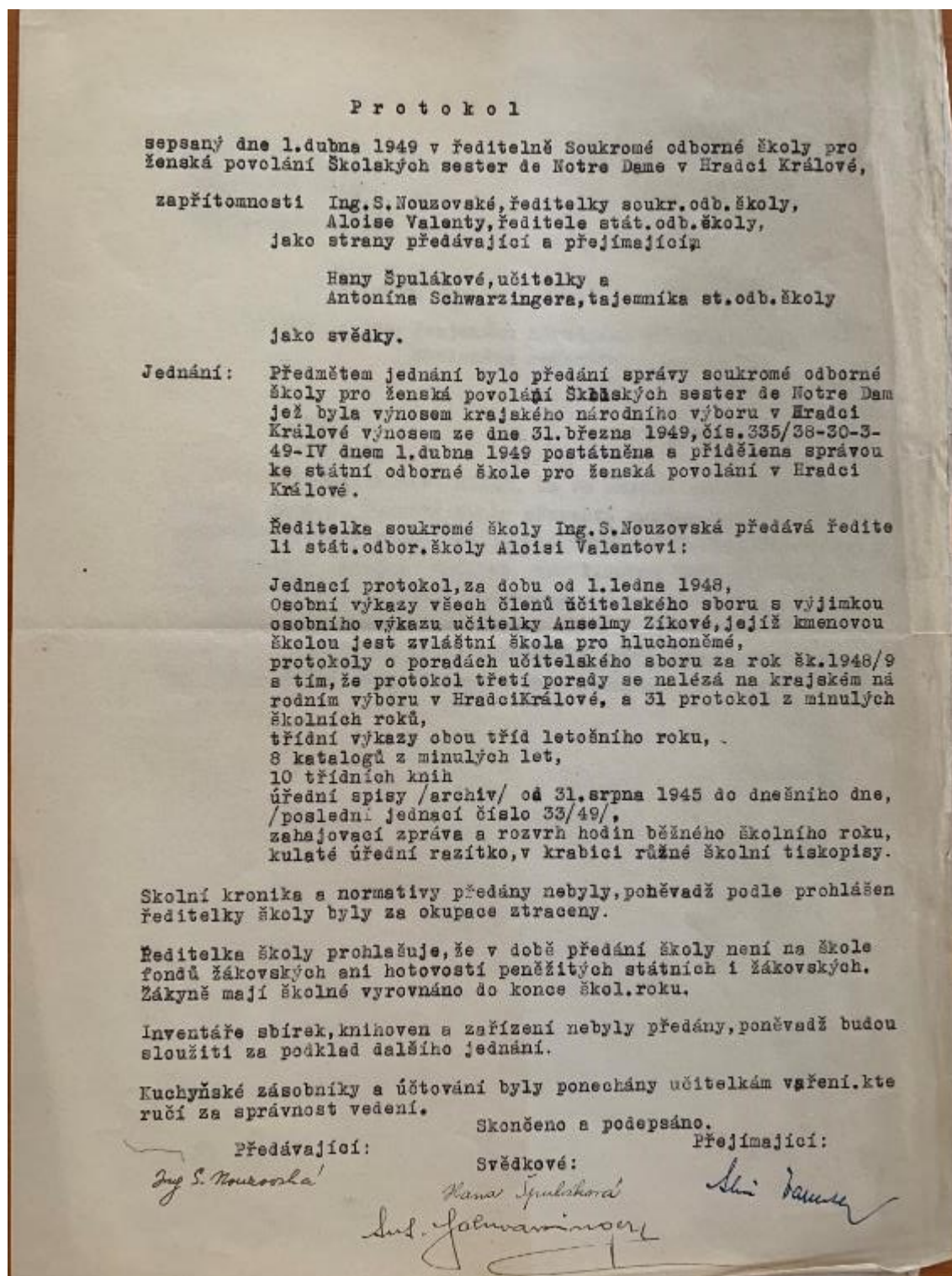
M. b. Pulová d. s.

Příloha F Zpráva o převzetí správy postátněné školy (1949)

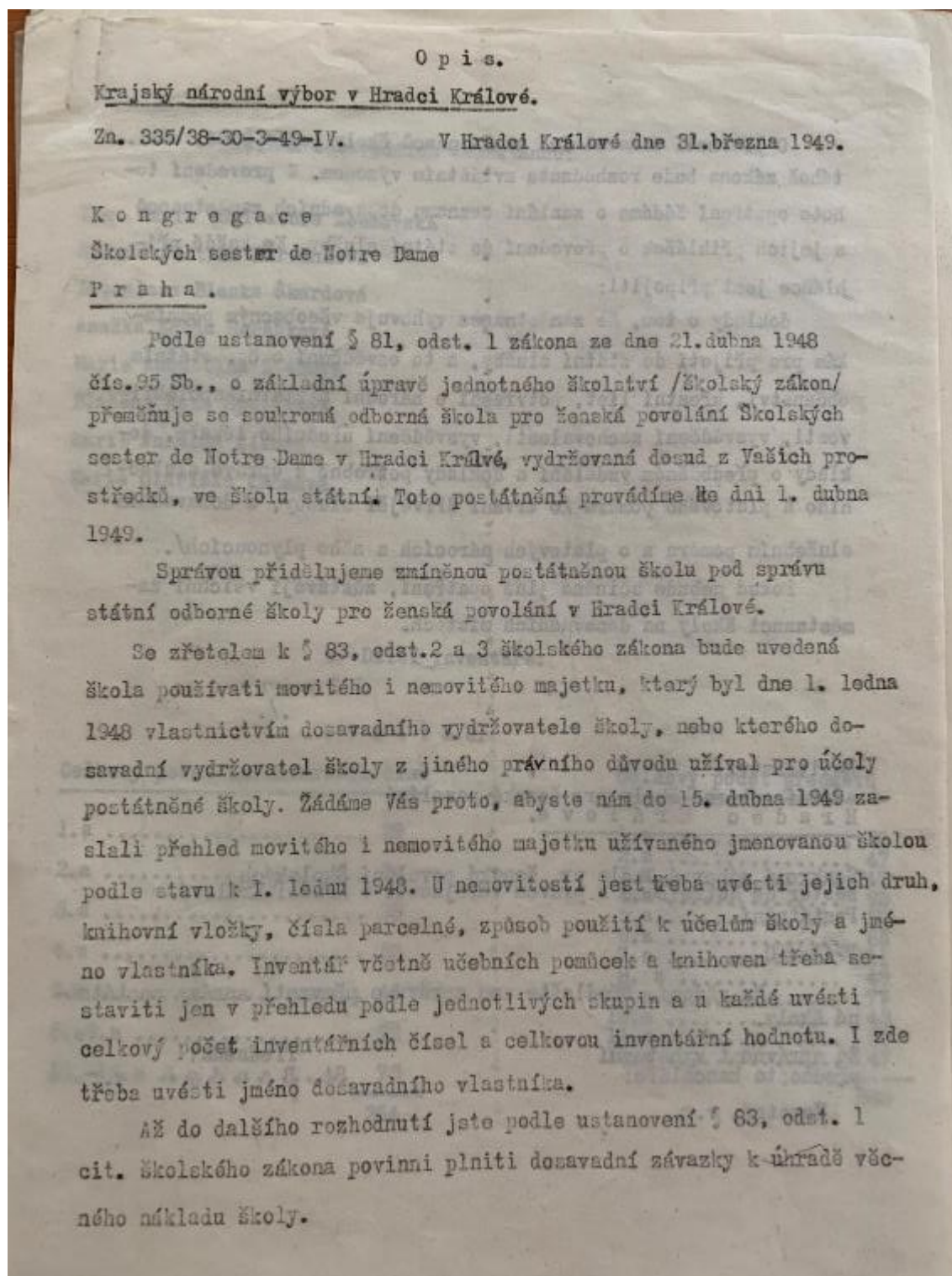
Zdroj: Fond Ošetřovatelská škola šedých sester III. řádu sv. Františka v Hradci Králové (1939-1949), inv. č. 12, karta č. 1

Příloha G Protokol o předání správy soukromé odborné školy pro ženská povolání (1949)

Zdroj: Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester De Notre Dame Hradec Králové (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

Příloha H Vyrozumění o postátnění soukromé odborné školy pro ženská povolání (1949)

Zdroj: Fond Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester De Notre Dame Hradec Králové (1940-1949), inv. č. 1231, karton č. 1. Státní okresní archiv Hradec Králové.

O převzetí dosavadních zaměstnanců školy podle § 84, odst. 3. téhož zákona bude rozhodnuto zvláštním výnosem. K provedení tohoto opatření žádáme o zaslání seznamu dosavadních zaměstnanců a jejich přihlášek o převedení do státní služby. Ke každé přihlášce jest připojiti:

doklady o tom, že zaměstnanec vyhovuje všeobecným podmínkám pro přijetí do státní služby, a to osvědčení o čs. státním občanství, křestní list, potvrzení o národní a státní spolehlivosti, vysvědčení zachovalosti, vysvědčení úředního lékaře, doklady o předběžném vzdělání a doklady potřebné k úpravě služebního a platového poměru /o trvání dřívější služby, o dosavadním služebním poměru a o platových nárocích z něho plynoucích/.

Pokud nebude učiněno jiné opatření, zůstávají všichni zaměstnanci školy na dosavadních místech.

Předseda:

./.

Ředitelství
státní odborné školy pro ženská povolání
Hradec Králové.

Soukromá odborná škola pro ženská povolání školských sester de Notre Dame s právem veřejnosti v Hradci Králové.
Postátnění.

Přil.: 0

Na vědomí. Předložte sem zprávu o převzetí správy postátněné školy.

Za správnost vyhotoví
přednostka kanceláře:

Novotný, v.r.

Předseda:
St. B a u d y š v.r.

Příloha I Vysvědčení o maturitní zkoušce (1968)

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA
STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA v Hradci Králové

Obor zdravotnických sestř. Číslo: _____

VYSVĚDČENÍ O MATURITNÍ ZKOUŠCE

Jméno a příjmení: _____
Den, měsíc a rok narození: _____
Rodiště: _____ okres: _____
Dosavadní studium: 1.-4. roč. ŠPS v Hradci Králové

Praxe (předstudijní a mimo učební plán střední zdravotnické školy): _____

Podrobil se maturitní zkoušce a je způsobilá k výkonu povolání
zdravotní sestry
ve všech zařízeních preventivní a léčebné péče v ČSSR.

Maturitní zkoušku vykonal a:

z českého jazyka a literatury	s prospěchem	<u>chvalitebným</u>
z ruského jazyka a literatury	s prospěchem	<u>chvalitebným</u>
z <u>interny</u>	s prospěchem	<u>výborným</u>
z <u>chirurgie</u>	s prospěchem	<u>výborným</u>
z <u>pediatrie</u>	s prospěchem	<u>výborným</u>
praktickou z <u>péče o nemocné</u>	s prospěchem	<u>výborným</u>

Celkový prospěch: uspěla velmi dobře

v Hradci Králové č. r. 1968

Karel Vaněk v.r.
předseda maturitní komise

Helena Peterková v.r.
řídící profesorka

Zdroj – Vlastní

Příloha J Výměnná praxe Stralsund (1985)

Zdroj: Kronika SZŠ

Příloha K Školní kolo první pomoci (1976)

Zdroj – Kronika SZŠ

Příloha L Školní kroužek první pomoci (2022)

Zdroj – VOŠZ a SZŠ

Příloha M Soutěž OČMU (2022)

Zdroj – VOŠZ a SZŠ

Příloha N Vývoj počtu lůžek

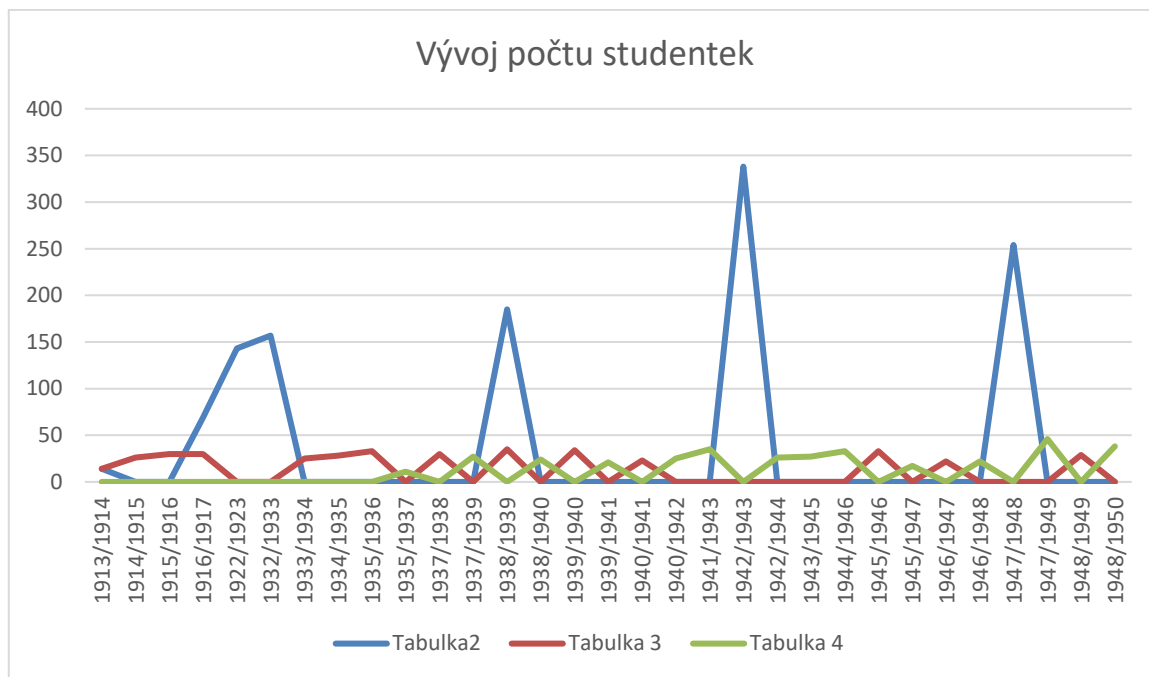
Graf č. 1 Vývoj počtu lůžek

Zdroj – Tabulka 1

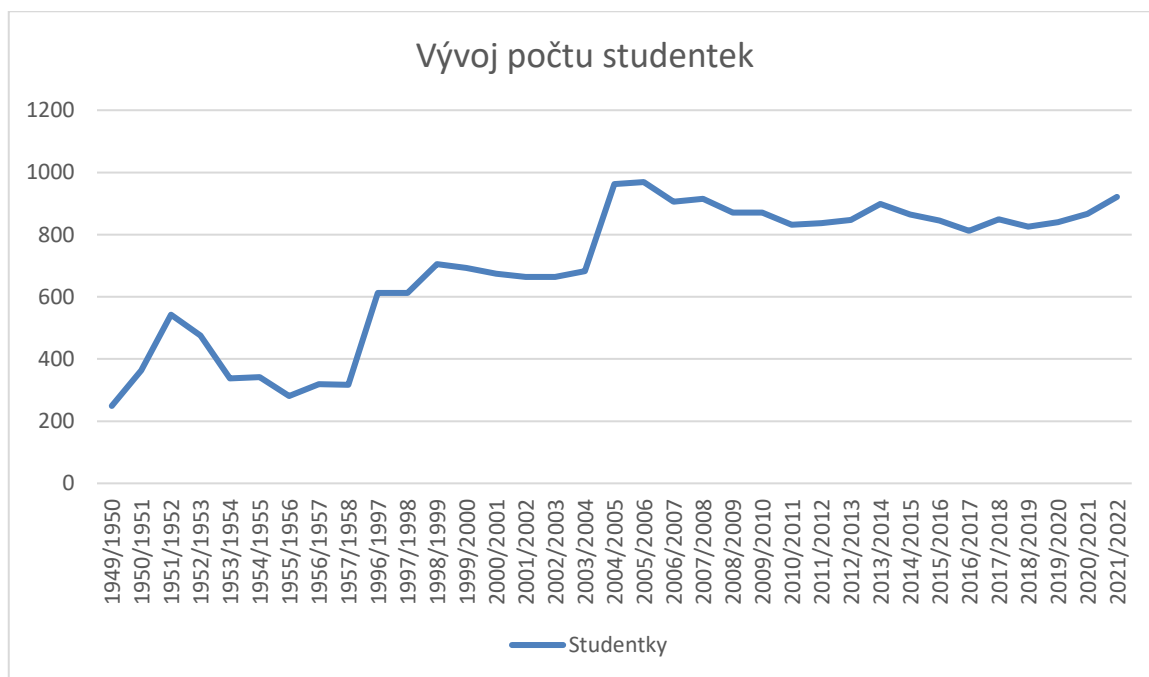
Příloha O Vývoj počtu studentek

Graf č.2 Vývoj počtu studentek 1913–1950

Zdroj – Tabulka 2, 3, 4

Graf č.3 Vývoj počtu studentek 1949-2022

Zdroj – Tabulka 7, 8, 9, 10